

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

CİLT : 3

Ellinci İnikat

24 . III . 1958 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	3:4	hası ve Hariciye ve Ticaret encümenleri	
2. — Havale edilen evrak	4	mazbataları (1/10)	6,17,26,67:71
3. — Yoklama	5	2. — Türkiye ile Belçika - Lüksemburg	
4. — Beyanat	5	Ekonomik Birliği arasındaki Ödeme Anlaşmasının 30 Haziran 1957 tarihinden itibaren bir sene müddetle uzatılmasına mütedair teati edilen mektupların tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ticaret encümenleri mazbataları (1/13)	6,17,26,72:76
1. — Kocaeli Mebusu Cemal Tüzün'ün İzmit Körfezinde batan Üsküdar vapuru faciasına dair beyanatı	5		
5. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiye mâruzatı	5	3. — Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki 15 Nisan 1955 tarihli Ticaret ve Ödeme Protokolüne zeylen 20 Haziran 1957 tarihinde imzalanan lâhika ve ilişkilerinin tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ticaret encümenleri mazbataları (1/12)	6:7,17,26,77:81
1. — İstanbul Mebusu Mithat Perin'in, bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun teklifinin geriverilmesine dair takriri (2/110, 4/32)	6	4. — Nevşehir Mebusu Münib Hayri Ürgüblü'nün, Türk Ceza Kanununun 175	

nei maddesinin son fıkrasının tadili ve aynı maddeye iki fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Adliye Encümeni mazbatası (2/32) 7:27,27:28

7. — Sualler ve cevaplar 28

A — Tahrirî sualler ve cevapları 28

1. — Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Et ve Balık Kurumuna hayvancılık mevzuunda bir teşebbüse geçilip geçilmediğine dair sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahrirî cevabı (7/38) 28:29

2. — Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Et ve Balık Kurumunun tesisindeki maksat ve gayenin istihsal edilip edilmediğine dair sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahrirî cevabı (7/39) 29:30

3. — Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Et ve Balık Kurumunun mali durumuna dair sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahrirî cevabı (7/40) 30:31

4. — Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Et ve Balık Kurumunun kasaplık hayvan ihtiyacını ne suretle ve ne nispette karşıladığına dair sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahrirî cevabı (7/41) 31

5. — Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Et ve Balık Kurumunun koyun ve sığır etlerini kaç mal ettiğine dair sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahrirî cevabı (7/42) 31:33

6. — Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Et ve Balık Kurumunun hukuki statüsü ile tesislerine dair sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahrirî cevabı (7/43) 33:34

7. — Malatya Mebusu Tefvik Ünsalan'ın, 1950 senesinden beri ortaokul yaptırma derneklerine vekâletçe ne kadar para yardımını yapıldığına dair sualine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın tahrirî cevabı (7/54) 34:41

8. — Malatya Mebusu Tefvik Ünsalan'ın, Hekimhan Ortaokulu ikinci inşaatının ne zaman ikmal edileceğine dair sualine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın tahrirî cevabı (7/55) 41

9. — Malatya Mebusu Tefvik Ünsalan'ın, ortaokulların her birinde ne kadar talebe mevcudolduğuna ve (7/56) 41:53

10. — Malatya Mebusu Tefvik Ünsalan'ın, ortaokulların her birinde ne kadar öğretmen mevcudolduğuna dair suallerine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın tahrirî cevabı (7/57) 41:53

11. — Malatya Mebusu Tefvik Ünsalan'ın, liselerin her birinde ne kadar öğretmen olduğuna ve (7/58) 53:56

12. — Malatya Mebusu Tefvik Ünsalan'ın, liselerin her birinden ne kadar öğrenci olduğuna dair suallerine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın tahrirî cevabı (7/59) 53:56

13. — Ankara Mebusu Mustafa Yeşil'in, 6273 sayılı Kanunun tatbikatında hakları normal şekilde verilmeyen öğretmenler için kadro temini hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın tahrirî cevabı (7/63) 56:58

14. — Gaziantep Mebusu Süleyman Kuran'ın, Ziraat Bankası hesabına Ankara Maarif Kolejinde okuyan öğrencilere dair sualine, Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın, tahrirî cevabı (7/73) 58:62

15. — Malatya Mebusu Nurettin Ak-yurt'un, Malatya'nın Yeşilyurt kazasında İşçi Sigortaları tarafından bir hastane yapılmasının mümkün olup olmadığına dair sualine Çalışma Vekili Hayrettin Erkmen'in, tahrirî cevabı (7/74) 62:63

16. — Malatya Mebusu Nurettin Ak-yurt'un, Derme Hidro - Elektrik santralinin tam randımanla çalışmasını temin için Derme suyunun takviyesinin düşünüldüğüne dair sualine Sanayi Vekâleti Vekili Abdullah Aker'in tahrirî cevabı (7/75) 63:64

17. — Çankırı Mebusu Kâmil Tabak'ın, Çatalağzı'ndan elde edilen elektrik enerjisinden Eskipazar, Çerkeş, Atkaracalar, Kurgunlu ve Çankırı belediyelerinin de istifade etmeleri hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine, Sanayi Vekâleti Vekili Abdullah Aker'in tahrirî cevabı (7/79) 64

18. — Malatya Mebusu Ahmet Fırat'ın, tahsis ve tevziye tâbi ihtiyaç maddelerinin cins ve nevilerine ve bu maddelerden Malatya vilâyetine ne miktar ayrıldığına dair sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahrirî cevabı (7/83) 64:66

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

1958 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanunu kabul edildi.

Alınan karar gereğince;

24 Mart 1958 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reis

İçel Mebusu
Refik Koraltan

Kâtip

Kayseri Mebusu
Hakkı Kurmel

Kâtip

Kırklareli Mebusu
Mehmet Ali Ceylân

Sualler

Tahrirî sualler

1. — Malatya Mebusu Ahmet Fırat'ın, Akçadağ kazası sulama suyu işinin ne safhada olduğuna dair tahrirî sual taktiri Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (7/84)

2. — Van Mebusu Sait Erding'in, Erciş Belediyesi mahalle olarak bağlı bulunan Pülür ve Kasımbağı'nın köy olmaları hakkında alınan kararın mevzuata uygun olup olmadığına dair tahrirî sual taktiri Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (7/85)

3. — Van Mebusu Sait Erding'in, Van vilâyetine 1957 yılında tahsis edilen maddelerin cins ve miktarına dair tahrirî sual taktiri Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (7/86)

4. — Van Mebusu Sait Erding'in, Van vilâyetine 1956 yılında tahsis edilen maddelerin cins ve miktarına dair tahrirî sual taktiri Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (7/87)

5. — Van Mebusu Sait Erding'in, Erciş Toprak Mahsulleri Ofisi Ajansının kapanması sebebine dair tahrirî sual taktiri Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (7/88)

6. — Van Mebusu Sait Erding'in, Van vilâyetindeki bazı köy isimlerinin değiştirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair tahrirî sual taktiri Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (7/89)

7. — Ankara Mebusu Selim Soley'in, 1956 ve 1957 senelerinde tevzie tâbi tutulan her nevi mal ve vasıtanın Ankara kazalarına tahsis olunan miktarı ile ne şekilde dağıtıldığına dair tahrirî sual taktiri Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (7/90)

8. — Bingöl Mebusu Mustafa Nuri Okcuoğlu'nun, Solhan kazasını Solhan istasyonuna bağlayan yolun Devlet Karayollarınca yapılmasının mümkün olup olmadığına dair tahrirî sual taktiri Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (7/91)

9. — Bingöl Mebusu Mustafa Nuri Okcuoğlu'nun, Kiği kazasında yapılması kararlaştırılmış olan sıhhi merkezin tesisinden vazgeçilip, geçilmediğine dair tahrirî sual taktiri Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletine gönderilmiştir. (7/92)

10. — Bingöl Mebusu Mustafa Nuri Okcuoğlu'nun, Solhan ve Karlıova kazaları Hükümet konakları inşaatının 1958 senesinde ikmal edilip edilmeyeceğine dair tahrirî sual taktiri Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (7/93)

11. — Bingöl Mebusu Mustafa Nuri Okcuoğlu'nun, Solhan İstasyonunun eşya ve hayvan naklini de temin edecek bir hâle getirilmesinin 1958 yılında mümkün olup olamayacağına dair tahrirî sual taktiri Münakalât Vekâletine gönderilmiştir. (7/94)

12. — Bingöl Mebusu Mustafa Nuri Okcuoğlu'nun, Kiği'ye bağlı Haçatur köyü ile Kadıköyü'nün bozulan su tesislerinin tamiri hususunda ne düşünüldüğüne dair tahrirî sual taktiri Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (7/95)

13. — Bingöl Mebusu Mustafa Nuri Okcuoğlu'nun, Genç, Solhan, Karlıova ve Kiği kazalarında 1958 senesinde birer askerlik şubesi binası yaptırılması hususunda ne düşünüldüğüne dair tahrirî sual taktiri Millî Müdafaa Vekâletine gönderilmiştir. (7/96)

14. — Bingöl Mebusu Mustafa Nuri Okcu-

oğlu'nun, Geng, Solhan, Karlıova ve Kiğı kazalarında memur evleri yapılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair tahriri sul takriri Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (7/97)

15. — Çankırı Mebusu Kâmil Tabak'ın, Çankırı vilâyetine şimdiye kadar ne miktar otomobil ve motorsiklet lâstığı gönderildiğine dair tahriri sul takriri Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (7/98)

16. — Kars Mebusu Kemal Güven'in, Kars'ın Kağızman ve Tuzluca kazalarındaki sağlık merkezi binalarının inşaatına yeniden ne vakit başlanacağına dair tahriri sul takriri Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (7/99)

17. — Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğ-

lu'nun, Kırkkale ve Çubuk kazalarına şimdiye kadar gönderilen otomobil lâstığının miktarına ve hangi esaslara göre tevzi edildiğine dair tahriri sul takriri Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (7/100)

18. — Kars Mebusu Kemal Güven'in, Tuzluca ve Digor kazalarında ortaokul açılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair tahriri sul takriri Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (7/101)

19. — Kars Mebusu Kemal Güven'in, Kars'ın Kağızman ve Tuzluca kazalarında ceza ve tevkif evi inşasının düşünülüp düşünülmediğine dair tahriri sul takriri Adliye Vekâletine gönderilmiştir. (7/102)

2. — HAVALE EDİLEN EVRAK

Lâyhalar

1. — Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü 1955 bütçe yılı Hesabı Katî kanunu lâyihası (1/169) (Divanı Muhasebat Encümenine)

2. — İstanbul Üniversitesi 1955 bütçe yılı Hesabı Katî kanunu lâyihası (1/170) (Divanı Muhasebat Encümenine)

3. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1955 bütçe yılı Hesabı Katî kanunu lâyihası (1/171) (Divanı Muhasebat Encümenine)

Teklifler

4. — Kocaeli mebuslarının, Üsküdar vapurunun batması neticesinde ölen ve kaybolanlar dolayısıyla yardım yapılması hakkında kanun teklifi (2/142) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

5. — Manisa Mebusu, Sezai Akdağ'ın, İzmit körfezinde batan Üsküdar vapurunda ölenlerin ailelerine tazminat verilmesi hakkında kanun teklifi (2/143) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

6. — Sivas Mebusu Turhan Feyzioğlu ve iki arkadaşının, Türkiye Ziraat Sigorta Kurumu kanunu teklifi (2/144) (Ziraat, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

7. — Trabzon Mebusu Sabri Dilek'in, Sait Özçivril'in hükümlü bulunduğu cezanın kaldırıl-

masına dair kanun teklifi (2/145) (Adliye Encümenine)

Tezkereler

8. — Adana Mebusu Kasım Gülek'in teşrii masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/169) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

9. — Adana Mebusu Kasım Gülek ve Hatay Mebusu İhsan Ada'nın teşrii masuniyetlerinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/170) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

10. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Umum Müdürlüğü 1956 malî yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi (3/171) (Divanı Muhasebat Encümenine)

11. — Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 malî yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi (3/172) (Divanı Muhasebat Encümenine)

12. — Uşak Mebusu Avni Ural'ın teşrii masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/173) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,15

REİS — Reisvekili İbrahim Kirazoğlu

KÂTIPLER : Hakkı Kurmel (Kayseri), Mehmet Ali Ceylân (Kırklareli)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapılacaktır.

(Kastamonu mebuslarına kadar yoklama

yapıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum.

4. — BEYANAT

1. — *Kocaeli Mebusu Cemal Tüzün'ün, İzmit körfezinde batan Üsküdar vapuru faciasına dair beyanatı.*

REİS — Gündem dışı.. Cemal Tüzün; buyurun.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlar; 1 Mart Cumartesi günü İzmit körfezinde vukua gelen elîm deniz kazasından bütün milletçe duyduğumuz üzüntü tarif ve tavsif edilemeyecek kadar derindir. Allah bu kabil kazalardan milletçe bizleri vikaye eylesin. (Amin sesleri)

Hâdisenin mahiyeti adlî makamlarca tetkik ve tahkik edilmekte olması karşısında şöyle veya böyle olmuştur, diye bir şey söylemenin henüz muvafık olamayacağı aşîkârdır. Ancak kazanın vukuu ve duyulması anından itibaren Devlet ve Hükümet Reislerimizin ve hemen bütün Vekil arkadaşlarımızın ve Kızılay teşkilâtımızın gösterdikleri yakın ve derin alâka ve hatâ bizzat vaka mahalline kadar giderek lüzumlu tetkiklerde bulunmaları ve konuşan çocuğundan yatalak ihtiyarına kadar ıstırap içerisinde kıyranan Kocaelilileri teselli etmeleri, her türlü müzahareti esîrgememeleri karşısında teşek-

kürlerimizi ifadeyi bir vazife telâkki etmekteyiz.

Ayrıca bizzat müşahedelerimizle tesbit ettiğimiz üzere kazanın vukuundan itibaren her türlü idari, sıhhi ve adlî tedbirleri ittihazda fevkalâde başarı gösteren Kocaeli Valisine, deniz ve kara kuvvetleri mensuplarımıza, adalet, sağlık ve emniyet teşkilâtı mensuplarına keza teşekkürü, edası zaruri bir vecibe saymaktayız.

Sevgili arkadaşlarım; yüreklerimizi sızlatan bu kaza neticesinde hayata veda eden talihsiz vatandaşlarımızın ve talebe evlâtlarımızın ruhlarını tâziz maksadiyle Yüksek Riyasetin, Yüksek Heyetinizi üç dakika ihtiram sükûtuna davet buyurmalarını ve ayrıca Yüksek Meclisçe Kocaelililere taziyet telgrafı çekilmesi için karar ittihazını yüksek tasviplerinize derin saygılarımla arz ederim.

REİS — Elîm İzmit faciası şehitlerinin aziz ruhlarını tazizen Heyeti Celilenizi üç dakika ihtiram sükûtuna davet ediyorum.

(Üç dakika ihtiram vakfesinde bulunuldu)

REİS — Efendim, Yüksek Meclisin, bu elîm ve müessif hâdisе karşısındaki hissiyatının İzmit halkına iblâğı hususunu Riyaset ifa edecektir.

5. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — *İstanbul Mebusu Mithat Perin'in, bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun teklifinin geri verilmesine dair tavrı (2/110) (4/132)*

REİS — Bir tahrir vardır, okuyoruz.

Büyük Millet Meclisi Riyasetine
Bâzı suç ve cezaların affına dair Yüksek Mec-

lis Reisliğine tevdi ettiğim Af Kanunu tasarısının iadesine delâletinizi rica ederim.

İstanbul Mebusu

Mithat Perin

REİS — Geriverilmiştir, efendim.

Ruznameye geçiyoruz.

6. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mısır Cumhuriyeti Hükümeti arasında münakit 15 Ağustos 1953 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasına ek olarak, 18 Temmuz 1957 tarihinde Kahire'de teati edilen mektupların tasdıkı hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ticaret encümenleri mazbataları (1/10) (1)*

REİS — İkinci müzakeresidir. Maddelerin müzakeresine devam ediyoruz, efendim.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümetiyle Mısır Cumhuriyeti Hükümeti arasında münakit 15 Ağustos 1953 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasına ek olarak 18 Temmuz 1957 tarihinde Kahire'de teati edilen mektupların tasdıkı hakkında Kanun

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümetiyle Mısır Cumhuriyeti Hükümeti arasında münakit, 15 Ağustos 1953 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasına ek olarak Kahire'de teati edilen 18 Temmuz 1957 tarihli mektuplar kabul ve tasdik edilmiştir.

REİS — Tadilname yoktur. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

REİS — Tadilname yoktur. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Tadilname yoktur. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesini açık reylerinize arz ediyorum.

2. — *Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ödeme Anlaşmasının 30 Haziran 1957 tarihinden itibaren bir sene müddetle uzatılmasına mütedair teati edilen mektupların tasdıkı hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ticaret encümenleri mazbataları (1/13) (2)*

(1, 2) Birinci müzakereleri 37 nci İnikat zaptındadır.

REİS — Bu lâyihanın da ikinci müzakeresine devam ediyoruz.

Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ödeme Anlaşmasının 30 Haziran 1957 tarihinden itibaren bir sene müddetle uzatılmasına mütedair teati edilen mektupların tasdıkı hakkında Kanun

MADDE 1. — Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasında münakit 2 Aralık 1948 tarihli Ödeme Anlaşmasının, 28 Eylül 1950 ve 19 Şubat 1951 tarihinde teati olunan mektuplar ve 19 Şubat 1951 tarihinde imzalanan Protokol ile yapılan tadillerle birlikte, 30 Haziran 1957 tarihinden itibaren bir sene müddetle temdidi hakkında Hariciye Vekâleti ile Ankara'daki Belçika Büyükelçiliği arasında 29 Haziran 1957 tarihinde teati edilen mektuplar tasdik edilmiştir.

REİS — Tadilname yoktur. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesi açık reylerinize arz edilmiştir.

3. — *Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki 15 Nisan 1955 tarihli Ticaret ve Ödeme Protokolüne zeylen 20 Haziran 1957 tarihinde imzalanan lâhika ve ilişkilerinin tasdıkı hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ticaret encümenleri mazbataları (1/12) (1)*

REİS — İkinci müzakeresidir. Devam ediyoruz.

(1) Birinci müzakeresi 37 nci İnikat zaptındadır.

«Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki 15 Nisan 1955 tarihli Ticaret ve Ödeme Protokolü» ne zeylen 20 Haziran 1957 tarihinde imzalanan Lâhika ve ilişkilerinin tasdikı hakkında Kanun

MADDE 1. — Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki 15 Nisan 1955 tarihli Ticaret ve Ödeme Protokolüne zeylen 20 Haziran 1957 tarihinde, Ankara'da, imzalanan lâhika ve ilişkileri kabul ve tasdik edilmiştir.

REİS — Tadilname yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın heyeti umumiyesi açık reyinize arz edilecektir.

4. — *Nevşehir Mebusu Münib Hayri Ürgüblü'nün, Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin son fıkrasının tadili ve aynı maddeye iki fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Adliye Encümeni mazbatası (2/32)*

REİS — Bütçe müzakerelerinden evvel 39 ncu İnikatta görüşülmesine başlanan bu teklifin müzakeresine devam ediyoruz.

Söz sırası Halil Turgut'un. Buyurun, efendim.

HALİL TURGUT (Diyarbakır) — Muhterem arkadaşlar, sayın arkadaşımız Münib Hayri Ürgüblü'nün Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesiyle ilgili kanun teklifinin müzakeresi yapılmaktayken bütçe müzakereleri araya girdiği için söz sıram ancak şimdi geldi. Eğer o zaman söz sırası bana gelseydi kanun teklifi hakkında terü taze intibaa sahibolan Yüksek Heyetinizi yormadan bu kanuna müspet oy vereceğimi ifade edip huzurunuzdan ayrılacaktım. Fakat, araya bu kadar uzun zaman girince, kanun mevzuu ile dikkat ve alâkamız arasında geçici ve nispi bir uzaklaşmanın vücut bulduğu muhakkaktır. Bu itibarla sabrınızı suiistimal et-

memek dikkat ve gayreti içinde mevzuun dayandığı sosyal zarureti ifade etmeye çalışacağım.

Aziz arkadaşlarım, sebebi ve menşei ne olursa olsun, itiraf etmek lâzımdır ki, memleketimizde mâneviyata karşı kayıtsızlık, hattâ düşmanlık duyguları mevzii de olsa bir moral gevşekliği göze çarpmakta ve hattâ yer, yer yayılma ve gelişme istidadı göstermektedir. Ferdin ve cemiyetin ahlâkı, seciyesi ve fikriyatı ile çok sıkı alâkası olan bu hüznü verici durumun sosyolog ve pedagoglarımızın, mesul Devlet adamlarımızın ve umumiyetle mütefekkirlerimizin gözünden kaçmadığı muhakkaktır. Esasen birçok terbiye ve içtimaiyat kitap ve dergilerinde mütefekkirlerimiz, bu husustaki endişe ve kaygılarını gizliyelememişlerdir. Evet, bütün dinlerin ve ileri cemiyetlerin en kesin şekilde ret ve nehyettikleri yalan, iftira, tezvir, hakkına ve nasibine razı olmamak, başkasının hakkına tecavüz, başkasının mal, mülk, can, ırz ve namusuna göz koymak, büyüklere ve mukaddesata saygısızlık, küçüklere ve muhtaçlara şefkatsizlik... Ve hele sırf mevcut nizamı ve ahengi bozmak maksadiyle kötülüklerin en iğrenç metotlarla teşvik ve tahrik.. gibi menfur sıfatların, memleketimizde de hudut tanımayan bir genişleme istidadında olduğunu inkâr etmeye imkân yoktur. Günlük gazete ve dergilerde hemen her gün mâsum çocuk ve kadınlar da dâhil, bu neviden düzinelerle vakaya raslanabilir. Bu müessif hal ve hareketler karşısında sadece tiksinti duymak, tel'in etmek mevkiinde değiliz. Bu gayridini, gayriinsani ve gayrimillî vakalar zaman ve mekân itibariyle bir sıraya tâbi tutulmak suretiyle bir tablosu tesbit edilirse, eminim ki, bizim yücelmek arzusu ile çırpınan ve didinen bu millet ve hele bütün tarih boyunca beşeriyete ahlâk ve fazilet örneklerini bol bol veren ataların evlâtları ve torunları olarak büyük bir endişe ve derin bir ıstırap duymamamız mümkün olamaz. Muhayyileimde tasavvur ettiğim bu hazin vakayı tablosunun, sosyal hayatımızda da bir ahlâk buhranının asırlardan beri devam edegeldiğinin ve bu buhranın dış ve iç telkinlerle her gün biraz daha genişlediğinin en belîğ ve gerçek bir ifadesi olduğuna kaani bulunuyorum.

Aziz arkadaşlar; sosyal bünyemizin mânevi cephesinde görülen gedik, bu cepheye mütevec-

cih her nevi kem göz karşısında ihmale veya hoşgörülüğe kaçan bir davranış, senelerden beri muasır medeniyet seviyesine erişirmek istediğimiz ve, çok şükür, bugün dünya milletleri arasında kendisine, şan ve şerefine lâyık, bir iltiram mevkii ayırmaya muvaffak olduğumuz aziz Türk Milletinin asıl ruhu, millî vakar ve haysiyeti, kalblerimizde kaynayan parlak istikbalinin şevk ve heyecanı ve millî bekası için bizlere düşen vazife ve vecibeleri ile asla bağdaşmaz. İktidarımızın ve Hükümetlerinin Sayın Adnan Menderes'in dili ile muhtelif vesilelerle mânevi cephenin takviye ve teğhizinin lüzum ve zaruretinin ifade edilmiş bulunduğunu mevcut dinî mâbetlerimizin tamir ve restorasyonuna, iktisadi, sımai ve kültürel tesislerin yanında yeni camilerin inşasına da önemli bir yer verildiğini sırası gelmişken, minnet ve şükranla ifade etmek isterim. Bununla beraber millî ahlâkın başlıca din, terbiye ve telkin, yaygın ve sistemli bir maarif, adalet ve nihayet teşriî ve icrai organların zihniyeti ve davranışı ile pek yakın ve sıkı alâkasının müessir bulunduğu inanılarak, Hükümetin yurdu kalkındırma politikasına, hummalı faaliyet ve cesaretli hamlelerine paralel «mânevîyatı kuvvetlendirme ve yükseltme» politikasına daha ciddî ve esaslî bir hız vermesini bu vesileden istifade ederek istirham edeceğim. Ruh ve beden diğer bir tâbir ile madde ile mânadan mürekkebolan insan, cemiyetin temel unsurunu teşkil edebilmek için vücut sağlığı kadar ruh sağlığını ve bu ruhun tezahürü şeklinde ifadesini bulan ahlâkını da düşünmek mecburiyetindedir. Millî bekamız bu iki varlığı, madde ile mâna varlığını dinç ve zinde bulundurmaya bağlıdır. Ahlâk, içimizdeki ham tabiat kuvvetini, olgun insanlık haline yükseltmektir. Tarih boyunca «olgun ve mükemmel insan» telâkkisi başka başka olmuştur.

Eski çağın klâsik medeniyetinde olgun insan, özel melekelerini tabîî kuvvetlerini ahenkli bir surette değiştiren insandı. Orta çağ medeniyetinde tabîî temayül ve içgüdülerini yük edebilen ve kendini tamamen dine veren insandı. 18. nci asırda, akıl ve zekâsını en ziyade kuvvetlendiren insandı. Bugün ise zekâ ve duygusunu inkişaf ettirmekle beraber düşüncelerini, şahsının, cemiyetinin ve insanlığın gelişmesi istikametinde hasru tahsis edebilen ak-

siyon (mânevi duygulardan da kuvvetini alabilen bir aksiyon) ve iş adamıdır. Her çağ, terbiye sistemini zamanının esaslarına göre ayarlamış, aile ve okullarında çocuklarını ve kurduğu kurumlarda büyümüş insanlarını yetiştirmeye uğraşmıştır. Bu çocukları yetiştirme ameliyesinde eski eğitim, yalnız mânevi kuvvetlere ehemmiyet vermiş ve hayatın gerçek noktalarını görmemiştir. Yeni eğitim sistemi ise bunun tamamen tersini tutmuştur. (Bizim içtimai inkılâpları tahakkuk ettiren Cumhuriyet devrinin zamanımıza kadar gelen terbiye sistemi bu ikinci sistemdir. İlkesi de milliyetçiliktir.) Halbuki asıl hakikat ise bu ikisinin en uygun bir doz ile karışımında ve sentezindedir. İşte bu noktadan itibaren inanarak mânevi kuvvetler sahasında mücehhez, mânevi değerlere ait ölçülerinde ve davranışlarında tam ve mükemmel olan cemiyetlerin ve bu cemiyetlerden terekkebenden milletlerin başaramıyacıkları bir şey tasavvur edilemez. İngiliz ve Amerikan milletleri bunun canlı birer misalini teşkil ederler. Bu iki millette de kalpler; din, örf ve âdet telkinleri ile, teknik ise müspet bilgilerle beslenmektedir.

Yüksek Meclisin huzuruna getirilen bu kanun teklifi senelerden beri devam edegelen bir boşluğu dolduracak, aynı zamanda milletimizin ve dolayısıyla dünyanın selâmeti namına hükümetçe girilen «yıkıcı cereyanlarla mücadele» faaliyetinde en müessir ve mânalı veçhesini teşkil edecektir. İçinde yaşadığımız dünya şartları hangisinden olursa olsun bütün din salıklarının mânevi ve mukaddes değerler meselesinde karşılıklı hürmet ve tesamüh ruhuna sahibolmalarını da zaruri kılmaktadır.

Aziz arkadaşlar,

Türk milleti, vatani baştan başa mamure haline getirmek gayesiyle hareket eden iktidarımızdan ve bu kutsal gayenin tahakkuku ve edî içinde yılmadan, yorulmadan çalışan hükümetten; temelleri gevşemiş olan sosyal ve kutsal yapıları onarmasını ve inşa etmesini istemekte elbette çok haklıdır.

Muhterem Münib Hayri Ürgüblü arkadaşımız bu kanun teklifiyle mânevi yapımızdaki mühim bir gediği kapamak suretiyle büyük bir hizmet yaptığı inancıyla tebrik ederim.

Bu kanunla Kâmil Boran arkadaşımızın anlattığı şekilde bir anlayışa sahip değiliz. Biz

Allahın ve mukaddesatın kendi kudretinin himayesi altında olduğuna inanıyoruz. Ancak Allaha inanan insanların dinî duygularını teminat altına almak için bu kanun teklifinin de yerinde olduğuna inanıyoruz. Maddelerde icabederse, fikir ve düşüncelerimi ifade etmek üzere bu kanun teklifi için müsbet rey kullanacağımı arz ederek, Yüksek Heyetinizi hürmetle selâmlarım.

REİS — Sadettin Yalım, sırasını Münib Hayri Ürgüblü ile değiştirmiştir. Buyurun, Münib Hayri Bey.

MÜNİB HAYRİ ÜRGÜBLÜ (Nevşehir) — Muhterem arkadaşlarım; naçiz teklifim hasebiyle bu büyük sakafın altında mânevi bir inşirahın hükümran olduğu bir celse akdettik. Bu inşirah, bu mübarek günde de devam ediyor. Ne ulvi tecellidir ki, İzmit şehitleri için hürmet vakfesinde bulunulduğu bu kardeşlerimiz için Allahtan mağfiret ve Resulünden şefaât dilememiz anları da bu ve böyle bir kanunun müzakeresi gününe tesadüf etti. Müzakere konumuz hakkında arkadaşlarımızın, türlü noktai nazarlar serd ettiler, mukadder sualler sordular, bazan da heyecanla konuştular. Teklif sahibi olmam hasebiyle bu sözleri dikkatle dinledim. O inançtayım ki; selim akıllarımızla bütün bunları, tetkik semerelerimizin neticesi olarak basite یرca ve halledeceğiz ve milletimizin bu kanun dolayısıyla bizlere müteveccih kafasını ve kalbini tatmin ederek karara varacağız, bunda şüphe etmiyorum.

Muhterem arkadaşlarım; şimdi yüksek müsaadenizle ileri sürülen tereddütlere ve itirazlara geçiyorum :

Bu mâruzatım dolayısıyla dahilî hukuk esaslarımızdan ve Milletlerarası ahitnamelerimizden kısaca bahsetmek zarurî olduğu gibi mevzuu muhtevasına binaen Kuran hükümlerinden ve Peygamberimizin emirlerinden de istiane eylememiz tabiidir.

Arkadaşlarımız haklı olarak sordular: «Devletçe tanınmış dinler hangileridir?»

Müslümanlık Kuran esasları dairesinde İsevîyet ve Musevîyeti din olarak tanır. Esas Teşkilât Kanunumuzun 75 nci maddesinde din mevzuu hasebiyle asayiş ve umumi muâşerete mugayir olmamak esasları mevzudur.

Lozan Muahedenamesinin 38 nci maddesi hükmüyle âme intizamını ve umumi âdabı

muhil olmadıkları takdirde dinlerin tanınması veeibesi tesis olunmuştur. O dinlerden başlıca maksudolanlar da İslâmîyet, İsevîyet ve Musevîyettir. İşte bizim için umumi muâşeret âdap ve intizam mefhumları içerisinde olan dinler Devletimizce tanınan dinlerdir. Bu itibarla bir buzağıya aleni merasimlerle taabbüdedilmesi ni Devletimiz din olarak tanımak zorunda değildir ve hattâ bunun açıkça icrasına müsaade de etmez. Çünkü böyle bir hareket tarzı umumi muâşeret, âdap ve intizamla bağdaşmaz. Ama bu mahiyetteki bir ibadeti hususi hücrelerinde yapan bir kimsenin bir tariz ve taarruza duçar olması halinde şahsi dâva açmaya hakkı vardır. Halbuki Devletçe tanınan dinlere karşı her hangi bir tezyif ve tahkir vukuunda müddeiumumilik re'sen de takibata geçer. İşte Devletçe tanınmış olan dinler müeyyidesi ve müeyyide farkları kısaca bunlardır ve mâruz kıstaslara tâbidir.

Sonra ve bilhassa bir dinin din olması için bir Peygamberi olması, diğer bir söyleyişle bir Peygamber vasıtasıyla tebliğ edilmiş bulunması katîdir, zaruridir. Aksi takdirde birçok yalancı dinlerle muhataboluruz ki, ne mânen ve ne de hukukan buna da iltifat etmek kabil değildir.

İsimleri Kuranla bildirilmiş peygamberlerin adedleri 28 dir. Bu bakımdan tezyif ve tahkir halinde peygamberlerin hüviyetleri itibariyle de mesele mahlûdür.

Mezhepler bahsine gelince :

İslâmîyette Hanefîlik, Malikîlik, Şâfiîlik ve Hambelîlik mezhepleri vardır. Bunlardan başka, Şîîlik, Yezidîlik gibi ehlisünnet mezhepler de vardır. Görülüyor ki mezhepler sahası geniş, zümrelere yayıktır. Yeni ihdas edilmeleri durumu da muhtemeldir. Bu sebeple münakaşa ve ihtilât mevzuu olmaları mümkündür. Bütün bunlara mâni olmak kaygısıyla kanun teklifimde mezheplerin hariç bırakılmasını derpiş etmiştim. Mezhepler tâbiri encümen müzakeresi sırasında ilâve edilmişti.

Mezhepler zümresinden her hangi bir kimse haksız bir tariz veya taarruza mâruz kaldığını iddia ederse, şahsi hakaret dâvası açmak hakkına maliktir. Bu itibarla hukuki durumun müeyyedesiz bırakıldığı da iddia edilemez. Takdim edeceğim takririmde mezheplerin kanun

teklifi metninden çıkarılmasını ricakâr olacağım.

Bâzi arkadaşlarım, «Allah muhtaç mıdır ki, hüküm vaz'ediyoruz?» dediler. Heyecanlı konuşular.

Geniş müsamahalarıyla bu bahsi yine Allah'ın Kelâmıyla ve Resulün emriyle halledelim. Kuranı Kerimde Surei Muhammedin 8 nci âyetindeki İlâhî Hüküm şudur : (İman edenler, Allaha yardım ederseniz Allah da size yardım eder.) İhticaca salih tefsirlere göre bunun mânası şudur : «Allaha yardım, dine yardımdır. Dine yardım Allahın rızasına muvafık hareket eylemektir.

Allah'a hakaret ve bu hakarete müsamaha etmek Allah'a yardım etmemek olur. Bu sahada Allah'a yardımı Allah'ın aczi suretinde değil, Allah'a tâzim mahiyetinde telâkki etmek gerektir ve gerçektir.»

Allah'a ibadete memuruz. Allah ibadetimize muhtaç mıdır? Şüphesiz ki değildir. Bütün bunlar kulluk vazifemizi ifa etmemiz demektir.

Bir hadisi şerifte Müslümanlığın akıl olduğu ifade edilmiştir. İşte bu kulluk vazifemizi yerine getirirken aklımızın tebarüz ettirdiği tedbirleri ve bu meyanda bahsettiğim tâzim tedbirlerini almamız icabeder.

Müslim kitabının 179 ncu sayfasında şu veciz peygamber emrinin tebliğ edilmiş bulunduğunu da görüyoruz: «Sizden bir kimse çirkin bir işi görürse onu eliyle değiştirsin; eğer buna gücü yetmezse diliyle tağyir etsin; buna da gücü yetmezse kalben nefret etsin.»

İnsanların maddi rahatlık ihtiyaçlarının yanında mânavi huzura kavuşmak hakları da vardır. Hiç olmazsa bunların ihlâl edilmemeleri, edilememeleri asgari bir şarttır. Çünkü mukaddesata tecavüz insanların kalblerini kırar; ayrıca onlardan bâzılarının yanlış birtakım düşüncelere saplanmalarına sebebiyet vererek akidelerini zedeler, insani terbiyelerini perişan eyler. İnsan Allah'a muhtaçtır. Muhtacolduğumuz halika karşı biedebane hareket esas itibarıyla de tecviz edilemez ve binnetice bu gibi hareketler zikredilen Kuran ve Hadis hüküm ve emrine binaen menedilmek lâzımdır.

Mevzuun üzerinde dururken Atatürk'e hakaret kanununun müzakeresini hatırlamamak mümkün olamıyor. Bu tahatturun hâşa sümme hâşa bir

mukayase ile alâkası yoktur ve olamaz. Çünkü Atatürk'ün şu ifadesi de malûmumuzdur: «Ben de bir gün öleceğim; benim de fâni vücudum elbette ki, toprak olacaktır.»

Bahsettiğim kanun müzakeresi sırasında Giresun Mebusu Arif Hikmet Pamukoğlu 4 . V . 1951 tarihli Celsede «Atatürk'ün şahsını korumak için kanuna lüzum var mı?» Demişti. (Devre 9; Toplantı 1, cilt 7, sayfa 43)

Muhterem arkadaşlar; zaman ve vakalar ispat etmiştir ki, bu kanunla bir huzursuzluk huzura kavuşturulmuştur. İsabetli olmadı mı? Zamanında ve mekânında hukuki tedbirleri almanın, müeyyidelerini koymanın faidesi bu misaliyle de sabit değil midir? Kanun vâzılarının bir esaslı vazifesi de huzur ve selâmeti temin ve hattâ tevlit eylemektir.

Şu kesekâğıdının; (göstererek) haline bakınız... Bu Kuran yapraklarından yapılmıştır. Manavlarda, bakkallarda ve kasap dükkânlarında yerlerde sürünmektedir. Bu gibi hareketlerin temadisine Yüksek Meclisiniz müsaade etmiyecektir. Siz muhterem mebus arkadaşlarımıza dağıtılan; «Dinde Reform» mecmuasının dördüncü sahifesindeki şu cümleyi müsaadenizle beraber okuyalım: «İslâmiyet bundan 1 300 küsur sene önce esasları tesbit edilmiş bir dindir. Üstelik biz Türkler için ithal malı bir dindir.» Sadece şu acı vakıa bu feci mütalâa kanun teklifinin ne derecede müveceh olduğunu göstermeye kâfidir.

Muhterem arkadaşlarım; şu müellim olduğu kadar ibret verici adlî hâdiseyi de ifadelerimin bir başka şahidi olarak huzurlarınıza getiriyorum.

1954 senesinin mübarek bir kandil gecesinde bu akşamın ulviyetine rağmen Peygamberimize hakaret edilmesine tahammül edemiyen Salih Erk ismindeki vatandaşımız mânevi bir tuğyanla hakaret edenle boğuşmuş ve bu boğuşma neticesinde hakarededen ölmüştür. Salih Erk İstanbul 4 ncü Ağır Ceza Mahkemesinin 15 . VII . 1954 ve 954/152 sayılı ilâmı ile 12 sene ağır-hapse mahkûm edilmiş olup el'an Edirne Ceza Evinde 17 . VII . 1966 senesinde bitecek olan cezasının ikmaline intizaren mahpusdur. Bu kanunla bu gibi elîm hâdiseler de inşaallah önlenecektir.

Sonra bu misallerle görülmektedir ki, hâdiseler münferit değildir, mütaaddittir ve kanlı

dır. Bâzı arkadaşlarımız hususi şahısların hakarete mâruz kalmaları hasebiyle mevzu cezalara nazaran bu teklifte tesbit olunan cezaların hafif olduğundan bahsettiler. Haklıdırlar. Nitekim teklifimdeki daha ağır olan cezalar encümen mazbatasında tenzil edilmiş durumdadır. Takdiminden bahsettiğim takriminde Yüksek Heyetinizin bu hususta tezahür eden arzudan da mülhem olarak ceza hadleri haddi lâıykına yükseltilmişlerdir.

Hulâsa olarak; bahis mevzuu tahkir ve tezyif Allaha, peygamberlere ve mukaddes kitaplara inhisar ettirmekle muhterem arkadaşlarımızın tereddütlerindeki bütün mahzurlar basite irca edilerek izale edilmiştir. Cezaların artırılması ile de bu husustaki haklı noktai nazarlar tatmin olunmuştur.

Sayın arkadaşımız Doktor Baykam'ın, bir telmihini burada cevapsız bırakmamam muvafık olacaktır. İfadesine göre teklifimin mucip sebepler lâyihasında gençlerimizin dinî inançlarından şüpheler vardır. Şüpheler dediği cümle şöyledir, «Fîlhakika dinin mekteplerden kaldırıldığı ve hususi olarak da öğretme yasak edildiği devirde yetişmiş bulunan gençlerimizin zihinleri bu gibi sözlerle ve yazılarla teşviş edilmiş olmaktadır.»

İnsaflı ve hakgü olarak düşünelim ve karar verelim. Mânevi bilgilerden mahrum olarak yetişmiş gençlerimizin körpe dimağlarında malûm sözler ve bugünkü konuşmamda da ifade ettiğim ifadeler ve vakıalar iyi ve terbiyetkâr tesir bırakır mı? Bir fidan itina görürse yeşerir ve büyür. Körpe dalların hunhar rüzgâr karşısındaki hali perişanlıktan ve boyunlarının bükülmelerinden başka ne olabilir?

Milletlerarası mühim bir dâvada ünlü bir Fransız avukatının Mısır'dan bahsederken söylediği şu güzel sözü hatırlıyorum : «Un jardin sans jardinier» Mısır'ın bahçivansız bir bahçe olması gibi mâruz tesirlere tâbi gençlerimizin nasibi de, şayet mânevi bilgilerle de teçhiz etmezsek, sahihsizlik olur?

Aynı mahrumiyeti ve sahihsizliği teyideden şu hâtırayı da lütfen dinleyiniz : Musalla taşındaki babasının tabutu karşısında, oğlunun abdestten ve iki rekâtlık namazdan habersiz ve cahil durumunu gören evlât sahibi bir baba bu acı müşahade karşısında yeisle ve viedan azabıyla

«Benim de çocuklarım maalesef bu vaziyette, onların bile yüzlerine bakacak yüzüm yok!» demişti. Bu devirde yetiştiğinden bahseden çok genç arkadaşımız bu bilgilerle mücehhez kılınmış olacaklar ki, kendi tavsifiyle ifademe tahammül edemediler. Allah adedlerini artırsın. İnşallah iki yavrusunu da bu inanç ve bilgiyle yetiştirirler. Benim de bir memleket evlâdı olarak gayem maddi ilimlerle yetiştirilen evlâtlarımızın mânevi bilgilerden de mahrum olmamalarıdır.

Kaldı ki, kendisinin bahsettiği gençlik teşkilâtının içerisinde ve başında çalışmış ve gençliğe üniversite kürsüsünden nâcizane hitabetmek şerefine nail olmuş bir arkadaşımı. Yine nâcizane hüsnü zanla memuruz, mânevi terbiyesini almış bir kimseyim. Benden gençliğe karşı fena bir düşünce, şüpheli görüş sâdır olamaz.

Suphi Bey arkadaşımızdan rica ederim, bütün bu sözlerimi bir hakikat ve itminanîyet olarak kabul etsinler, müsterih olsunlar.

Mübalâgasız arz edebilirim ki, bu kanunla aynı zamanda ileri bir lâiklik esasını da tedvin etmiş olacağız. Zira lâikliğin tecezzi kabul etmez bir esası da karşısındakinin duygularını rencide etmemektir. Bizim maksudumuz da ululara tâzim ve mânevi duygulara saygıdır. Ve bunları sağlamaktır. Berakis durum hiçbir müeyyideye lüzum olmadığının kabul edildiği zannını tevhit ve bu mevzulardaki saygı ve heyecanı perişan eyler. Siz muhterem arkadaşlarımızdan hiçbirinizin böyle maddi ve mânevi bir vebali üzerinize almayacağınızdan mutmainim. Bu mübarek günde vereceğiniz karar, İslâmiyete, insaniyete mübarek olsun, bunu dilerim ve hürmet ederim. (Alkışlar)

REİS — Mehmet Daim Süalp.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Eski sıraya riayet olunuyor mu?..

REİS — Sadettin Yalım sırasını Münib Hayri Ürgüblü ile değiştirmiş idi. Bu defa yine Sadettin Yalım, bir tezkere ile, Mehmet Daim Süalp ile yer değiştirmiştir. Sıraya riayet olunuyor, efendim. Kemal Özçoban'dan sonra sıra sizindir.

MEHMET DAIM SÜALP (Siird) — Münib Hayri Ürgüblü arkadaşımızın teklifi, Adliye Encümeninde ittifakla kabul edilmiştir. Yalnız Adliye Encümeni, bâzı tereddütlere mahal ver-

memek düşüncesiyle, ufak ilâveler ve değiştir-meler yapmış bulunmaktadır.

Muhterem arkadaşlar; bu kanun teklifi, Ceza Kanunumuzun din ve vicdan hürriyetine taallûk eden bir maddesinin tadilini istihdaf etmektedir. Din ve vicdan hürriyeti çok nazik bir mevzudur. Binaenaleyh bunu tadil ederken lüzum ve zaruretinin mevcudiyetine evvelâ kanaat getirmek lâzımdır.

Saniyen bu tadil yapılırken, ileri memleketlerde kabul edilmiş olan hususlara tetabuk eden hususlardan ayrılmamak icabeder. Bendeniz bunların ikisinin de mevcudolduğunu tebarüz ettirmeye çalışacağım. Evvelâ lüzum vardır. Bu kanun tadili neyi istihdaf ediyor? Mevcut hüküm şu :

«Her kim, Devletçe tanınmış bulunan din ve mezheplere tahkir ve tezyif yoliyle neşriyatta bulunursa, bir aydan altı aya kadar hapis...» Arkadaşımız, bu din ve mezhep kelimelerine Peygamber kelimesini de ilâve ediyor. Yani her kim, Peygambere hakaret ederse, bu fiil suç sayılacak. Komisyon peygamber kelimesine «Allah» ı ve mukaddes eşya ve mefhumlarını ilâve ediyor.

Burada yapılan müzakeratta bâzı arkadaşlarımız mukaddes mefhumlardan ve mukaddes eşyadan maksut nedir diye sualler sordular ve itirazda bulundular.

Sonra, maddenin başında da «Devletçe tanınmış olan dinler veya mezheplerden birine hakaret vâkı olunca» dendiğine göre, Devletçe tanınan veya tanınmayan din hangileridir, bunun tavzihi lâzımdır, dediler.

Muhterem arkadaşlar, arkadaşlarımız bu tereddütlerinde haklıdır. Ancak, mevcut hükümde de, Devletçe tanınmış olan din veya mezhepler, tâbiri mevcuttur. Komisyon namına konuşan arkadaşımız bundan şu kastedilir : «Devletin menetmediği din ve mezhepler, Devletçe tanınmış din ve mezheplerdir», dediler.

Şimdi, komisyonun ilâvelerine gelelim : Komisyon niçin «Allah» kelimesini ilâve etti ve bu mefhum diğer devletlerin kanunlarında yer almış mıdır? Komisyon raporundan anlıyoruz ki; İtalya Ceza Kanununda, Federal Almanya Ceza Kanununda «Allaha küfretmek, hakaret etmek; cezai müeyyide altına alınmıştır ve bu hareketler suç olarak kabul edilmiştir.

Hıristiyanlık dininde peygambere uluhiyet tanındığı için «Allah» a vâkı olan hakarete otomatikman peygambere de hakaret vâkı olmuş kabul edilmekte ve peygambere vâkı olan hakaretler de cezaya tâbi tutulmuş bulunmaktadır.

O halde bugün Federal Almanya'da, İtalya'da her hangi bir İtalyan'ın, veya Alman'ın peygambere küfretmesi, hakaret etmesi takdirinde ceza görmektedir.

Sadece Müslüman Peygamberi Muhammed'e hakaret vâkı olduğunda ne onların kanunlarında, ne de bizim kanunlarımızda bir müeyyide mevcut değildir.

O halde bu yapacağımız ilâve; diğer devletlerin, diğer milletlerin kanunlarında yer almış olan ve bizde olan boşluğu doldurmaktan başka bir şey değildir.

Mukaddes mefhumlar ve mukaddes eşyadan maksut nedir sualine gelince; biz kanunun esasını kabul edip maddelere geçtikten sonra maddelerde bunlara vuzuh verilebilir. Bunlar tadad edilebilir. Meselâ Münib Hayri Ürgüblü arkadaşımız, konuşmalardan müllhem olarak yeniden tertibettiği tadilde mukaddes mefhum ve eşya yerine mukaddes kitaplar tâbirini kullanmıştır. Kaldı ki; mukaddes eşya ve mefhumdan ne kastediliyor dendiği zaman sözcü, Kuranı Kerimi ve hadisleri misal olarak verdiler.

Muhterem arkadaşlar; yapacağımız bu tadil hem zaruret ve ihtiyaçların bir cevabı olacak hem de vicdan ve din hürriyetine taallûk eden 175 nci maddedeki bir boşluğu doldurmuş olacaktır. Onun için bu kanunun kabul edilmesini Yüksek Heyetinizden istirham ediyorum.

REİS — Encümen.

ADLİYE ENCÜMENİ M. M. SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar; bundan evvelki müzakerelerimiz esnasında, Münib Hayri Ürgüblü arkadaşımızın kanun teklifi münasebetiyle encümenimizce hazırlanacak mazbatanın esas hatlarını, mucip sebeplerini arz etmiş ve tenkidlere cevap vermiştik. Komisyonumuzun görüş ve mütalâaları umumiyetle olduğu gibi, basına aksettirilmediği, ayrıca bâzı tereddütler de izhar edildiğinden ve aradan da oldukça uzun bir zaman geçmiş olduğundan komisyonumuzun mütalâasını kısaca ve bu teklifi niçin kabul ettiğimizi arza çalışacağım.

Evvelâ şunu arz etmek isterim ki, bugün mer'î bulunan Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinde din hürriyeti aleyhindeki cürümler fasıl ve başlığı altında, 175 nci maddeden itibaren dört maddede din hürriyetine vâkı fiiller ve hakaretler cezalandırılmaktadır. 175 inci maddeye göre; her hangi bir dine veya mezheplere vâkı hakaretler suç teşkil etmektedir.

Şimdi; müsaadinizle 175 nci maddenin son fıkrasını okuyorum : «Din ve mezheplerden birini tezyif ve tahkir edici neşriyatta bulunanlar bir aydan altı aya kadar hapisle cezalandırılırlar.»

Maddenin ilk fıkrası ise; «Her kim Devletçe tanınmış olan dinlerden birini tahkir ederse» der. Şu halde ne Münib Hayri arkadaşımız ne de Adliye Encümeni din ve mezheplere vâkı hakaret fiillerini yeniden ihdas etmiş değildir. Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinde mer'î olan hükümler din ve mezheplere vâkı hakaretleri cezalandırmaktadır. Ceza Kanunumuzun bu hükmü 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunundan aynen tercüme edilmiştir. Türk Ceza Kanunu 1925 yılında 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunundan aynen kopya edilirken bâzı hükümler alınmamıştı. 1889 tarihine dayanan menşei itibariyle Ceza Kanunumuzun din hürriyetinin himayesi hususundaki hükümleri eskidir. O zamanki diğer Avrupa memleketlerinin ceza kanunlarına nazaran kâfi hükümleri ihtiva etmiyordu. Böyle bir noksanlığı olmasına rağmen bize tercüme suretiyle alınırken bir de 141 nci maddesi ihmal edilmiş, alınmamıştı. Bu madde, mutekit bir kimsenin itikadına hürmetsizlik edildiğinde bunu teziye etmekte idi. Bu hükmüne rağmen 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunu hukukçular ve şârihler tarafından, bilhassa meşhur Türk ve İtalyan Ceza Hukuku Şârihi Monyal tarafından kifayetsiz olarak gösteriliyordu. Bu şârihe göre, İtalyan Ceza Hukuku din ve viedan hürriyetinin himayesi hususunda eski Toscana ve Sardunya kanunlarından ileri gitmeyen kifayetsiz hükümleri muhtevidir. İspanyol Kanunundan da geridir. Yeni çağ hükümlerinde yine ceza kanunlarından daha ileri hükümler mevcuttur. Bu itibarla bu noksana da işaret etmiş oluyorum.

Anayasamıza göre insanın en tabii haklarından birisi de din ve viedan hürriyetidir.

Herkes dilediği dini intihapta serbesttir. Hiç bir kimse bir diğerini şu ve bu dini kabule icbar edemez. Herkesin dini inanışlarına hürmet etmeyi hedef tutan mevzuat hattâ tercüme edildikleri yerlerden daha ileri bir tekamüle götürülmüştür.

Ürgüblü arkadaşımızın teklifine gelince; Garp mevzuatını da gözden geçirdik. Ve tetkik edelim, acaba arkadaşımızın bu teklifi yeni ceza mevzuatı muvacehesinde bir ilerilik ifade ediyor mu, ve yerinde midir, değil midir? Dedik. Tetkikatımız, ceza hukukunun yeni inkişafı bakımından arkadaşımızın teklifinin tamamen ceza hukukunun ileri prensiplerine ve tekniğine uygun olduğunu gösterdi.

Şimdi arz edeyim: 1936 tarihli İsviçre Ceza Kanununun 261 nci maddesi başlığı şöyledir: «İman ve ibadet hürriyetine tecavüz.»

«Madde 261. — Her kim alenen ve çirkin bir şekilde başkasının dinî kanaatlerini ve bilhassa Allah hakkındaki imanını tahkir veya tezyif yahut dinen mukaddes addolunan eşyaya hürmetsizlik ederse,

Her kim. Anayasa ile teminat altına alınmış bir ibadetin tesidini kötülükle men veya teşviş ve yahut alenen tezyif ederse,

Her kim, Anayasa ile teminat altına alınmış bir ibadetin tesidine mahsus bir yer veya eşyaya kötülükle hürmetsizlikte bulunursa altı aya kadar hapis veyahut para cezasına mahkûn olur.»

Şu halde İsviçre gibi en medeni bir memleketin yeni bir Ceza Kanununda dinle birlikte Allah'a vâkı her türlü hakaretler menolunmaktadır. O halde arkadaşımızın kanun teklifi bir geriliği değil, ileriliği ifade etmektedir. Yine açıkça görüldüğü üzere dine vâkı hakaretler men edildikten sonra Allah'a vâkı hakaretler de men edilmiş olur. Bizim Ceza Kanunumuz 1889 tarihli ve eskidir. Belçika Ceza Kanunu yine öyle. Müsaade ederseniz İtalyan ve Federal Almanya Ceza Kanunundan bahsedelim.

1930 tarihli İtalyan Ceza Kanununun 724 ncü maddesi: «Her kim ulûhiyete veya Devletin resmî dilinin timsallerine veya bu dinde tâzimi edilen kimselere tahkir edici sözlerle küfür ederse 800 lireden 2 400 lirete kadar hafif para cezasıyla cezalandırılır.» diyor. Ulûhiyeti itibariyle bu mefhuma Allah'ın, Peygamber'in, yani Hazreti İsa'nın dâhil olduğu aşikâr.

Yine Federal Almanya Ceza Kanununun 11 nci faslında; Allah'a mütaallik cürümler ve Allah'a küfredenler, başlıktan sonra madde 166 da : «Alenen hakaretamız sözlerle Allah'a küfrederek dinî hissiyatı rencide eden yahut alenen bir kiliseye veya millî hudutlar içinde bulunan korprasyon hukukunu haiz diğer bir dinî cemaate veya onların tesislerine veya merasimlerine (âdetlerine) hakaret eden ve aynı şekilde bir kilisede veya toplu bir halde dinî âyinlerin yapıldığı diğer bir yerde hakareti tazammun eden bir fiil işliyen kimse, üç seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır.» diyor. Şu halde arkadaşlar bizim yaptığımız, bâzı neşriyatta ileri sürüldüğü veya bâzı arkadaşlarımızın da beyan ettiği gibi bugünün ileri ceza hukuku tekniğine, Garb mevzuatına aykırı bir gerilik ihtiva eden müeyyideler değil, bilâkis yeni bütün Garb ceza mevzuatının kullanıp getirdiği ve esasında da topluluklar ve insanların en tabii haklarından biri olan din ve vicdan hürriyetine vâkı taarruzları önlemek ve inançlara hürmetsizlik ettirmemeyi mâtuftur.

Şimdi böyle olunca arkadaşımız, Allah'a vâkı hakareti teklifinde derpiş etmemiştir. Biz ise, Peygamberlere vâkı hakaret suç teşkil edince, Garb mevzuatında olduğu gibi, Allah'a vâkı hakaretin de müeyyide altına alınmasının lüzumuna kaani olduk.

Hristiyan dinine göre Paygamberler ulûhiyetin birer parçası sayılırlar. Teslis'te Peygamber ile Allah'ı birbirinden ayırmaya imkân yoktur. Ulûhiyete, Hazreti İsa'ya dahi hakaret, ulûhiyete hakaret sayılır. Bu suretle İslâm dininin hususiyeti karşısında, İslâm Peygamberleri Allah'ın emirlerini tebliğe memur, beşerî varlıklar oldukları için ancak Allah'ın elçileri ve dinin vâzıları bulundukları için ulûhiyetleri bulunmamaları sebebiyle Peygamberlerle Allah'ı tefrik etmek lüzumu aşikârdır.

Kısaca bir şeyi daha belirtmek istiyorum. Bir arkadaşım, Kâmil Boran arkadaşımız bu yurdular ki; «Estezübillâh burada çarpılırız, nasıl böyle bir şeyi yapıyoruz, elâlem bize ne der.» dedi.

Biz İsviçre kanunlarını, Federal Alman kanunlarını aynen almakla acaba bir ayıp mı işliyoruz?

İkincisi Allah'ın ve Peygamberlerin hiçbir suretle himayeye ihtiyacı yoktur. Bunlar hiç-

bir suretle himaye istemezler. Burada asıl ve gaye; fertlerin, insanların Allah hakkındaki inan ve imanlarına, Peygamber hakkındaki inan ve imanlarına hürmet etmektir. (Soldan, «bravo» sesleri) Allah'ın hiçbir suretle ne müeyyideye, hattâ ne bizim namazımıza ve ne de orucumuza ihtiyacı yoktur. Kuranı Kerimin âyetlerinde geçen bir hususu hatırlatmak isterim. Buyuruyorlar ki: Allah'ın, kılacağınız namaza, tutacağınız oruca ihtiyacı yoktur. Namaz insanları hem sıhate ulaştıran ve hem de mânevi âleme bağlayan bir köprüdür.

Geçenlerde 96 yaşında vefat eden İngiliz âlimi Bernard Shaw'nun bir sözünü sizlere hatırlatmak isterim. Âlim diyor ki; «Müslüman'ın namazı öyle bir spordur ki, yirminci asrın ordinaryüs profesörlerinin reçetelerinde yer alacaktır.» Arkadaşlar, Allah'ın ne namaza ve ne de oruca ihtiyacı yoktur.

Anayasa ile tanınmış olan dinin vicdan hürriyetine sokulması isteniyor...

ABDULLAH AKIN (Zonguldak) — Namaz yalnız spor olamaz...

SERVET SEZGİN (Devamla) — Mânevi bir kuvvettir. Bir taraftan en güzel bir spor, diğer taraftan da bizi maddi âlemden mânevi âleme bağlayan en kıymetli bir köprüdür.

TAHSİN CAHİT ÇUBUKÇU (Diyarbakır) — Farzdır.

SERVET SEZGİN (Devamla) — Tabii farzdır. Ama Allahın ihtiyacı yoktur.

Şimdi muhterem arkadaşlarım; Devletçe tanınmış dinler tâbirine gelince; geçen celsede de bahsettiğim gibi esasen mer'î kanunlarımızda bu mevcuttur. Bunları sizi yormamak için tekrar etmiyeceğim. Sebati Ataman arkadaşımız da her halde tatmin edilmişlerdir. Esasen birçok memleketlerin mevzuatında, Devletçe tanınmış resmen bilinen dinler, denmektedir. Arkadaşlarım tatmin olmamışlarsa uzun, uzun ve saatlerce izahat verebilirim.

Bu hususlarda bâzı arkadaşlarımızın haklı görüşleri ve tenkidleri vardır. Biz komisyon olarak maddelere geçildiğinde bu arkadaşlarımızın tenkid ve temennilerine iştirak ederek, maddeyi komisyona alacağız, tashihi hususunda gayret sarf edeceğiz. Arkadaşlarımızı komisyona çağırıp dinliyeceğiz. Arkadaşlarımızın tenkidlerine komisyonda cevap verip huzurunu-

za gelmek üzere Allah ve Peygamberlere vâkı hareketin din ve vicdan hürriyetini himaye maksadiyle getirildiğini göz önünde tutarak bu teklifimizin arkadaşlarımızın beyan ettiği zaruri ve mucip sebeplerle Garp mevzuatına uygun olduğunu göz önünde tutarak heyeti umumiyesinin kabule şayan olması lâzımgeldiği kanaatindeyiz. Heyeti umumiyesinin kabulü ve maddelere mütaallik itirazların maddelerde görüşülmek üzere yüksek himayenize mazhar olmasını istirham ederim. (Alkışlar)

REİS — Kemal Özçoban.

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon Karahisar) — Muhterem arkadaşlar; bu kanun teklifi görüşülürken encümen sözcüsünden şu sualleri sormuştum :

1. Devletçe kabul edilen dinler hangileridir?..
2. Bu teklifin Anayasa hükümleriyle kabili telif bulunup bulunmadığı hususlarındaki encümenin düşüncesi nedir?
3. Ceza Hukukunda suç unsurlarının sarîh ve tadadi olması prensibine uyarak bu madde ile korunacak dinler ve peygamberler hangileridir?

Sözcü şu cevapları vermiştir :

1. Devletçe kabul edilen dinler 1889 tarihli İtalyan Kanununda zikredilen dinlerdir.
2. Bu teklif Anayasaya mugayir değildir.
3. Ahlâka mugayir olmıyan bütün dinler bu madde şümülüne girecektir.

Bu cevaplar şahsan beni tatmin etmiş olsaydı huzurunuzda çıkıp konuşma yapmıyaktım. Bu sebeple esas hakkında mütalâalarımı serd etmene müsaadelerinizi rica ederim. Bir defa kanun metnine: (Devletçe kabul edilen dinler) ibaresinin geçebilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Devletince resman kabul edilmiş olması şarttır.

Devlet, bir hükmi şahsiyettir. O ancak Anayasanın ileri sürdüğü hükümlere göre hareket eder. Anayasamızda ise resmen kabul edilmiş bir din veya dinlerden bahis yoktur. Anayasamızın birinci maddesi (Türkiye Devletinin lâik) olduğundan, 70 nci maddesi (Vicdan hürriyetinin Türklerin tabii hakları) bulunduğundan, bahseder, 75 nci maddesi ise, vicdan hürriyetinin hudut ve şümülünü tâyin ederek; (Hiç bir kimse mensubolduğu felsefi içtihat, din ve mezhepten dolayı muahaze edilemez. Asayiş ve umumi mu-

aşeret adabına ve kanunlar hükümlerine aykırı bulunmamak üzere her türlü dinî âyinler yapılması sebesttir.) Hükümünü vaz'eder.

Şu üç maddenin, hülâsa ettiğim hükümleri Türkiye Büyük Millet Meclisince her hangi bir kanun tedvin edilirken nazara alınmaz ise kabul edilecek o kanun Teşkilâtı Esasiye Kanununa mugayirdir. Yeni tâbir ile anti-demokratik kanun mahiyetindedir.

Anayasamız dinlerden hiç birisini resmen kabul etmiş değildir, hattâ o kadar demokratik hükümler vaz'etmiştir ki, asayişe, muâşeret adabına ve kanunlar hükümlerine aykırı olmıyan bütün dinleri serbest bırakmıştır. Ceza hukukunda kaside şudur :

Mücrimin işliyeceği suçu evvelden düşünmek, hudut ve şümülünü tâyin etmek ve unsurlarını tesbit eylemektir. Şu halde kanun yaparken Anayasamızın ruh ve metnine sadık kalınması, sâniyen vazih ve unsurların tadadi bulunması lâzımdır.

Binaenaleyh. Anayasamızda Devletçe kabul edilmiş dinler bulunmadığına göre bu ibareyi muhtevi bir maddenin kabulü caiz olamaz. (Soldan, mevcuttur sesleri) İzah edeceğim efendim.

Türk Anayasasında yoktur. Ama Türk Ceza Kanununun mehazi ve aslı olan İtalya'nın 1889 tarihli kanununda vardır. «O kanunun tadadettiği dinleri biz de kabul ediyoruz» demek acaba doğru olur mu? Bizce olmaz. Çünkü: Devlet mefhumu o yerin toprak ve nüfusu ile ilgilidir, idare şekli ile alâkalıdır, hülâsa bir rejim mefhumudur. Malûmdur ki, bu 1889 tarihli İtalyan Kanununun tedvini tarihinde İtalya bir kiralıktı, anayasası ona göre ayarlanmıştı. İtalya Katolik dünyasının merkezidir, Papalık oradadır. Birçok kanunlar Katolik Dininin esaslarına göre yapılmıştır.

Bugünkü İtalyan Anayasası dahi 35 yıl evvel yürürlüğe koyduğumuz Türk Anayasasına nazaran vicdan hürriyeti bahsinde diğer dinlere karşı daha kayıtlı hükümleri muhtevidir. Bu anayasanın 8 nci maddesinde: (İtalyan hukuk düzene aykırı olmamak şartıyla Katolik mezhebinden ayrı diğer bütün mezhepler kendi düzenlerine göre teşkilât kurmak hakkına sahiptirler) der ki, Katolik Dininin mümtaziyetini kabul ettiği ve bâzı kayıt ve şartlarla diğer din ve mezhepleri serbest bıraktığı neticesi çıkar.

Bu bir cumhuriyet anayasasıdır. Halbuki arkadaşımızın mesnet olarak ileri sürdüğü kanun 1889 tarihlidir ki, dünya yüzünde cumhuriyet idaresinin az olduğu, mutlakîyet ve bilhassa teokratik rejimlerin hüküm sürdüğü devirlere daha yakın, Katolik Dininin tamamiyle tesiri altında bulunduğu bir devre tesadüf eder. Şu hale göre İtalya'nın 1889 Kanununun kabul ettiği dinleri bizim Devletimizin de kabul etmesi şartını ileri sürmek, asla mantıkla kabili telif bir mütalâa olamaz.

Anayasaca kabul edilmiş dinler bulunmayınca böyle bir ibarenin kanun metnine geçemeyeceğini, aksi halde Anayasaya aykırı düşeceğini söylemiştim. Encümen, (Evvelce bu madde metinde mevcut idi.) mucip sebebi ile kendisini mazur gösteriyor. Bu da doğru bir fikir değildir.

Evvelce hata yapılmıştır, esasen bizim ileri sürdüğümüz ve antidemokratik diye vasıflanmış birçok kanun hükümleri vardır. Bunlardan birisi de 175 ve mütaakıp maddelelidir.

1926 senesinde meriyete giren Türk Ceza Kanununun mehazı eski İtalyan Ceza Kanunudur. Ama maalesef Anayasamızın dine mütaallik maddeleri göz önünde bulundurulmadan aynen alınmıştır. Bu bir hatadır, madem ki, vaktiyle hata yapılmıştır, şu halde şimdi elimize alınmış ve fırsat geçmiş iken niçin bu hata tamir edilmiyor da (metinde esasen mevcuttur) mülâhaza siyle kendilerini mazur göstermek istiyorlar. (Ahlâka mugayir olmıyan her din bu madde şumulüne girer) sözü de tenkide değer mahiyettedir. Çünkü, çok iptidai ve din mahiyeti almamış telâkkiler ve bâtil itikatlar müstesna, bugün hemen bütün dinler doğruluğu, ahlâk yolunu gösterir. Ortaya çıkmış, peygamberim diyen kimselerin yeni dinleri tamamiyle ahlâki ise peygamber olduğunu iddia eden kimsenin dinini kabul ve onun telâkkisine göre ileri sürülen Allah mefhumuna hakaret bir suç mu telâkki edilecektir? Ve yine milâttan 551 yıl önce gelmiş ve Çin'in tamamiyle bâtil itikatlarını yok ederek yepyeni bir kitapla ortaya çıkan Konfüçyüs'ün bugün dahi takdirle karşılanan birçok ahlâki öğütleri ihtiva eden dinini bu madde şumulüne almayacak mıyız? Öyle bir din ki, yüz milyonları aşan salikleriyle «Allah nedir? Kâinat nasıl yaratılmıştır, gibi mevzuları metafizik

tahlillere tâbi tutmadan yaratılmış olan cihanı tanzim etmek, sulh ve sükûna kavuşturmak lâzımdır, bunun için de ahlâki beşeri ıslaha ihtiyaç vardır.» gibi esaslar koyan tamamiyle ahlâki hükümleri ihtiva eden bu dinin Peygamberi demek olan Konfüçyüs'e ve onun Allah mefhumuna vâkı hakaret, suç olmayacak mı? (Soldan, gürültüler) Arkadaşlar, beni gürültüsüzce dinlemenizi rica ederim. Bu konuşmalarımın elbette bir sebebi vardır. Hükmü siz değil, hâkimler verecektir. Onlar, meselenin mahiyetini kavramak zorundadırlar. Onun için arz ediyorum, rica ederim dinleyiniz.

Yine milâttan 622 yıl önce doğmuş Buda veya diğer bir adıyla Sakyamoni'nin kurduğu Budizmin esasları malûmdur. Beşeriyete âriz olan felâketlerden, bunların sebeplerinden, felâket sebeplerinin izalesinden ve nihayet beşeriyete âriz olan bu felâketlerin men'inden bahseder ki, cehaleti yok etmek, ahlâksızlığı gidermek, ihtiraslardan tevakkı gibi ahlâki haseneyi gösterir.

Ahlâki vasıfları bulunan Budizm sâliklerinden birisi çıkar da «Ey müddeiumumi, şu adam Buda'ya sövdü, T. B. M. M. encümen sözcüsü Servet Sezgin'in zabıtlara geçen şu (Ahlâki olan her din bu madde şumulüne girer ve himayeye muhtahtır) sözüne istinaden talebediyorum ki, bunun hakkında âmme dâvası açınız» iddiasında bulunursa, dâva açacak mıyız, açmayacak mıyız? Makariyos'a kızan bir Türk çocuğu âsabına kapılarak (Makariyos'un peygamberi bozuk) diye bir hakarete bulunsa bu suç olacak mıdır, olmayacak mıdır? Olmayacak denirse yanlıştır. Çünkü : (Makariyos'un Peygamberi Hz. İsa'dır.) Hakaret aşikârdır ve malûm bir dinin Peygamberidir. Dâva açılacak denirse yine yanlıştır, çünkü : Belki Türk genci Makariyos'un hangi dinden olduğunu bile bilmez. Buda'ya hakaret etse dahi hal böyledir. Buda'ya sövmek bir suçtur. Çünkü Buda, ahlâki kaideleri muhtevi bir dindir. Ama zavallı suçlu Buda'nın kim olduğunu bile bilmez.

Hâkim de tereddüde düşecektir. Bilmediği bir dinin peygamber veya Allah mefhumuna vâkı hakaret suçunu incelerken acaba bu din ahlâki midir? Acaba İtalyan kanununda var mıdır? Gibi tereddüt ve müphemiyet içinde boca-hyacacaktır.

Muhterem arkadaşlar : Konuşmamı şu üç sualle bitireceğim :

1. Türk Anayasasının meskût olduğu ahvalde bir ecnebi kanununun hükümleriyle bu boşluğun doldurulacağı gibi bir mâna taşıyan sözünün bu telâkkisine cevaz verilebilir mi?

2. Her ahlâki olan dinin bu madde şümulüne gireceği yolundaki mütalâa mantıki olur mu?

3. Anayasamızın kabul ettiği dinler bulunmadığına göre (Devletin kabul ettiği dinler) diye Ceza Kanununa bir hüküm koymak Teşkilâtı Esasiye Kanununa mugayir olmaz mı?

Muhterem arkadaşlar, yukarda arz ettiğim mütalâa ve suallere eminim ki, benim gibi cevap vereceksiniz. Hiçbir kimsenin dinine tecavüzü, Allah ve Peygamber gibi mübarek mefhumlara saygısızlığı hiç teşvî edenlerden değiliz. Amma bir kanun tedvin edilirken vatandaşı ve bilhassa hüküm verecek hâkimleri tereddüde sevk etmeyecek şekilde vâzih olmasına ve suç unsurlarının tadadi bulunmasına dikkat etmemiz lâzımdır. Böyle bir teklif henüz bizleri tatmin edici bir mahiyet alamamıştır.

SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Seni, seni..

KEMAL ÖZÇOBAN (Devamla) — Kardeşim, müsaade et, müslümanlık bakımından seninle çok ileri münakaşalar yapabilirim, bu mevzuda çok ileri gidebilirim, söyliyemiyorum, mübarek günde...

REİS — Karşılıklı konuşmayınız, iki dakikanız kaldı, Kemal Bey, devam edin lütfen.

KEMAL ÖZÇOBAN (Devamla) — Sözümü kesmesin, sözcüyüm diye çıkmış karşıma.

SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Sen, sen...

KEMAL ÖZÇOBAN (Devamla) — Hiçbir kimsenin viedan hürriyetine müdahale etmemiş ve buna hürmetten geri kalmamış bir insanım.

Bütün samimiyetimle arz edeyim ki...

SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Samimi iseniz maddesinde de konuşalım.

KEMAL ÖZÇOBAN (Devamla) — Arkadaşlar, samimiyetle arz ediyorum, biraz da rahatsızım, üzerinize afiyet. Neticesini arz edeyim: Sizden rica ediyorum, bir defaya mahsus olmak üzere Teşkilâtı Esasiye Encümeninde bu mevzuun tetkik edilmesini, Anayasaya muhalif olup olmadığı yolundaki noktai nazarın gözden geçirilmesini rica ediyorum. Bir de takrir takdim ediyorum, kabulünü rica ederim. (Alkışlar).

REİS — Mahmut Goloğlu...

Reylerini kullanmayanlar lütfen kullanınlar...

Rey toplama muamelesi bitmiştir efendim.

Mahmut Goloğlu.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlarım, Nevşehir Mebusu Münib Hayri Ürgüblü arkadaşımızın, Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin son fıkrasının tadili ve aynı maddeye iki fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifi üzerine Adliye Encümenince hazırlanarak yüksek huzuruza getirilen rapor ve tadil metninin geçen celsedeki müzakeresi itiraf etmek isterim ki, seyri tabiisinden çıkmış ve kâzip bir görünüşle âdetâ bir taraftan bir dindarlık ve dinsizlik, diğer taraftan bir gerilik ve ilerilik yarışı ve mücadelesi haline gelir gibi olmuştur.

Öyle ki; işbu teklifin lüzumsuzluğu sebebiyle raporun aleyhinde bulunanlar trajedik bir eda ve şiddetli bir lisanla bu teklifi kabul etmenin memlekette dinsizlik almış yörümüştür manasına geleceğini, hattâ küfür işlenmiş olacağını ve binaenaleyh lehde rey vermekle günaha gireceğini ileri sürerek söyle dediler:

Adliye Encümeni Cenabı hakkın kanun himayesine alınmasını teklif ediyor. Cenabı hakkı bizim nâciz ve fâni kanunlarımızın himayesine muhtaç görmek küfürdür, günahıdır. Biz kimiz ve neyiz ki Cenabı hakkı kanuni teminat ve himaye altına alalım, almaya cesaret edelim. Ve eğer kâinatın halikı ve nâzrını Cenabı Hakkı kanunlarla korumayı düşüneceksek vah bu memleketin, vah bu milletin haline...

Sanki bu memleket bir dinsizler ve imansızlar yurdu olmuş ve biz dini imanı, mukaddesatı kanunlarımızın zoru ile ceza tehdidi altında muhafaza ve idame edebileceğiz.)

Diğer taraftan işbu teklifin ve raporun lehinde bulunanlar da adetâ elden gitmek üzere olan mânevi varlıklarımızı ancak bu teklifin kabulü ile kurtarabileceğimizi, komünistlik tehlikesini ancak bu teklifin kabulü ile önleyebileceğimizi ve âdetâ dindarlığımızı dahi ancak bu teklifin kabulü ile ispat edebileceğimizi ileri sürdüler ve hattâ bu hatiplerden birisi bize bâzi nasihatla bulunarak aynen şöyle dedi :

«Bu teklifi kabul ederseniz yalnız Türk milletini değil 500 milyon gibi muazzam bir insan kütlesini memnun edecek ve onların mukaddes

duygularına, dinî inançlarına hürmet ettiğinizi ispat etmiş olacaksınız.»

Daha da ileri gidip bu teklif kabul edildiği takdirde bütün islâm milletlerinin etrafımızda toplanacağını iddia etti.

Muhterem arkadaşlarım, peşinen arz edeyim ki, lehte ve aleyhteki bu umumi mütalâaların teklifin asıl ve esasıyla bir alâkası mevcut olmamakla beraber tarafeynin bu teklifi üzerinde değil söz söylemeye hattâ nefes almaya bile müsaade etmiyen büyük iddialarına biz de; Adliye Encümeni raporundaki müphemiyeti ve encümen sözcüsünün bu kürsüden vâkı beyanlarıyla suallere verdiği cevaplardaki kifayetsizlik ve tezatları ilâve edilince geçen celsedeki müzakerelerin seyrinde hâsıl olan şiddet ve dehşeti hâlâ üzerimde hissetmekteyim. Bununla beraber gene de Cenabı Hakmın lûtfü atıfetine sığınarak, düşüncelerimi olduğu gibi açıklamaya çalışacağımı.

Evvelâ işbu teklifin esasının ne olduğunu kısaca arz edeyim. Halen meri bulunan Ceza Kanunumuzun 175 nci maddesine göre din ve mezhepleri tezyif ve tahkir edici neşriyat suçtur, cezayı muciptir. Nevşehir Mebusu Münib Hayri Ürgüblü arkadaşımız da yaptığı bir kanun teklifi ile bu maddenin iki noktadan tadilini istiyor :

1. Neşir yoluyla yapılan tezyif ve tahkir gibi dil ile yapılacak tezyif ve tahkirin de suç sayılmasını,

2. Din ve mezheplerin tezyif ve tahkirinde olduğu gibi peygamberlerin tezyif ve tahkiri halinde de faile ceza verilmesini.

Teklif sahibi arkadaşımızın taleplerinin esası bu iki noktaya dayanmaktadır. Adliye Encümeni de bu teklifi benimsemiş ve fakat biraz daha tevsî ederek din, mezhep ve peygamberler gibi (Allah'ı) (mukaddes mefhumları) ve (mukaddes eşyayı) tezyif ve tahkirin de suç sayılmasını kabul etmiştir.

Hal böyle iken işbu teklifin ve raporun aleyhinde bulunanlar, sanki huzurunuzda yepyeni birtakım esaslar getiriliyor muş gibi insanı vecde getirecek bir edâ ile cenabı hak bizim nağiz ve fânî kanunlarımızın himayesine mi muhtahtır ki, onu kanunî teminat ve himaye altına almaya cüret ediyoruz, diyorlar.

Cenabı hak bu sözlerin sahibini affetsin. Zira bu sözlerin sahibi bilmez mi ki, bu teklifle

veya buna mümasıl tekliflerle yahut bu kabil mer'i kanun hükümleriyle himaye altına alınmak istenen, Allah, Peygamber ve dinler değildir. Bizim yani nağiz kulların viedan hürriyetidir, mânevi haklarımızdır, huzurumuzdur. Bir kimse hepimizin inandığımız bağlandığımız, herşeyin sahibi ve yaratıcısı bildiğimiz, kulu olduğumuz bir varlığa, bir kudrete ulu orta tezyif ve hakarete bulunursa bu kütlevde o şahsa karşı bir infial uyanmaz mı?

O kötü insanın bu hareketi, topluluğun huzur ve asayişini bozacak, hattâ bu infial ile bazı kimseleri suç işlemeye tahrik edecek bir hareket sayılmaz mı? Böyle bir hareket de cezayı mucibolmaz mı? Ve bu ceza sadece o topluluğun viedan hürriyetini ve mânevi huzurunu müdafaa ve himaye gayesini gütmez mi? Nitekim Ceza Kanunumuzun 178 nci maddesiyle bir ölünün naaş ve kemiklerine vâkı hakareti cezalandırırken himaye ve müdafaa edilen şey ölünün naaş ve kemikleri midir? Gece yarısı bir mahallede gürültü yapıp komşularının huzur ve sükûnlarını ihlâl eden bir kimse cezaya müstahak olur da koca bir kütlenin mânevi viedanı huzur ve sükûnunu, topluluğun nizam ve istikrarını ihlâl edenler cezaya müstahak olmaz mı?

Böyle bir ceza ne dinin ne de Allahın himayesi içindir. Elbette ulu varlığın böyle bir himaye ve müdafaaaya ihtiyacı yoktur. Bu ceza kendi hak ve hürriyetlerimizin müdafaa ve himayesi içindir.

Yine bu teklifin aleyhinde bulunurken sarf edilen müthiş sözlerden birisine daha temas edeceğim. Diyorlar ki; sanki bu memleket bir dinsizler ve imansızlar yurdu olmuş ve biz dini, imanı, mukaddesatı kanunların zoru ile, ceza tehditleri altında muhafaza ve idame edeceğiz.

Bunlar nasıl sözlerdir? Demek ki, bir memlekette dine hakaret suç sayılırsa o memleket, bir dinsizler yurdu addolunuyor. Hiç böyle mantık olur mu? Bir memleket dinsizler, imansızlar yurdu haline gelmişse esasen o memlekette bu kabil kanunlara zaten ihtiyaç olmaz. Kaldı ki, bu husus 1926 dan beri mer'i olan Ceza Kanunumuzun 175 nci maddesiyle esasen suç sayılmıştır. Ve sayılmaktadır, bu teklifle bir alâkası yoktur. Şu halde memleketimiz o tarihte bir dinsizler ve imânsızlar

yurdu idi ki, böyle bir kanun maddesi çıkarılmıştır.

Hayır arkadaşlar, bu memleket hiçbir devirde dinsizler ve imansızlar yurdu olmamıştır ve olmayacaktır da.. Vaktiyle Ceza Kanunumuza konulmuş olan bu hüküm bugünkü şart ve ihtiyaçların bir ifadesi idi. Bugünkü tekliften maksat da, varılacak karar ne olursa olsun, bu tedbirin günümüzün şart ve ihtiyaçları karşısında kâfi olup olmadığına, daha vâsi ve şumüllü bir hale getirilmesine lüzum bulunup bulunmadığına dikkat nazarınızı çekmekten ibarettir.

İşte Yüksek Heyetiniz, cereyan eden bu müzakereler sonunda bu hususu, yani cemiyetimizin böyle bir teklifin kanunlaşmasına ihtiyacı olup olmadığını, tesbit edeceksiniz.

Muhterem arkadaşlarım; düşüncemiz bu noktaya gelince; biraz da teklifin lehindeki mütalâalara atfı nazar edelim. Teklifin lehinde konuşan arkadaşlarımızın mütalâaları dikkatle tetkik edilince görülür ki bu mütalâaların büyük bir kısmının teklif edilen tadil esasları ile fazla bir irtibatı mevcut değildir. Çünkü lehdeki konuşmaların büyük kısmında hep din aleyhindeki neşriyattan bahsedilmiş, din aleyhtarını neşriyatın Atatürk'ü kendine siper yapmak istediği açıklanmış, bu neşriyatın tahripkâr tesirleri üzerinde durulmuş, bu menfi neşriyatı gürütücü misaller verilmiş ve neticede bu teklifin kabulü halinde doğacak faydaları sürülmüştür.

Muhterem arkadaşlarım; derhal ve peşinen arz edeyim ki, din aleyhtarını neşriyat için, bugün huzurunuzda mevzuu müzakere olan teklifte her hangi bir hüküm mevcut değildir. Çünkü biraz evvel de açıklamış olduğum üzere; din ve mezheplerden birini tezyif ve tahkir yolundaki yapılacak neşriyat esasen Ceza Kanunumuzun 175 nci maddesinin son fıkrasına göre suçtur, cezayı muciptir. Yeni teklifte bu hükmün esasına hiç dokunulmadan sadece cezanın bir miktar daha artırılması istenmiştir. Binaenaleyh dinleri tezyif ve tahkir edici neşriyatın ancak bu teklifin kabulü ile takibata uğratılabileceği zannediliyorsa bu düşünceler tamamen yanlıştır. Bu kabil neşriyat için, işbu teklif kabul edilse de edilmese de mevcut kanuna göre takibatta bulunulacaktır. Bu se-

bep teklifin kabulü lehinde serd edilen mütalâaların da mühim bir kısmı bu noktadan vârit değildir.

Bu hususu da böylece açıkladıktan sonra teklifin (üzerinde) konuşan bir arkadaşımızın izhar ettiği endişeye de kısaca temas etmek isterim. Bu muhterem arkadaşımız teklifin kabulü halinde tenkid ve tetkik hürriyetinin tehlikeye düşebileceğini ilim anlayışı ile dinî telâkilerin tezat halinde bulunmaları sebebiyle bilginlerin ilmi mütalâalarının da suç sayılabileceği endişesini ortaya atmış bulunmaktadır. Derhal cevaplıyalım ki, böyle bir endişe katıyen yersizdir. Zira bu bahiste bir fiilin suç sayılabilmesi için (tahkir ve tezyif) unsurlarının ihtiva etmesi lâzımdır. Tahkir ve tezyif olmadıkça hiçbir mütalâa ve beyan suç değildir. İşbu teklifte de böyle bir tehlike ve endişeye sebeb olacak bir hüküm yoktur. Encümenince kabul edilen metinde de bu kabil bir teklif mevcut değildir.

Muhterem arkadaşlarım,

Aleyhte, lehte ve üzerindeki mütalâalara dair düşüncelerimizi böyle açıkladıktan sonra, şimdi geliyorum, tadil teklifinin esasına.. Bu husustaki düşüncelerimizi daha vuzuhla dikkat nazarlarınıza arz edebilmek için yukarda da bir nebze bahsettiğim gibi önce mevcut kanunun maddesinde ne gibi hükümlerin bulunduğunu, teklif sahibinin bu hükme neler ilâve etmek istediğini ve Adliye Encümenince hazırlanan metinde bu teklife başkaca neler eklenmiş olduğunu tesbit etmek lâzımdır.

Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesini aynen okuyorum :

(Madde 175. — Her kim, Devletçe tanınmış olan, dinlerden birini tahkir maksadiyle, dinî işlerin yahut ibadet ve âyinin icrasını meni veya ihlâl ederse bir aydan altı aya kadar hapsolünür ve otuz liradan iki yüz liraya kadar ağır cezayı nakdî alınır.

Eğer bu fiilin işlenmesi zamanında cebir ve şiddet ve tehdit ve tahkir vâkı olmuş ise fail üç aydan üç seneye kadar hapis ile cezalandırılır.

Din ve mezheplerden birini tezyif ve tahkir yolunda neşriyatta bulunan bir aydan altı aya kadar hapis ile cezalandırılır.)

Görülüyor ki, bu madde üç fıkradan ibarettir :

Birinci fıkra, Devletçe tanınmış olan dinlerden birini tahkir maksadiyle, dinî işlerin yahut ibadet ve âyinin icrasını meni veya ihlâlî suç olduğundan bahseder. Sadece dinî işlerle ibadet ve âyinlerin icrasının meni ve ihlâlinden bahseden bu fıkranın esasına ne teklif sahibi ne de Adliye Encümeni dokunmamıştır. Yani **gerek teklif sahibinin**, teklifinde, gerekse Adliye Encümenince hazırlanan metinde bu fıkra aynen ipka edilmiştir. Buna rağmen hatırlanacaktır ki, müzakereler sırasında vâkı suallerin ekserisi bu fıkraya ve bahusus bu fıkradaki (Devletçe tanınmış dinler) tâbirine ve bu tâbirin tenkidine teveih ve teksif olunmuştur. Filhakika sual sahipleri bir dereceye kadar haklı idiler. Çünkü Adliye Encümeni raporunda bu tâbiri müdafaa etmiş olduğu gibi, Encümen Sözcüsü de sanki bu tâbirin yeni teklifle bir alâkası varmış gibi kürsüden bu tenkidleri karşılamaya çalıştı. Hem de katıyen mukni olmıyan cevaplarla. Gerek encümen raporunda ve gerekse Sözcü kürsüde bu tâbiri savunurken (Devletçe tanınmış dinler) demek (Devletçe menedilmiş dinler) demektir, (Devletçe menedilmemiş dinler) demek (Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzun 75 nci maddesine göre ahlâka muhalif olmıyan dinler) demektir, diyor ki, bu müdafaa topyekûn yanlış ve sakattır. Adliye Encümeninin böyle bir tâbiri bu şekilde müdafaasına hiç de lüzum yoktu. Kanaatimizce madde kanuniyenin bu fıkrasında ya bir tercüme hatası veya bir ifade yanlışlığı vardır. Vâzın kanunun; dinlerin tezyif ve tahkirinde böyle bir şart aramadığı halde, ibadet ve âyinlerin icrasının meni veya ihlâlinde böyle bir şart araması anormal olur ve hükmün tatbik kabiliyetini de kaldırır. Mümkündür ki, cümlede ufak bir değişiklik yaparak anlamaya çalışmak daha uygun olurdu. Söyle ki : «Her kim dinlerden birini tahkir maksadiyle Devletçe tanınmış olan dinî işlerin yahut ibadet ve âyinin icrasını meni ve ihlâl ederse..» Çünkü, Teşkilâtı Esasiye Kanununun 75 nci maddesinde de dinlerden değil âyinlerden bahsedilmiş ve bunlardan asayiş ve umumi muâşeret âdabına ve kanunlar hükümlerine aykırı bulunmıyan dinî âyinlerin icrası serbest bırakılmıştır.

Demek ki, Devlet, ancak asayiş ve umumi muâşeret âdabına ve kanun hükümlerine aykırı olmıyan âyinleri tanımıştır. Ceza Kanununun 175 nci maddesinin birinci fıkrasında suç kabul edilen hal de Devletçe tanınmış olan bu âyinlerin icrasının meni veya ihlâlî olabilir. Binaenaleyh, Adliye Encümeninin «Devletçe tanınmış dinler» tâbirini müdafaa etmiyerek maddenin lâfzını bırakıp ruhuna girmesi ve gerek bu fıkranın gerekse Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzun 75 nci maddesinin âyinlerden bahsettiğini nazarda tutarak maddenin diğer fıkralarının tadili eihetine giderken bu birinci fıkrayı da bu şekilde tadile tâbi tutması icabederdi. Bu sebeple Adliye Encümeninin bu noktaya müteveccih tenkidlere karşı müdafaası tamamen yanlıştır. Ancak teklifin aleyhindeki mütalâalarını ve tenkidlerini bu noktaya teveih edenlerin de bilmesi iktiza eder ki, işbu teklif reddedilmiş olsa bile (Devletçe tanınmış dinler) tâbiri yine de mevcut kanun metninde aynen kalacaktır. Çünkü, bu tâbiri ihtiva eden birinci fıkra mer'î kanun ahkâmındandır ve mevzuu müzakere olan teklifle katıyen alâkalı değildir. Şayet bu tâbirin kanundan çıkarılması veya tashih ve ıslahı arzulanıyorsa, bunun çaresi, bu tâbirle hiç alâkalı olmıyan işbu teklifin reddi değil, bilâkis bu bahiste bir fırsat vermiş olması sebebiyle yeniden tetkik edilmek ve gereği yapılmak üzere Encümene iadesidir. Aksi halde yani teklif reddedildiği takdirde anormalliği iddia edilen bu tâbir kanun metninde aynen kalacaktır.

Muhterem arkadaşlar, halen mer'î bulunan 175 nci maddenin 1 nci fıkrası üzerindeki mütalâalarımızı bu şekilde izaha çalıştıktan ve işbu fıkranın Münib Hayri Beyin teklifi ve encümenin hazırladığı metinle alâkalı bulunmadığını açıkladıktan sonra maddenin ikinci fıkrasına geçiyorum. Maddenin ikinci fıkrası müstakil bir hüküm koymamakta sadece birinci noktada bahsedilen (Dinî işlerin, ibadet ve âyinlerin icrasının meni) fiilinin işlenmesi zamanında cebir, şiddet, tehdit ve tahkir vâkı olduğu takdirde cezayı artırmaktadır ki, ne teklif sahibi ne de Adliye Encümeni bu fıkranın da esasına dokunmamışlardır.

175 nci maddenin sonuncu fıkrasına gelince; ki, gerek teklif sahibinin gerekse Adliye Encümeninin bütün tadil istekleri bu fıkraya müteveccih ve ait bulunmaktadır. bu fıkraya göre:

Din ve mezheplerden birini tezyif ve tahkir yolunda neşriyatta bulunan bir aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İşte bugün huzurunuzda müzakere mevzuu olan tadil tekliflerinin hepsi de sadece ve munhasıran bu fıkra üzerindedir. Ve derhal dikkat nazarınızı çekmek isterim ki, maddei kanuniyenin en umumi hükmünü koyan bu fıkrasında (Devletçe tanınmış) tâbiri yoktur. Kanun umumi olarak (Din ve mezheplerden birini) demektedir. Gerek teklif sahibi arkadaşımız ve gerekse Adliye Encümeni de bu noktaya mütedair tadillerinde (Devletçe tanınmış) tâbirini kullanmamışlardır. Binaenaleyh teklifin aleyhinde bulunmak için Devletçe tanınmış din yoktur ki, onu tezyif ve tahkir suç sayılabilir gibi bir itiraz ve tenkid de mevzuubasolamaz. Şimdi bu fıkrayı ele alan Nevşehir Mebusu Münib Hayri Ürgüblü arkadaşımız yaptığı bir teklifle diyor ki din ve mezheplerin sadece neşriyat ile tezyif ve tahkirinin suç sayılması kâfi değildir. Din ve mezheplerin tahkir ve tezyif için dil uzatanlar da cezaya çarptırılın.

Yani yazı ile yapılan tezyif ve tahkir gibi söz ile yapılan tezyif ve tahkir de suç sayılsın.

Arkadaşımızın bu fıkraya müteveccih tadil teklifinin birincisi budur. İkinci bir fikir olarak gene der ki; tezyif ve tahkirin sadece din ve mezheplere teveccihinin suç sayılması kâfi değildir. Peygamberleri tezyif ve tahkir edenlerin de tecziyelrei lâzımdır. Yani din ve mezheplere müteveccih tezyif ve tahkirler gibi peygamberlere müteveccih tezyif ve tahkirler de suç sayılsın. İşte şu anda Yüksek Huzurunuzda müzakere olunan mevzuda mebus arkadaşımızın getirdiği tadil teklifleri bu iki noktadan ibarettir. Her ne kadar ayrıca bir de bu kabil neşriyatta bulunan kimselere Tüürk Ceza Kanununun 481 nci maddesine göre ispat hakkı vermek istemişse de mekûr maddenin mevzu ile hiçbir alâkası bulunmamasından Adliye Encümenince metinden çıkarılmıştır. Tahmin ederim ki, teklif sahibi arkadaşım da buna rıza göstermiştir.

Muhterem arkadaşlarım, teklif sahibinin iki noktaya müteveccih tadil teklifini şöylece açıkladıktan sonra şimdi geliyorum Adliye Encümenince hazırlanan metne...

Yukarda da arz etmiş olduğum üzere Adliye Encümeni 175 nci maddenin 1 nci ve 2 nci fık-

ralarındaki esaslara dokunmamış ve o da bütün tadillerini 3 ncü fıkra üzerinde yapmıştır.

Adliye Encümenine göre tezyif ve tahkirin sadece neşren yapılmasının suç sayılması kâfi olmadığı gibi teklif sahibinin teklifi veçhile söz ile yapılan tezyif ve tahkirin suç sayılması da kâfi değildir. Alelûmum her türlü tahkirin suç sayılması lâzımdır. Burada göze çarpan nokta suç halinin bir derece daha tevsii olmakla beraber nazarı dikkatimizi çeken diğer bir nokta da şudur ki, gerek mevcut kanunda gerekse mebus arkadaşımızın tadil teklifinde (Tezyif ve tahkir) denildiği halde Adliye Encümeninin hazırladığı metinde sadece (tahkir) kelimesi kullanılmakta ve (tezyif) kelimesi metinden çıkarılmış bulunmaktadır. Encümen mazbatasında bu değişikliği izah eden bir kayıt da yoktur. Acaba Adliye Encümeni (tezyif) tâbirini metinden niçin çıkarmıştır? Bu, iki sebepten ileri gelebilir. Ya suçluların daha kolaylıkla tecziyelerini temin için hem tezyif hem hakaret gibi iki şart yerine tek bir unsur kabul edilmek istenmiştir. Ancak bu halde tezyifi çıkarmak değil de (tezyif ve tahkir) tâbirini (tezyif veya takkir) şeklinde düzeltmek lâzımgelirdi. Yahut (tahkir) tâbiri içine esasen (tezyif) halinin de girebileceği düşünülmüştür ki, bu takdirde bu hususun sarahatle raporda kaydedilmiş olması iktiza ederdi. Kanaatimizce böyle bir düşünce ile olsa dahi tatbikatçıları şaşırtmak için tâbirleri değiştirmemek daha uygun olur.

İşte Adliye Encümeninin tadil ettiği birinci nokta budur. Din ve mezheplere vâkı hakaret suçunun şümulünü genişletmiş ve alelûmum her türlü hakareti suç saymış ve bu hakaretin neşir yoluyla ıcrasını sadece şiddet sebebi olarak kabul etmiştir.

Adliye Encümeni ayrıca sadece din ve mezheplere hakaretin suç addedilmesini kâfi bulmadığı gibi teklif sahibinin teklifi veçhile peygamberlere yapılan hakaretin suçluluk haline ilâvesini de kâfi görmemiş ve bu fıkraya yeniden (Allah), (mukaddes mefhumları) ve (mukaddes eşyayı) da ilâve ederek bunlara müteveccih hakaretin de suç sayılmasını istemiştir.

Demek oluyor ki, halen kanunda mevcut (din) ve (mezhepler) tâbirlerine yine daha dört maddenin ilâvesi istenmektedir ki, bunlar da

(Allah) (Peygamber), (mukaddes mefhumlar), (mukaddes eşya)dır.

Muhterem arkadaşlarım; hiçbir din sahibi insan tasavvur olunabilir mi ki? (din ve mezhepleri) tahkirin suç sayılmasını kabul etsin de (Allah ve peygamberleri) tahkirin suç sayılmasını kabul etmesin; Bu olacak iş değildir. Bir mezhebi tahkir suç olsun, Allahı tahkir suç olmasın; Bu nasıl olabilir? Hem Allahsız din olamayacağına göre, Allahı tahkir esasen dini tahkir demek değil midir? Peygamberi tahkir eden bir insan dini tahkir etmiş olmaz mı? Mukaddesata dil uzatan bir kimse dine dil uzatmış sayılmaz mı? Neden bunlara müteveccih hakaret (dine hakaret) sayılmayarak her biri için kanuna ayrı ayrı tâbirler, kayıtlar, isimler ilâvesi istenmektedir? Bendeniz bilhassa bunu öğrenmek istemekteyim; Bunları tadadî bir şekilde kanun metnine koyma talebi hangi ihtiyaçtan doğmuştur? Bugünkü kanun metni bu kabîl fiillerin suç sayılmasına müsait değildir. Gerek teklif sahibinin gerekçesinde, gerekse Adliye Encümeninin raporunda bu cihet sarahatle belirtilmek icabederdi; Yani ben şunu anlamak niyetindeyim; memleketimizde her hangi bir kimse Allaha veya Peygambere veya mukaddesatımıza karşı bir hakaretle bulunmuş da mahkemelerce Allaha ve peygamberlere hakaret dine hakaret sayılmadığı ve kanunlarda da Allaha ve peygamberlere hakaretin suç sayılması hakkında ayrıca hususi bir hüküm bulunmadığı için sanık beraet mi etmiştir? Bunu bilmemiz icabeder; Tatbikatın ne yolda cereyan ettiğini bilmeliyiz ki, böyle bir tadile ihtiyacolup olmadığını kestirebilelim; Adliye Vekili arkadaşımın ilgililerden alacağı malûmat ile bizi tenvir etmesini bilhassa rica edeceğim. Çünkü eğer tatbikatta esasen Allaha ve peygamberlere hakaret fiilleri dine hakaret telâkkisiyle suçlandırılıyorsa ayrıca bir kanun tadiline ihtiyaç kalmıyacaktır. Yok eğer bu kabîl kimseler kanunda Allaha ve peygamberlere hakaretin cezası gösterilmemiştir. Bunlara hakaret dine hakaret de sayılamaz mütalâasiyle beraet ettiriliyorsa o zaman bir tadili kanuniye ihtiyacımız olacaktır. Yahut da bu hususta mehakimde kanaat ve karar ihtilâfı olmuştur. Bu takdirde meselenin kanunla değil, tefsir yolu ile halli icabedecektir.

Bu hususların bilinmesine sureti katiyede ehemmiyetle ihtiyacımız vardır. Zira bu bahiste tahkiri suç saymak iteyen maddeden ya tadadî bir şekilde kanuna geçirilmesi, yahut (mukaddes mefhum) ve (mukaddes eşya) gibi hudutları ve muhtevası belirsiz müphem tâbirlerin kullanılması gibi bir hal hâsıl olacaktır ki, bunun zorluğu ve imkânsızlığı pek aşîkârdır. Nitekim, müzakere sırasında bu husus münakaşa mevzuu olmuş ve haklı olarak bir arkadaşımız Encümen Sözçüsüne tevecih ettiği bir sual ile meselâ, niçin mukaddes mefhum ve şeyler kanun metnine ithal edilmiştir de mâbet gibi mukaddes yerler ithal edilmiştir?» diye sormuştur. Encümen Sözçüsü buna lüzum olmadığını, çünkü Ceza Kanununun 176 ve 516 nci maddelerinin esasen mâbetlere tahkirleri suç saydığını söylemiştir. Halbuki bu cevap doğru değildir. Zira 176 nci madde mâbetlerden değil, mâbetlerde bulunan eşyanın tahribinden, 516 nci madde ise mâbetlere hakaretten değil, mâbetlerin tahribinden bahsetmektedir. Kaldı ki, 516 nci maddedeki hüküm de sadece mezheplere aittir.

Diğer bir arkadaşımız da, kitabı mukaddesin yani Kuranı Kerim'in niçin nazara alınmadığını sormuş, encümen sözçüsü Kuranı Kerim mukaddes eşya tâbiri içine girer, demiştir. Biraz sonra da diğer bir suale verdiği cevapta; mukaddes eşya meyanında Kuranı Kerim'in yanında Sakalı Şerifi misal diye göstermiştir. Vâkı itirazlar karşısında ise (belki de Kitabı Mukaddesin) de maddeye ayrıca tasrih edilmesine iştirak ederiz, demiş; fakat bu husustaki diğer sualler karşısında işin içinden çıkamıyacağını anlayınca katî olarak şümulünü tesbite imkân olmadığını açıklamış ve nihayet (ben bir din adamı değilim ki, bütün teferruatı ile arz edeyim.) demiş ve pek haklı olarak bir arkadaş da; (Sen bilemezsen Çemişkezek'teki hâkim nasıl bilsin.) mukabelesinde bulunmuştur.

Bu sualler daha da artırılabilir ve meselâ hem ibadet sırasında, hem de ibadet dışında kullanılabilen tesbih mukaddes eşya mıdır, değil midir?, diye sorulabilir. Bir papazın cübbesinin mukaddes eşya olup olmadığına acaba ne cevap verilebilir? Şayet cübbe mukaddes eşya ise (Kara cübbeli papaz) tâbiri sahibini cezaya çarptıramaz mı?

Muhterem arkadaşlarım, görülüyor ki, gerek teklif sahibinin arzusu ve gerekse Adliye Encümeninin raporundaki niyetleri çok hayırlı bir gayeye mâtufl olmakla beraber metinlerin ifadesindeki mânaların vuzuhlandırılması meselenin hukuki bakımdan halli için daha esaslı bir tetkikte bulunmak kaçınılmaz bir zarurettir. Viedan huzuruna kavuşmak emeli ile girişilen bu teşebbüste acele ile varacağımız neticenin cemiyette ummadığımız birtakım huzursuzluk yaratması ihtimalinden endişelenmekteyiz. Yoksa biraz evvel de arz etmiş olduğum gibi hiçbirimiz dini, Allah'ı, Peygamberi, mukaddesatı tahkir ve tezyif edeceklerle müsamaha göstereceklerden değiliz. Allah'ın gazabı onların üzerine olsun. Lâkin yapacağımız işin efradını câmi, ayyarını mâni tam ve kâmil bir iş olmasını da arzuluyoruz. Bir arkadaşımızın hayırlı tesbit ve teklifi ni vesile ederek halen mer'î kanunlarımızda bulunan (Devletçe tanınmış din) tâbirini mütehassıs komisyonda yeniden ele alınarak hukuki ve hakiki kalıbına sokulmasını, iş bu teklifi doğuran ihtiyaç hakkında adli makamlardan alınacak tatbikata ait bilgilerin tetkiklere esas tutulmasını, Adliye Encümenince (tezyif) tâbirinden sarfınazar edilmesi esbabının açıklanması, Adliye Encümenince kanun metnine ilâvesi istenen (mukaddes mefhum) ve (mukaddes eşya) gibi bu hududu belirsiz, tatbikatta ihtilâf ve güçlük çıkarabilecek, hattâ farkında olmaksızın Müslüman anasır aleyhinde netice verebilecek tâbirlerin yerine daha umumi ve hudutlu tâbirler bulunup bulunmayacağının araştırılmasını, bu meyanda mukaddes kitap, mukaddes mahal ve mümasili hususların da şümul dışında bırakılmasını lüzumlu görüyoruz.

Oldukça geniş ve derin bir tetkike muhtaç olan bu meselelerin Umumi Heyetteki müzakerelerle hallini de çok zor, hattâ imkânsız addetmekteyiz. Bütün bu sebepler yüzünden, madde lere geçilmeden önce, mevzuun bir kere daha Adliye Encümeninde tetkikinin uygun olacağını düşünüyoruz.

Muhterem arkadaşlarım, bütün şu mâruzatım dolayısıyla Adliye Encümeninin mütalâalarında nazarı iltifatını esirgemiyerek meseleyi bir kere daha ve esaslı bir şekilde tetkik etmek üzere raporunu, geri istiyeceğini ümitlemekteyim. Bununla beraber her ihtimale karşı Adliye Encümeni raporunun reddedilmiyerek yeniden

tetkikini temin için encümene havalesini talep eden bir önergeyi de Riyasete takdim ediyorum. Yardım Cenabı Hak'tandır, takdir Yüksek Heyetinizindir. (Bravo sesleri, alkışlar)

REİS — Suphi Baykam.

SUPHİ BAYKAM (Adana) — Sıramı Ferda Güley'le değiştiriyorum.

REİS — Buyurun, Ferda Güley.

FERDA GÜLEY (Ordu) — Çok muhterem arkadaşlarım,

Bu teklifin Mecliste ve halk oyunda gördüğü muameleden sonra muhterem teklif sahibi ve encümen tarafından geriye alınması iktiza ededi kanaatindeyim.

Maalesef Meclis içinde ve dışında hakkında söylenenler toplansa oldukça kalın bir külliyyat, bir din literatürü vücuda gelebilecek kadar hacımlı bir duruma gelmiş olan bu teklif bugün de huzurunuzdadır. Gerek teklif sahibi tarafından ve gerekse encümen tarafından biraz evvel hararetle savunulmuştur. Bizzarure yazılanların ve söylenenlerin bâzılarını, görüşlerimizi, şahsi görüşümüz olarak biz de ifade edeceğiz..

Muhterem arkadaşlar; bu teklif hem gerekçesi, hem de madde metni itibarıyla acip, Anayasaya aykırı, ceza hukuku tekniğine aykırı, tezatlarla dolu bir mahiyette bulunmaktadır. Evvelâ teklif sahibinin gerekçesini ele alalım. Bakınız muhterem arkadaşlarımız ne buyuruyorlar :

(Filhakika dinin mekteplerden kaldırıldığı ve hususi olarak da öğretmenin yasak edildiği bir devirde yetişmiş bulunan gençlerimizin zihinleri bu gibi söz ve yazılarla büsbütün teşviş edilmiş bulunmaktadır.) Bendeniz, kendilerinin dedikleri gibi dinin değil, sadece din derslerinin mekteplerden kaldırıldığı o devirde yetişmiş bir vatandaşın ve çok şükür zihnimde dinî inane bakımından en ufak bir teşevvüş yoktur. Hamdolsun müslümanım, Allah'ıma, Peygamberime ve Kitabıma sıdk - u selâmetle iman ve itikat halindeyim.

Devam ediyorlar : (Din her hangi bir parti tüzüğü değildir ki, tenkid edilebilsin. Zira ilâhi hükümlere dil uzatmamak lâzımdır.)

MÜNİB HAYRİ ÜRGÜBLÜ (Nevşehir) — Gerisini oku.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Şimdi emir buyurdular, geri tarafını okuyacağım. (Kaldı ki,

her istiyenin doktorluk, avukatlık yapmadığı da malumdur. Âme hukuk ve menfaatlerine ait bu mesleklerin bu mesleklerin icrası için muayyen müktesebata malik olmak kanunlarca şarttır. Malik olmadan icra edilirlerse tasaddi ederler ceza görürler. Aynı mucip sebep bakımından düşünürsek dinin mahiyetini bilmiyen kimselerin de tenkidli, târizli olarak dillerini kullanamamaları ve yazı yazmamaları esastır.)

Muhterem arkadaşlar, din niçin tenkid edilemesin? İman iki kadroludur : Felsefi kadro, şer'i kadro ve iki kadrosıyla de dinler içtimai müesseselerdir. Ve pekâlâ tenkid edilebilirler. Hem sonra tenkid muhakkak yerme değildir ki... Bu kelimenin şumulünde övme de vardır. Tenkid bir mevzua aklın, muhakemenin, mantığın, tecrübi bilginin ışığını tutmaktır. Onu karanlıklarında aydınlatmaya çalışmaktır. Evet, her tenkidde şüphecî bir taraf vardır, belki de şüphe tenkidin çekirdeğini teşkil eder ve teklif sahibi belki de bundan dolayı tenkide düşmandır. Fakat kabul buyurmaları lâzımdır ki Tefvik Fikret'in ifadesiyle :

Şüphe bir nura doğru koşmaktır
Hakkı tenvir ukul için haktır.

Muhterem teklif sahibi arkadaşımızın iddialarına göre kendileri gibi Şeyhülislâm - zadelerden veya din ulemayı kiramından gayri hiçbir kimse bu kürsüden veya başka bir yerde din, diyanet mevzuunda tenkidkâr bir konuşma yapmak hakkına sahip değildir. Arkadaşımızın kanaatine nasıl doktor olmıyan bir kimse doktorluk yapamazsa, din âlimi olmıyan bir kimse de din mevzuunda tenkidkâr ölçüde konuşamazmış. Çok tuhaf bir mantık. Evvelâ doktor olmadığı halde doktorluk yapmak ile din âlimi olmadığı halde dinî konularda tenkid yapmak aynı şey midir? Birincisi düpedüz sahtekârlıktır ve bu sebeple cemiyet onu cezalandırmak hakkına sahiptir. Ama ben doktor olmadığım halde doktorlar ve doktorluk mesleki, tıp ilmi üzerinde pekâlâ tenkidlerde bulunabilirim. Bu takdirde cemiyet beni cezalandırıyor mu? Böyle bir şey olabilir mi? Olamaz arkadaşlar. Düşünce sahibi her insan durumu her ne olursa olsun her mevzuda konuşabilir ve yazabilir. Bu, düşünce ve tefekkür hürriyetinin, beyan hürriyetinin, yazı hürriyetinin şerefli ve muhterem bir zaruretidir. İnsan aklı bir kartal gibi bu hürriyet ufuklarında per-

vaz ettiği takdirde diğer hayvanî akıllardan ayrılmak haysiyetini kazanır. Eğer onu tutar, dar taassubun, müsamahasızlığın kafesine koyarsak bir muhteşem kartaldan komik ve gevez bir saksagan kuşu imal etmek hokkabazlığını göstermekten başka hiçbir şey kazanmış ve kazandırmış olmayız. Bilhassa müslümanlık, ama hakiki müslümanlık afivkâr, müsamahakâr tesamüh zaviyesi diğer dinlerle mukayese edilmeyecek kadar insan zâıfları üzerine açık, şefkatle, merhametle kucaklarcasına açık bir dindir. Böyle bir dine sâlik olanlar hele teklif sahibi gibi allâmeleri nasıl olurda tenkide karşı böyle haşin, böyle ufunetli, böyle her türlü müsamaha, şefkat, merhamet hislerinden yoksun, kaskatı bir cephe alabilirler? Hakiki müslümanlıkta bir kimse diğer bir kimse için hüsnüzanla memurdur. Hüküm Allaha mahsusdur. (Hayır, sen müslüman değilsin veya sen benden daha az müslümansın, veya sen kâfi derecede müslüman değilsin...) diye müslüman olduğunu söyleyen karşıımızdaki itham etmek hakiki müslümanlıkla gayrikabili telifidir. Eskilerin dediği gibi imanla paranın kimde olduğu belli olamaz. Hakiki müslümanlık her türlü dünya menfaatlerinden, ri-yakârlıklardan mütecerrit saf müslümanlık fanatik ve sekte her davranışı ret ve takbih eder. Esasen Türk milleti de mâşerî bünyesi itibarıyla müslümanlığı böyle anlamış bir millettir. Onda biz kravatlıların tahrik ve iğvası olmasa asla taassup yoktur. Türk milleti içtimai ve dinî viedanında, izanında ve irfanında lâiktir. Türk milleti için bir din meselesi yoktur. Sadece hurafeler meselesi vardır ki, çok şükür asırlardan beri her türlü fenalığı başına getirmiş olan bu beliyeden de süratle kurtulma yolundadır. Onun, yolunu şaşırtan, onu zorla taassubun kağanlığına sürükliyen, her devirde biz münevverler olmuşuzdur. Bilhassa seçim zamanlarında partilerimizi ve şahıslarımızı kazandırmak için yaptığımız şeyler yüz kızartıcıdır. Sanki ellerimizde birer kazma, milletimizin ve cemiyetimizin dinî ahlâki, mânevi temellerini, asla el sürülmemesi lâzımgelen mahrumiyetlerini şahıs ve parti menfaatlerimiz uğruna hiçbir insaf ve merhamet duymadan tahrip etmekteyiz. Birbirimizi dinsizlikle, daha çok veya az müslüman olmakla itham etmek bizlere ve millete hiç olmazsa 1950 den bu yana ne ka-

zandırmıştır? Evet, aynı telehhüfle söylüyorum :

Eyvah ki bu bazicede bizler yine yandık,
Zira ki ziyan ortada... bilmem ne kazandık?

Çok muhterem arkadaşlar, şimdi de müsaade buyurursanız Adliye Encümenince teklif edilen madde metnine biraz temas edeceğim. Evvelâ Anayasamızın din hürriyeti ile ilgili 75 nci maddesi malûmdur. Görülüyor ki, yine Anayasamızın ikinci maddesi gereğince lâik bir Cumhuriyet olan Devletimiz bu madde ile dini değil, din hürriyetini korumaktadır. Ceza Kanunumuzun da aynı lâik görüşe sahip çıkarak bizzarure aynı çizgi üstünde kalması, dinin dünyevi ve cismani hâkimiyetine işaret sayılabilecek bir yola gitmiyerek, yani dinin kendisini kanun himayesine almayarak sadece kişinin dinî inancını seçişte ve ifade edişinde hiçbir mânia ile karşılaşmamasını gerçekleştirmeyi istihfâla yetinmesi, kişinin din hürriyetine, ibadet ve âyin hürriyetine yapılacak tecavüzleri önlemekle yetinmesi icabeder. Hattâ bu esastan hareket edilince, dindar bir kimsenin dinî inanışlarının korunması kadar, dindar olmıyan bir kimsenin düşüncülerinin de aynı ihtiramla korunması lâzımgelir. Şimdi teklif edilen maddeyi okuyalım. Bu maddenin 1 ve 2 nci fıkraları halen mer'î bulunmaktadır, ve dikkat buyurulursa görülür ki, Anayasanın 75 nci maddesinin esprisi içinde tedvin edilmiştir. Yani din değil, din hürriyeti, her hangi bir kimsenin inandığı dinin ibadet ve âyininin icrası hürriyeti kanuni himaye altına alınmıştır. Burada sadece tenkide seza olan cihet «Devletçe tanınmış olan» tâbirindeki müphemiyetten de ileri ölçüdeki sakatlıktır. Bu tâbirle vâzın kanun neyi kasetmiştir? Resmen Devletin dini olarak tanınmış dinler mânası çıkarılamaz. Bu aksi takdirde 75 nci maddeye ve genel lâiklik prensiplerine aykırı olur. Bu ibareden Devletin din olarak kabul ettiği vicdani doktrinler mânasını çıkarmak da mümkün değildir. Çünkü falan kişinin şu inancı dindir, falan kişinin şu inancı ise din değildir şeklinde tefrikçi, tâyinci bir tasarrufa ne icranın, ne de teşriî organın hakkı olabilir. Yok eğer bu ibarenin mânası birçok arkadaşlarımızın dedikleri gibi Türk vatandaşları arasında sâliki bulunan dinler demekse yine Anayasamızın vatandaşlara vicdan hürriyeti kabul eden davranışı muvace-

hesinde doğru olamaz. Zira meselâ Türk vatandaşları arasında bilhassa kanunen yeni vatandaşlığa kabul edilmiş olanlar arasında her hangi bizim bilmediğimiz, alışmadığımız bir dine inanmış bâzı vatandaşlar çıkabilir. Onlar Ceza Kanununun bu maddesinin himayesinden mahrum mu olacaklardır?

Muhterem arkadaşlar; mesele bakınız nereden çıkıyor : 1926 tarihli olan Ceza Kanunumuzun 175 nci maddesi o zamandan beri mer'idir. Halbuki temeli olan ve aynı tarihte, yani 1926 da tedvin edilmiş olan Anayasamızın dinle ilgili ve İslâm dinine resmî bir mahiyet veren hükümleri 1928 yılında 1222 sayılı Kanunla kaldırılmıştır. «Devletçe tanınmış dinler» tâbirinin o eski Anayasayı aksettiren bir parçası, bir bakıyetüssüyufu olarak Ceza Kanunumuzda kaldığı anlaşıyor. 1926 tarihli ilk Anayasamız işte elimdedir. 2 nci madde Devletin resmî dininin İslâmiyet olduğunu ifade ediyor. Mebusların ve cumhurbaşkanlarının tahlifleri ile ilgili maddelerde sözler aynı, fakat sonunda (Namusum üzerine söz veririm) değil, (Vallâhi) deniliyor. Yapılacak şey bu tâbiri Adliye Encümeni olarak aynen kabul etmek değil «Mevcut veya mâruf dinler» şeklinde ıslah ederek mer'î Anayasamızın esprisine intibak ettirmek idi ki, galiba bu da yapılmıştır. Zira yeni hazırlanan ceza kanunu tasarisının 175 nci maddesine tekabül eden 182 nci maddesinde «Devletçe tanınan dinler» yerine «Mevcut dinler» ibaresi konulmuştur.

Muhterem arkadaşlarım; şimdi müsaadele rinizle, asıl kısma, muhterem Münib Hayri Ürgüblü arkadaşımızın teklifinden mülhem olarak bu maddeye eklenen 3 ncü fıkraya geçiyorum. Bir defa yukardaki 1 nci fıkra ile bu fıkra arasında mübayenet vardır. Zira 1 nci fıkra dinleri Devletçe tanınan diye tarif ve tâyin ettiği halde bu fıkra mücerrette kalmıştır. Hukuk tekniği bu tenakkuzu kabul etmez. Sonra; «Her kim Allah'ı ve peygamberleri veya din ve mezhepleri veyahut dinen mukaddes addedilen mefhumlar veya eşyayı tahkir ederse» deniliyor ve aynı cezaya raptediliyor. Rica ederim, bu sayılan sıfat ve mefhumlar aynı cezaya raptedilecek müsavatta mıdır? Cenabı Allah ile Hazreti Peygamber ve meselâ bir camiin seccadesi, bir kilisenin mumu hâşâ elbette aynı hizada değildirler. Fakat bu madde hepsini tek bir cezaya raptetmek suretiyle aynı hizaya getiriyor.

Saniyen burada Allah'ı tahkir gibi bir yeni suç unsuru vücuda getiriliyor. Allah'ı tahkir fiilinin cezalandırılması suretiyle Cenabı Hakki kanunen himayeye muhtağ görmek bizim kanaatimizce de küfürdür. Ama Federal Alman Ceza Kanununda varmış da, falan milletin mevzuatında yer almış imiş de... Biz devlet büyükleri için daha büyük cezalar vaz'etmiş olan bir ceza sisteminin içine Cenabı Allah'ın bu şekilde ithal edilmesini hukuki mantık ve Tanrı'ya saygı düşünceleriyle kabilitelemiyoruz.

Peygamberlere gelince :

Yalnız Kur'an-ı Kerimde 28 peygamber adı zikredilmektedir. Bunu bilhassa Münib Hayri Beyin bir makalesinden de teyidedilmiş olarak **söylüyorum**. Belki adı sanı bizim tarafımızdan malûm olmayan dinler ve peygamberler de vardır. Bilhassa 600 milyonluk saliki olan Hind, Çin ve Asya milletleri dinleriyle Afrika putperest inançları nazarı itibara alırsa bunlardan acaba hangisine hakaret unsurunu taşıyacak ölçüde tenkid yapılabilir? Tahkir edilecek ölçüde yerilmesi caiz olan veya olmayan peygamberler diye kanuna bir ek liste ilâve edilemeyeceğine göre buradaki müphemiyet aşîkârdır. Mezhepler meselesine gelince : Burada tekelif sahibi ve Adliye Encümeni çok geniş, içinden çıkılması çok güç bir sahaya girmiş oluyor. Mezheplerin kiminin mensubu çok az, kiminin mensubu pek çoktur ve kimi tarikatlerden ayrılamıyacak mahiyettedir. Bilhassa aralarında çok köklü münaferetler ve düşmanlıklar vardır. Bu mezhep mensubu, düşman kabul ettiği diğer bir mezheple, hakaret maksadı olmaksızın dinî inanışları icabı hakaret taşıyan sözler söylerse ne olacak? Kanaatimizce madde-nin bu kaydı mezhepler arasındaki çekememezliği daha da artırtacak mahiyettedir.

Aynı müphemiyet dinî mefhum ve eşya için de vardır. Bir camiin hasırları veya bir kilisenin mumları pekâlâ fanatik bir görüşle mukaddes eşyadan addedilebilirler.

Muhterem arkadaşlar; bütün bu mâruzatımızın hulâsası şudur : Halen mer'î 175 nci maddeye ilâve edilmek istenen hususlar gerek gerekçesi, gerek metni itibarıyla ne Anayasamıza ve lâiklik genel prensiplerine, ne Ceza Hukuku tekniğine ne de dinî inanç mükellefiyetlerine ve mecburiyetlerine tevafuk etmemektedir. Yalnız mücerred bir hâdiseden hareket

ettiği için, yalnız bizim dinimize veya peygamberimize hakaret noktasından hareket ettiği için de genellikle vasfından yani bu kanun erkânı asliyesinden madudolan bir vasıftan mahrumdur. Yani bir Ceza Kanununun Meclise gelmek üzere bulunduğu bir sırada mer'î 175 nci maddede böyle daha ziyade din mevzuunda münakaşa ve fikir müdavelesi yapılamaz mahiyette değişiklik yapılmasına müsaade etmeyiniz ve anasından evvel koşan bu çocuğu durdurunuz. Bu çocuğun sebebi hayatı ile birleşmek yani yakında huzurunuzda gelecek olan T. C. K. ile birleştirilmek ve Anayasamızın esprisine intibak ettirilmek üzere Adliye Encümenine döndürülmesini saygılarımla rica ederim. (Alkışlar)

REİS — Türkiye Cumhuriyeti Hükümetiyle Mısır Cumhuriyeti Hükümeti arasında münakit 15 Ağustos 1953 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasına ek olarak 18 Temmuz 1957 tarihinde Kahire'de teati edilen mektupların tasdıkı hakkındaki kanun lâyihasına (310) rey verilmiştir. (308) kabul, (2) müstenkif vardır. Muamele tamamdır. Lâyihanın kanunluğu (308) reyyle kabul edilmiştir.

Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ödeme Anlaşmasının 30 Haziran 1957 tarihinden itibaren bir sene müddetle uzatılmasına mütedair teati edilen mektupların tasdıkı hakkında kanun lâyihasına (309) rey verilmiştir. (Lâyihanın kanunluğu (309) reyyle kabul edilmiştir.

«Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki 15 Nisan 1955 tarihli Ticaret ve Ödeme Protokolü» ne zeylen 20 Haziran 1957 tarihinde imzalanan lâhika ve ilişkilerinin tasdıkı hakkında kanun lâyihasına (311) rey verilmiştir. Lâyihanın kanunluğu (311) reyyle kabul edilmiştir.

REİS — Encümen.

ADLİYE ENCÜMENİ M. M. SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar, ilk konuşmamızdan sonra tenkidlere devam eden arkadaşlarımızın görüşlerinden sonra tekrar söz almak mecburiyetinde kaldık. Mahmut Goloğlu arkadaşımızın izah ettiği üzere ve ilk konuşmamızda da belirttiğimiz veçhile bir kere mevcut Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında hiçbir değişiklik yap-

mamaktayız. O fıkralar olduğu gibi bakidir. Ve Kemal Özgöban'ın üzerinde ısrarla durduğu «Devletçe tanınmış olan dinler» mevzuu 175 nci maddenin birinci fıkrasında vardır. Ne teklifte ne de encümenin teklifinde asla birinci ve ikinci fıkraları değiştirecek bir şey yoktur. Ve olduğu gibi o fıkralar mer'i kanunda mevcud olduğuna göre tenkidlerin yalnız ve tamamının, ağır kısmının bu noktaya tevcih edilmesi isabetli değildir. Bunu daha evvel de söyledik. Arkadaşların buna mâtuft tenkidler yapmamasını temenni etmekle beraber yapılacağını düşünerek bu noktada encümenin bir tadil yapmamış olduğunu da mazbatamızda dere etmiş idik. Ve demiştik ki - mazbatamızdan okuyorum - «175 nci maddenin yeniden tanzimi sırasında 1 nci fıkroda evvelele mevcudolan devletçe tanınmış dinler tâbiri, şimdiye kadar bir yanlış anlayışa meydan vermediği gibi, Ceza Kanunumuzun mehazi olan 1889 tarihli Zanardelli Kanununun lâyihasında belirtildiği üzere Devlet dâhilinde makbul olan dinleri veya daha isabetli bir ifade ile Mebusan Encümeninin mazbatasında belirtildiği, Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzun 75 nci maddesinde de açıklandığı üzere Devletçe menedilmiyen ve ah-lâka mugayir bulunmayan dinler kastedildiğinden, ipka edilmiş, bu kısma dokunulmıyarak sadece 1 nci fıkradaki para cezası..» dedik. Sanki bunu yeniden getirmişiz ve ortaya atmışız gibi arkadaşımız diyor ki, bunu neden tadil etmediniz? Bir kere Ferda Güley arkadaşımızın da ifade ettiği gibi bu hususun teklifle alâkası yoktur. Biz burada aynen tâbirini kullandık. Dinler tâbirini kullanacaktık, olmayacaktı. Çünkü çok şümüllü ve geniş olacaktı. Ayrıca bu hiçbir tatbikatta ihtilâfa meydan vermemiştir. Bâzı memleketlerin ceza kanunları anayasalarca bilinen tâbirleri kullandıklarına göre, buraya uygun, yerinde, vâzih başka bir tâbir de bulmanın güçlüğü karşısında asla buraya dokunmıyalım, bu noktayı meskût geçelim dedik. Teklifte arz olduğu gibi kalacaktır. Binaenaleyh bu kısma mâtuft tenkidler esas itibariyle vârit ve yerinde değildir.

İkincisi, Ferda Güley arkadaşımız ve başka arkadaşlarımız diyorlar ki, mezhepleri tahkiri, encümen ihdas etmiştir. Bunu biz ihdas etmedik. Kürsüye geldikçe ne dinlerin, ne de mezheplerin tahkiri meselesini encümenin getirme-

diğini ifade ettim. Ceza Kanununda vardır. Arkadaşlar kürsüye geldikçe mezheplere vâkı hakareti biz vaz'ediyormuşuz gibi konuşuyorlar. Bizim ve arkadaşlarımızın getirdiği teklif, peygamberlere ait hakaretleri müeyyide altına almaktadır.

Encümenimiz ne yaptı? Encümenimiz Peygamberlere ilâveten Allah ile mukaddes eşya ve mefhumları ilâve etti. Bütün yaptığımız şey Peygamberlere ilâveten Allah ile mukaddes eşya ve mefhumları nazara almaktır. Esasen neşren hakareti 175 nci madde cezalandırmıştır. Bu teklif kabul edilmese dahi din ve mezheplere neşren vâkı hakaret suçtur. Bizim bunu önlememize imkân yoktur. Bizim yaptığımız tek şey; peygamberlere ilâveten Allah'a, mukaddes eşya ve mukaddes mefhumlara hakareti menetmek, cezai müeyyide altına almak olmuştur.

Mahmut Goloğlu arkadaşımız dedi ki; «Allah'sız din olur mu, Peygambersiz din olur mu? Neden din kelimesi varken Allah ve Peygamberler tâbiri kullanılıyor, bunlar tecziye edilmiş midir?»

Ceza Kanunumuzun ikinci maddesinde sarih olarak kanunun cezalandırmadığı fiiller tecziye edilmez, demektedir. Bu fiil açık ve vazih bir şekilde belirtilmedikçe ondan ötürü kimseye ceza verilemez. Binaenaleyh Peygamberler ve Allah'a vâkı hakaretler mevcut Ceza Kanununa göre suç teşkil etmeyeceği için müddeiumumiler bunları takibedemezler, bunlar hakkında takibat yapılamadığı içindir ki, mahkemeye dâva açamazlar. Çünkü ortada suç denen bir şey yoktur. Suç unsuru ortada mevzuubahsolmadığına göre müddeiumumilerin dâva açması da mevzuubahsolamaz. Bunu Garp mevzuatı da böyle anlamışlar, biraz evvel okuduğum gibi dinle ulûhiyeti biribirinden ayırmışlardır.

Şimdi yüksek huzurunuzda cereyan eden müzakerelerden evvelâ bunun nazara alınması icabeder. Komisyon (Devletçe tanınmış dinler) tâbirini bizzat getirmemiştir. Esasen eski kanunumuzda mevcuttur. Bunun hiçbir suretle ne Anayasaya ne de lâikliğe muhalif tarafı yoktur. Zira burada din ve vicdan hürriyetini müdafaa esastır. Bir insanın dini, Allah'ı ve Peygamber'i hakkında vâkı tecavüzlerini önlemek istediğine göre bunun Anayasaya muhalif tarafı var mı? Zaten 175 nci maddede dine vâkı ha-

karet menedildiğine göre Anyasaya muhalif midir? Değildir. Çünkü Anayasanın himaye etmek istediği mukaddes haklar şeklinde tanıdığı din hürriyetinin himayesi mevzuubahistir, başka bir şey değil.

Ferda Güley arkadaşımızdan beklenmiyen fikirler... «Allah'ın himayeye ihtiyacı var mı efendim?» diyor. Arkadaşlar böyle bir şey yok. Allah'ın buna hiçbir surette ihtiyacı yoktur. Allah'ın himayeye ihtiyacı olmadığı için din hürriyeti faslında yer almış ve ona göre cezalar verilmiştir. Efendim, burada Allah'ın himayesi mevzuubahsolmadığı gibi bu maksatla da getirilmediğine göre böyle bir şey mevzuubahis değildir. Devlet Başkanlarına vâkı hakareti gösteriyorlar, bu ayrı bir hükümdür. Yeni Ceza Kanununda düşünülebilir. Bunun bu cihetle bir alakası yoktur.

Kaldı ki, biz bu yeni cezaları alırken Adliye Vekâleti ile temas ettik, yeni Ceza Kanununu getirmek üzere olduğu için uygun bir ceza koyduk ve Garb mevzuatında bu cezalar çok hafiftir. Buna mukabil de biz biraz fazlalastırdık. Bunları arz etmekten maksadım komisyonumuz tamamiyle objektif olarak Ceza Kanunumuzda açıkça gördüğü bir noksanlığı, din ve viedan hürriyetini himaye maksadiyle kabul etmiş oldu. Hiçbir suretle ne politika ne de dinin felsefi esasları ile alâkalanmıyarak yalnız mevzuatımızdaki din ve viedan hürriyetinin yeter derecede himaye edilmediğini göz önünde tutarak bu teklifi kabul etmiştir. Peygamberlere vâkı hakareti menetmek isterken elbette Allah'a vâ-

kı hakaretlerin men'ini de komisyonumuz kabul edecekti. Şimdi bu müzakereler neticesinde arkadaşlarımızın birinci maddeye yani Devletçe tanınmış dinler tâbirine fazla dokunduğunu, ikincisi; mukaddes eşya ve mefhumların şumulünde bâzı noksanlıkların olduğuna kaani olduğumuzu biraz evvel arz etmiştim. Komisyon hiçbir zaman Allah'a ve Peygamberlere vâkı hakaretleri teeviz etmiyecektir. Bu hakaretlerin önlenmesi zaruretime inanmış bulunmaktayız. Ancak teknik olarak arkadaşlarımızın bâzı haklı tenkid ve temennilerini de nazara almak için mazbatayı komisyona tekrar istiyeceğiz. Ancak şunu ifade edeyim ki, yeni tedvin edilecek Ceza Kanunu ile bu tädilin yapılması teklifine iştirak etmiyoruz. Zira bu kanun hazırlık safhasındadır. 8 - 10 seneye kadar ancak kanunlaşabilir. Bu itibarla Mahmut Goloğlu arkadaşımızın teklifine uyararak Allah ve Peygamberlere vâkı hakaretleri tamamiyle müeyyide altına almak ve diğer tenkid ve itirazları göz önünde tutup, ona göre mazbatamızı hazırlamak için mazbatanın encümene iadesini rica ediyorum.

REİS — Mütaaddit takrirler var, bunları da beraber mi istiyorsunuz?

ADLİYE ENCÜMENİ M. M. SERVET SEZGİN (Devamla) — Evet onları da beraber istiyoruz.

REİS — Takrirlerle birlikte encümene verilmiştir, efendim. 26 . III . 1958 Çarşamba günü toplanmak üzere İnikada nihayet veriyorum.

Kapanma saati : 17,40

7. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — TAHRİRİ SUALLER VE CEVAPLARI

1. — *Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Et ve Balık Kurumunca hayvancılık mevzuunda bir teşebbüse geçilip geçilmediğine dair sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahriri cevabı (7/38)*

18 . I . 1958

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Ankara

Aşağıda arz edilen sorunun Ticaret Vekâle-

tince yazılı olarak cevaplandırmasına delâletlerinizi rica ederim.

Sivas Mebusu
Süleyman Özsever

Hayvancılığın, Et ve Balık Kurumunun faaliyet programındaki yeri ve ehemmiyeti nedir? Bugüne kadar bu mevzuda bir teşebbüse geçilmiş midir? Geçilmiş ise ne netice alınmıştır?

T. C.
Ticaret Vekâleti
Hususi Kalem Müdürlüğü
Özel : 1/190

3. III. 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
22. I. 1958 tarih ve 7-38/578-1933 sayılı
yazıya C :

Et ve Balık Kurumunca hayvancılık mevzu-
unda bir teşebbüse geçilip geçilmediğine dair Si-
vas Mebusu Süleyman Özsever tarafından veri-
len tahriri sual takririne ait cevabın merbuten
takdim kıldığımı saygı ile arz ederim.

Ticaret Vekili
A. Aker

Et ve Balık Kurumu memleket hayvancılı-
ğının inkişafını temin gayesiyle piyasada ve fi-
yatlarda diğer maddelere nazaran bir istikrar
sağlamak, müsait pazar ve şartlar temin etmek,
hayvan mahsullerini kıymetlendirmek, fireleri
ve fuzuli masrafları bertaraf etmek maksadiy-
le Konya, Erzurum, İstanbul ve Ankara'da 4
yeni büyük pazar ve borsa açmış, hayvancıla-
rı pazar şartları bakımından emniyete kavuş-
turmuştur. Kurum bu gayeye vâsıl olmak için
bir taraftan daha fazla ve iyi kaliteli hayvan
beslemek istiyen müstahsıla % 50 nispetinde
faizsiz avans vermek, yüksek randımanlı hay-
vanların fazla kilolarına iki misline yakın fi-
yat ödemektedir. Ayrıca, Toprak Mahsulleri
Ofisi ile müştereken müstahsılın muhtacoldu-
ğu yeni tedarik etmekte ve ucuz maliyeti temin
eden toplu istihsale müstahsılı teşvik için, tes-
limat miktarlarının artışı ile tezayüdeden bir
nispet tahtında taahhüt primi ödemektedir.
Bundan başka, tesislerinde, bugüne kadar atıl-
makta olan kan, kesim artıkları ile imhası gere-
ken gövdeleri işlemek suretiyle beher hayvan-
dan elde edilen geliri artırarak bunu müstahsıla
ve müstehlike intikal ettirmektedir. Bu vesile ile
şu hususu açıklamak uygun olur ki, alınan bu
tedbirlerin hayvancılık üzerindeki tesiri 1950
yılındaki 51 milyon baş olan kasaplık hayvan
mevcudunun 66 milyona çıkmasında bu mesai-
nin tesiri büyük olmuştur.

Müstahsıl mıntakalarda kurulmuş bulunan
et kombinalarında kesim yapılması suretiyle
müstehlik şehirlere canlı hayvan yerine et nak-
ledilmekte ve bu et nakliyatı dolayısıyla fireler

ve zayıat önlenmekte ve bugüne kadar zayı olan
ve vasati olarak 300 bin hayvana takabül eden
6 milyon kilo raddesindeki etin kazancı müs-
tahsıla ve müstehlike intikal etmektedir.

Tâli maddelerin kıymetlendirilmesi mevzu-
unda kurumca yapılmakta olan çalışmalar tat-
bikata intikal ettikçe, bunlara ait tesisler ça-
lışmaya başladıkça etin maliyeti düşürülecek
ve bunun tabii bir neticesi olarak müstahsıl be-
her hayvan mukabilinde daha fazla kazanç sağ-
lıyacak ve müstehlik de eti daha ucuza temin
edebilecektir.

Kurumun tesislerinin ikmali halinde alına-
cak iktisadi tedbirlerin inzımanı ile canlı hay-
van besiciliği artacak ve istihsal miktarları
yükselecektir.

Diğer taraftan 1953 yılından evvel memle-
kette et stoku yapılması imkânı mevcut değil-
ken, Et ve Balık Kurumu bugün mevcut tesis-
lerinde taze ve donmuş olarak 168 740 gövde
koyun ile 34 058 gövde sığır stok etme imkânı-
nı sağlamıştır.

Yeni yapılacak tesisler ve mevcut tesislerin
tevsi ile bu miktar 361 089 gövde koyun ile
70 252 gövde sığıra yükselecektir. Memleketin
1949 yılındaki 160 000 tonluk et istihlâkinin
1957 senesinde 360 000 tona yükselmiş olması,
halk ve Millî Müdafaa ihtiyaçlarının normal bir
şekilde karşılanabilmesi için asgari 350 000 göv-
de koyun ile 60 000 gövde sığırın stok edilme-
sini zaruri kılmaktadır. Kurumun tesislerinin
ikmali bu imkânı sağlayabilecektir.

Uzun vâdeli bir programın henüz bidayetin-
de bulunulmakla beraber önümüzdeki yıllarda
memleketin hayrına olacak bu neticeleri mem-
nuniyetle müşahede eylemek mümkün olabile-
cektir.

Kurumun memleketin her bakımdan hayrına
tecelli eden diğer bir faaliyeti de balık ihraca-
tıdır. 1950 yılında 2,5 milyon lira hacmında olan
yıllık balık ihracatımız Kurumun tesislerinin ve
nakil vasıtalarının faaliyeti neticesinde 20 mil-
yon lirayı aşmıştır.

2. — Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Et
ve Balık Kurumunun tesisindeki maksat ve gaye-
nin istihsal edilip edilmediğine dair sualine Tica-
ret Vekili Abdullah Aker'in tahriri cevabı (7/39)

18 . I . 1958

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine
Ankara

Aşağıda arz eylediğim sorunun Ticaret Vekâletince yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi rica ederim.

Sivas Mebusu
Süleyman Özsever

Et ve Balık Kurumunun statüsü Devlet İktisadi Teşekkülleri gibi faaliyette bulunmasına müsait midir? Sebep ve mesnetleri nedir? Bu kurumun teşkil ve tesisindeki maksat ve gaye istihsal edilmiş midir?

T. C.

Ticaret Vekâleti

3 . III . 1958

Hususi Kalem Müdürlüğü

Özel : 1/1933

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

22 . I . 1958 tarih ve 7-39/579-1934 sayılı yazıya C :

Et ve Balık Kurumunun tesisindeki maksat ve gayenin istihsal edilip edilmediğine dair Sivas Mebusu Süleyman Özsever tarafından verilen tahrirî sual takririne ait cevabın merbuten takdim kılındığını saygı ile arz ederim.

Ticaret Vekili
A. Aker

K/871 sayılı Kararda ve Millî Korunma Kanununun 6 ncı maddesinin (V) ncı bendinde derpiş edildiği veçhile Kurum hükmi şahsiyeti haiz, muhtar bir teşekkül olup, hususi hukuk hükümlerine göre idare edilir. Bu bakımdan Kurumun, ticari faaliyet sahasında İktisadi Devlet Teşekkülleri gibi hareket etmek imkânı vardır.

Malları Devlet malı olup sermayesi, Millî Korunma Kanununun 43 ncü maddesindeki fondan tahsis edilmiştir. Personel bakımından 3659 sayılı Kanuna tâbi olması ve Millî Korunma Kanununun 11 ncı maddesi icabı İktisadi Devlet Teşekküllerinin teşkilâtıyla idare ve murakabeleri hakkındaki 3460 sayılı Kanuna göre yetkili organ olan Başvekâlet Umumi Murakabe Heyetince murakabe edilmesi, hususi idare ve malî

muhtariyeti haiz olması ve hususi hukuk hükümlerine tâbi bulunması İktisadi Devlet Teşekkülleri ile Kurum Statüsü arasındaki müşterek hükümlerdir.

Kurum teşekkül devresini henüz ikmal etmemiştir. Bu bakımdan tesisindeki maksat ve gayeye henüz ulaşamamıştır. Tesislerinin ikmali ile yakın bir gelecekte Kurum gayelerini tahakkuk ettirebilecektir. Kurum bugüne kadar ki, mesaisi ile et ve canlı hayvan fiyatlarının ve sanayiinin memleket hayrına teessüs inkişaf ve istikrarını sağlamak yolundadır.

3. — Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Et ve Balık Kurumunun malî durumuna dair sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahrirî cevabı (7/40)

18 . I . 1958

T. B. M. M. Yüksek Başkanlığına

Aşağıda arz olunan sorunun Ticaret Vekiliğince yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi rica ederim.

Sivas Mebusu
Süleyman Özsever

Et ve Balık Kurumu halihazır vaziyette kendi kendini malî bakımdan idare edebilecek bir istikamette midir? Hangi membalardan yardım almaktadır? Alınan bu yardımlardan ne miktarı yeni yatırımlara ve ne miktarı idare ve işletmeye sarf edilmektedir?

T. C.

Ticaret Vekâleti

Hususi Kalem Müdürlüğü

3 . III . 1958

Özel : 1/191

Sayı : Genel

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

22 . I . 1958 tarih ve 7 - 40/580 - 1935 sayılı yazıya C. :

Et ve Balık Kurumunun malî durumuna dair Sivas Mebusu Süleyman Özsever tarafından verilen tahrirî sual takririne ait cevabın leffen takdim kılındığını saygı ile arz ederim.

Ticaret Vekili
A. Aker

Kuruma temin edilen mali kaynaklar şunlardır :

Finansman kaynakları	Tutarı (T. L.)
Tahsis edilen sermaye	46 989 731
Amortisman ve Kredi Sandığından sağlanan kredi	20 000 000
İşçi Sigortaları Kurumundan temin edilen kredi	20 000 000
Marshall yardımı	23 800 000
5 sene vâdeli Alman kredisi	12 000 000

Yekûn 122 789 731

Bu meblâğ ile Kurumun yaptığı tesislerin inşaat ve tesisat bedelleri karşılanmıştır.

4. — *Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Et ve Balık Kurumunun kasaplık hayvan ihtiyacını ne suretle ve ne nispette karşıladığına dair sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahriri cevabı (7/41)*

18 . I . 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Ankara

Aşağıda arz eylediğim sorumun Ticaret Vekâletince yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi rica ederim.

Sivas Mebusu
Süleyman Özsever

Et ve Balık Kurumu hangi yollardan ve ne suretle kasaplık hayvan sağlamaktadır. Sağlanan kasaplık hayvan ihtiyacı ne nispette karşılanmaktadır?

T. C.

Ticaret Vekâleti
Hususi Kalem Müdürlüğü
Özel : 1/192

3 . III . 1958

T. B. M. Meclisi Reisliğine

22 . I . 1958 tarih ve 7 - 41/581/1936 sayılı yazıya C :

Et ve Balık Kurumunun kasaplık hayvan ihtiyacını ne suretle ve ne nispette karşıladığına dair Sivas Mebusu Süleyman Özsever tarafından verilen tahriri sual takririne ait cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygı ile arz ederim.

Ticaret Vekili

A. Aker

Kurum kasaplık hayvanları günlük perakende mubayaalarla ve mukaveleli alımlarla müstahsildan, besiciden, hayvancılardan canlı kilo tartısı üzerinden temin etmektedir. Bu mubayaalar kombine alım merkezlerinde, mahallî borsalarda yapılmakta ve zaman, zaman kombinaların bulunduğu şehirler haricindeki müstahsıl minalakalara ekipler gönderilmek suretiyle de hayvan satın alınmaktadır.

Yıllara göre mubayaa olunan canlı hayvanların miktarı baş olarak şöyledir :

Yıllar	Koyun (Baş)	Sığır (Baş)
1954	50 543	11 049
1954	133 193	20 905
1955	109 509	41 486
1956	155 209	70 140
1957	994 672	192 174

Et ve Balık Kurumu başka ve devamlı olarak büyük vilâyetler olmak üzere zaman, zaman 25 şehri bulan mahallerin et ihtiyacıyla Millî Müdafaa Vekâleti ve Deniz Kuvvetleri, Maden İşletmeleri, muhtelif sınaî, resmî ve hususi müesseseler, hastaneler, mektepler, büyük otel ve lokantaların taleplerini gittikçe artan nispetlerde karşılamaktadır.

5. — *Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Et ve Balık Kurumunun koyun ve sığır etlerini kaç mal ettiğine dair sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahriri cevabı (7/42)*

18 . I . 1958

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine
Ankara

Aşağıda arz eylediğim sorumun Ticaret Vekâletince yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi rica ederim.

Sivas Mebusu
Süleyman Özsever

Et ve Balık Kurumu koyun ve sığır etini kaç mal etmektedir? Satış narhlarına göre kurum kâr veya zarar kaydetmekte midir? Kâr ve zarar miktarı nedir? Zararlar hangi membalardan ve ne yollarla karşılanmaktadır?

T. C.

Ticaret Vekâleti

3 . III . 1958

Hususi Kalem Müdürlüğü

Özel : 1/188

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

22 . I . 1958 tarih ve 7 - 42/582/1937 sayılı yazıya C.:

Et ve Balık Kurumunun koyun ve sığır etlerini kaça mal ettiğine dair Sivas Mebusu Süleyman Özsever tarafından verilen tahrirî sual takririne ait cevabın merbuten takdim kılndığını saygılarımla arz ederim.

Ticaret Vekili
Abdullah Aker

Kabul edilen canlı hayvan ve et fiyatları aylar itibariyle aşağıda gösterilmiştir.

Hayvan ırkları	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs
İstanbul :					
Ak Karaman	280	300	315	330	310
Kızıl Karaman	280	300	315	330	310
Dağlıç	275	295	310	310	295
Kıvırcık ve Karayaka	240	270	275	280	265
Sığır	165	170	180	190	195
Ankara :					
Ak Karaman	265	285	300	315	295
Kızıl Karaman	265	285	300	315	295
Dağlıç	260	280	295	295	280
Kıvırcık ve Karayaka	215	245	250	255	240
Sığır	160	165	175	185	190
Konya :					
Ak Karaman	265	285	300	315	295
Kızıl Karaman	265	285	300	315	295
Dağlıç	260	280	295	295	280
Kıvırcık ve Karayaka	215	245	250	255	240
Sığır	160	165	175	185	190
Erzurum :					
Ak Karaman	260	280	295	310	290
Kızıl Karaman	260	280	295	310	290
Kıvırcık ve Karayaka	200	230	235	240	225
Sığır	155	160	170	180	185
İzmir :					
Ak Karaman	250	270	285	300	280
Kızıl Karaman	250	270	285	300	280
Dağlıç	245	265	280	280	265
Kıvırcık ve Karayaka	200	230	235	240	225
Sığır	135	140	150	160	165

Şehirler	Koyun eti kilosu Kr.	Siğir eti kilosu Kr.	Kuzu eti kilosu Kr.
Ankara	450	280	500
Erzurum	400	250	—
İstanbul	—	310	550
» Kıvrıkcık	470	—	—
» Dağlıç	465	—	—
» Karaman	460	—	—
İzmir	460	300	500
Konya	440	280	—

Et ve Balık Kurumunun kuruluşundan bu yıla kadarki bilânço zararları yıllara göre şöyledir :

Yıllar	Bilânço zararı
1953	1 346 583 51
1954	2 451 825 49
1955	3 133 584 46
1956	3 498 263 19

6. — Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Et ve Balık Kurumunun hukuki statüsü ile tesislerine dair sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahriri cevabı (7/43)

18 . I . 1958

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine
Ankara

Aşağıda arz olunan sorunun Ticaret Vekiliğince yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi rica ederim.

Sivas Mebusu
Süleyman Özsever

Et ve Balık Kurumunun hukuki statüsü nedir? Mevcut tesisleri nerelerdedir? Bu tesislerin maliyetleri yekûnu neden ibarettir?

T. C.

Ticaret Vekâleti
Hususi Kalem Müdürlüğü
Özel : 1/189

3 . III . 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
22 . I . 1958 tarih ve 7 - 43/583 - 1938 sayılı yazıya C :

Et ve Balık Kurumunun hukuki statüsü ile tesislerine dair Sivas Mebusu Süleyman Özsever tarafından verilen tahriri sual takririne ait cevabın ilişikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Ticaret Vekili
A. Aker

Et ve Balık Kurumu 3580 sayılı Millî Korunma Kanununun 4668 sayılı Kanunla muaddel 6 ncı maddesinin (V) ncı bendine göre K/871 sa-

yılı Koordinasyon Kararı ile ihdas edilmiş bir millî korunma teşekkülüdür.

Et ve Balık Kurumunun hali faaliyetlerdeki tesisleriyle maliyetleri yekûnu şöyledir :

Tesisin adı :	Maliyetleri	
	Lira	K.
Erzurum Et Kombinası, tâli mahsuller tesisi yağ, yem, tutkal ve buz fab.	16 545 301	49
Konya Et Kombinası, tâli mahsuller tesisi, yağ, yem, tutkal, buz ve sosis fab.	14 145 619	32
Ankara Et Kombinası; tâli mahsuller tesisi, yağ, yem, tutkal, buz ve sosis fab.	12 639 352	94
Zeytinburnu Et Kombinası; tâli mahsuller tesisi, yağ, yem, tutkal, buz ve sosis fab.	11 899 479	36
Trabzon Soğuk Deposu ve buz fab.	1 111 822	15
Zonguldak Soğuk Deposu	565 043	86
Haydarpaşa Soğuk Deposu ve et parçalama ve paketleme fab.	6 389 811	30
Beşiktaş Soğuk Deposu, buz, et parçalama, paketleme fab. ve Balıkçılık Araştırma Merkezi	6 862 878	36
Samsun Soğuk Deposu ve buz fab.	890 853	06
Sinob Soğuk Deposu ve buz fab.	1 144 161	46
Marmara Soğuk Deposu ve buz fab.	822 500	07
Çanakkale Soğuk Deposu ve buz fab.	272 152	83
Çeşme Soğuk Deposu ve buz fab.	343 297	83
Ereğli (K. Deniz) Soğuk Dep. ve buz fab.	871 723	23
Beyşehir Balıkçılık Fab.	126 560	53
Antalya Soğuk Deposu, buz fab. ve mezbahası	563 091	19
Termos vagonlar	3 311 792	18
Termos ve frigorifik kamyon ve nakliye gemi.	3 908 100	00
Diğer tesisler	18 135 458	84
Yekûn	100 549 000	00

Et ve Balık Kurumu ayrıca Ankara'da 51, İstanbul'da 89, İzmir'de 14, Antalya'da 4, Erzurum'da 2, ve Konya'da 1 dükkândan ibaret satış mağazası tesis ederek işletmeye açmış bulunmaktadır.

7. — *Malatya Mebusu Tefvik Ünsalan'ın, 1950 senesinden beri ortaokul yaptırma derneklerine vekâletçe ne kadar para yardımı yapıldığına dair sualîne Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın, tahriri cevabı (7/54)*

27 . I . 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sualimin Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygılarımla rica ederim.

Malatya Mebusu
Dr. Tefvik Ünsalan

1950 den beri ortaokul yaptırma derneklerinin her birine Millî Eğitim Bakanlığınca ne kadar para yardımı yapılmıştır. Aynı ayrı gösterilmesi.

T. C.
Maarif Vekâleti
Talim ve Terbiye Dairesi
Sayı : 608

13 . III . 1958

Özet : Malatya Mebusu
Dr. Tevfik Ünsalan'ın
tahriri sual takriri h.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Kanunlar Müdürlüğünden çıkan 30 Ocak
1958 tarih ve 630 - 2136 sayılı yazıları cevabıdır:

Malatya Mebusu Dr. Tevfik Ünsalan'ın, ortaokul yaptıрма derneklerine yapılan para yardım hakkındaki tahriri sual takririne ait cevabın ilâştirilerek sunulduğunu derin saygılarımla arz ederim.

Maarif Vekili
C. Yardımcı

1950 yılından 1957 yılına kadar ortaokul binası yaptırmayı maksadiyle teşekkül eden derneklere yapılan yardımlar

Vilâyeti	Kazası	Verilen ödenek Lira
Adana	Merkez	11 185
»	Bahçe Ortaokulu	30 000
»	Kadirli »	6 500
»	Karaisali »	20 500
»	Kozan »	8 000
»	Saimbeyli »	35 000
»	Feke »	7 500
	Yekûn	118 685
Adıyaman	Merkez	32 000
»	Besni Ortaokulu	16 000
»	Kâhta »	75 000
	Yekûn	123 000
Afyon	Bolvadin Ortaokulu	20 000
»	Emirdağ »	115 000
»	Sincanlı »	14 500
»	Şuhut »	95 000
»	Çay »	54 000
»	İshaklı (N) »	7 000
	Yekûn	305 500

Vilâyeti	Kazası	Verilen ödenek Lira
Ağrı	Eleşkirt Ortaokulu	111 500
»	Patnos »	15 000
»	Taşlıçay »	50 000
	Yekûn	176 500
Amasya	Gümüşhacıköy Ortaok.	30 000
	Yekûn	30 000
Ankara	Ayaş Ortaokulu	57 000
»	Balâ »	32 000
»	Bey pazarı »	47 500
»	Çubuk »	48 000
»	Gölbaşı »	4 000
»	Haymana »	87 500
»	Kalecik »	28 100
»	Keskin »	8 000
»	Kızılcahamam »	16 000
»	Kırıkkale »	23 500
»	Nallıhan »	51 000
»	Polatlı »	45 500
»	Ş. Koçhisar »	67 500
»	Yenimahalle Lisesi	2 000
»	Elmadağ Ortaokulu	25 000
»	Türk Eğitim Derneği	100 000
»	Etimesgut (N)	9 000
»	Güdül Ortaokulu	19 000
»	Kayaş »	10 000
	Yekûn	680 600
Antalya	Akseki Ortaokulu	500
»	Alanya »	28 000
»	Elmalı »	17 500
»	Finike »	32 500
»	Gazipaşa »	20 000
»	Kaş »	40 000
»	Korkuteli »	24 000
»	Manavgat »	25 000
»	Serik »	45 000
	Yekûn	232 500

Vilâyeti	Kazası	Verilen ödenek Lira	Vilâyeti	Kazası	Verilen ödenek Lira
Artvin	Ardanuç Ortaokulu	62 000	Bolu	Akçakoca Ortaokulu	14 500
»	Borçka »	6 000	»	Düzce »	130 000
»	Hopa »	5 000	»	Gerede »	18 000
»	Şavşat »	21 100	»	Göynük »	10 000
»	Yusufeli »	69 000		Yekûn	172 500
»	Arhavi »	64 000	Burdur	Merkez	15 000
»	Murgul »	4 000	»	Ağlasun (N)	5 000
	Yekûn	231 100	»	Bucak Ortaokulu	36 000
Aydın	Bozdoğan Ortaokulu	51 000	»	Göhlisar »	27 500
»	Çine »	9 000	»	Tefenni »	78 000
»	Germencik »	67 500	»	Yeşilova	56 000
»	Karacasu »	15 500		Yekûn	217 500
»	Koçarlı »	20 000	Bursa	İznik Ortaokulu	57 500
»	Kuyucak »	40 000	»	Karacabey »	60 000
»	Atça »	44 000	»	Keles »	55 000
»	Yenipazar »	37 000	»	Orhangazi »	15 000
	Yekûn	284 000	»	Yenişehir »	15 000
Balıkesir	Burhaniye Ortaokulu	26 500		Yekûn	202 500
»	Bigadiç »	30 000	Çanakkale	Ayvacic Ortaokulu	15 000
»	İvrindi »	6 000	»	Çan »	15 500
»	Sındırgı »	10 000	»	Eceabat »	2 500
»	Kepsut »	46 239	»	Ezine »	2 000
»	Manyas »	1 000	»	Yenice »	11 000
»	Susurluk »	10 000	»	Hamdibey (N)	14 000
»	Havran »	14 500		Yekûn	60 000
»	Edincik »	40 000	Çankırı	Eskipazar Ortaokulu	42 500
»	Sarıköy (N)	5 000	»	İlgaz »	28 500
	Yekûn	189 239	»	Kurşunlu »	36 500
Bilecik	Gölpazarı Ortaokulu	42 500	»	Şabanözü »	10 000
»	Pazaryeri »	32 500	»	Atkaracalar »	25 000
»	İnönü »	40 000	»	Dümelisaray (N)	15 000
»	Osmaneli »	33 000		Yekûn	157 500
	Yekûn	148 000	Çorum	Merkez Lise	120 123
Bingöl	Kiğı Ortaokulu	119 000	»	Alaca Ortaokulu	21 700
	Yekûn	119 000	»	İskilip »	10 000
Bitlis	Adilcevaz Ortaokulu	65 000	»	Kargı »	23 000
»	Ahlat »	28 500	»	Mecitözü »	14 000
»	Tatvan »	9 000	»	Osmançık »	27 500
	Yekûn	102 500	»	Sungurlu »	20 000
				Yekûn	236 323

Vilâyeti	Kazası	Verilen ödenek Lira	Vilâyeti	Kazası	Verilen ödenek Lira
Denizli	Acıpayam Ortaokulu	53 000	Erzurum	Aşkale Ortaokulu	48 000
»	Buldan »	25 500	»	Hınıs »	20 000
»	Çal »	91 000	»	Horasan »	45 000
»	Çivril »	42 500	»	İspir Ortaokulu	30 000
»	Güney »	37 500	»	Pasinler »	10 000
»	Sarayköy »	35 000	»	Tortum »	25 000
»	Tavas »	39 000	»	Narman »	32 500
»	Kızılhisar »	5 000			
»	Kızılcaabölük (N)	15 000		Yekûn	210 500
»	Babadağ (N)	5 000			
»	Bekilli (N)	5 000	Eskişehir	Merkez Ortaokulu	20 000
	Yekûn	253 500	»	Beylikahır »	10 000
			»	Mihalıççık »	28 500
			»	Seyitgazi »	20 000
			»	Çifteler »	85 000
			»	Mahmudiye »	45 000
				Yekûn	208 500
Diyarbakır	Bismil Ortaokul	59 000	Gaziantep	İslâhiye Ortaokulu	119 000
»	Çermik »	35 000	»	Nizip »	25 000
»	Dicle »	1 500	»	Oğuzeli »	54 000
»	Ergani »	21 000			
»	Lice »	59 000		Yekûn	198 000
»	Silvan »	46 000			
	Yekûn	221 500			
Edirne	İpsala Ortaokulu	20 000	Giresun	Aluera Ortaokulu	3 000
»	Keşan »	56 000	»	Bulancak »	18 000
»	Meriç »	25 000	»	Keşap »	145 000
»	Uzunköprü »	30 000	»	Tirebolu »	47 500
»	Havsa »	40 000			
	Yekûn	171 000		Yekûn	213 500
Elâzığ	Baskil Ortaokulu	63 000	Gümüşane	Merkez Orta	50 000
»	Karakoçan »	22 500	»	Bayburt »	25 000
»	Maden »	15 000	»	Kelkit »	25 000
»	Palu »	105 500	»	Şiran »	45 500
»	Ağın »	84 000	»	Torul »	7 000
	Yekûn	290 000	»	Kürtün (N)	20 000
				Yekûn	172 500
Erzincan	İliç	5 000	Hatay	Kırıkhan Ortaokulu	44 000
»	Kemah Ortaokulu	67 500	»	Reyhanlı »	47 000
»	Kemaliye »	25 000	»	Erzin (N)	45 000
»	Refahiye »	85 000	»	Yayladağ Ortaokulu	7 500
»	Cimin (N)	5 000			
	Yekûn	187 500		Yekûn	143 500

Vilâyeti	Kazası	Verilen ödenek Lira	Vilâyeti	Kazası	Verilen ödenek Lira
İçel	Anamur Ortaokulu	28 000	Kastamonu	Araç Ortaokulu	33 000
»	Merkez	10 000	»	Bozkurt »	14 500
»	Gülнар	8 000	»	Çatalzeytin »	27 500
»	Mut »	24 000	»	Cide »	7 500
»	Yenice »	60 000	»	Devrekâni »	8 000
»	Erdemli »	20 000	»	Küre »	5 000
	Yekûn	150 000	»	Taşköprü »	30 000
İsparta	Merkez	25 000	»	Tosya »	20 000
»	Eğridir Ortaokulu	50 500		Yekûn	145 500
»	Keçiborlu »	5 000	Kayseri	Bünyan Ortaokulu	55 500
»	Senirkent »	37 000	»	Develi Lisesi	22 500
»	Sütgüler »	47 500	»	İncesu Ortaokulu	29 500
»	Ş. Karaağaç »	38 100	»	Pınarbaşı »	5 000
»	Uluborlu »	12 500	»	Sarız »	14 000
»	Atabey »	35 000	»	Tomarza »	48 000
»	Gelendost »	42 500	»	Yeşilhisar »	5 000
	Yekûn	293 100	»	Gesi »	3 000
İstanbul	Silivri Ortaokulu	18 500	»	Yahyalı »	28 500
»	Şile »	8 000	»	Talas (N)	9 500
»	Yalova »	5 500		Yekûn	220 500
»	Beykoz »	15 000	Kırklareli	Merkez	20 000
»	Heybeliada »	65 000	»	Babaeski Ortaokulu	16 350
	Yekûn	112 000	»	Lüleburgaz »	10 000
İzmir	Bayındır Ortaokulu	5 000	»	Pınarhisar »	24 000
»	Çeşme »	1 500	»	Vize »	17 500
»	Foça »	15 000	»	Pehlivan köy »	15 000
»	Karaburun »	32 000		Yekûn	102 850
»	Kemalpaşa »	20 000	Kırşehir	Çiçekdağ	20 000
»	Kınık »	34 000	»	Kaman Ortaokulu	42 000
»	Kiraz »	32 500	»	Mucur »	104 000
»	Kuşadası »	5 500		Yekûn	166 000
»	Seferihisar »	18 000	Kocaeli	Gebze Ortaokulu	6 000
»	Torbalı »	32 500	»	Gölcük »	79 000
»	Bornova »	5 000	»	Kandıra »	28 000
	Yekûn	201 000	»	Karamürsel »	9 000
Kars	Ardahan Ortaokulu	10 000	»	Hereke »	20 000
»	Arpaçay »	20 000		Yekûn	142 000
»	Çıldır »	25 000			
»	Göle »	1 500			
»	Kağızman »	1 000			
	Yekûn	57 500			

Vilâyeti	Kazası	Verilen ödenek Lira	Vilâyeti	Kazası	Verilen ödenek Lira
Konya	Beyşehir Ortaokulu	47 000	Maraş	Afşin Ortaokulu	30 000
»	Bozkır »	25 000	»	Andırın »	53 500
»	Cihanbeyli »	17 500	»	Elbistan »	26 000
»	Çumra »	49 000	»	Göksun »	17 500
»	Ereğli »	6 500	»	Pazarcık »	52 500
»	Ermenek »	10 000		Yekûn	179 500
»	Hadim »	6 000	Mardin	Cizre Ortaokulu	77 500
»	İlgın »	14 000	»	Derik »	15 000
»	Kadınhanı »	72 500	»	Nusaybin »	37 500
»	Karapınar »	40 000		Yekûn	130 000
»	Kulu »	20 000	Muğla	Bodrum Ortaokulu	85 000
»	Seydişehir »	15 000	»	Datça »	8 000
»	Yunak »	10 000	»	Fethiye »	11 000
»	Doğanbey »	25 500	»	Köyceğiz »	15 000
»	Doğanhisar Ortaokulu	25 000	»	Yatağan »	49 000
»	Sarayönü »	41 500	»	Ula »	15 000
»	Manastır »	16 000		Yekûn	183 000
»	Akviran »	9 000	Muş	Bulanık Ortaokulu	32 000
»	Reis (N)	9 000	»	Malazgirt »	33 000
»	Tuzlukçu (N)	5 000		Yekûn	65 000
	Yekûn	463 500	Nevşehir	Avanos Ortaokulu	12 500
Kütahya	Gediz Ortaokulu	55 500	»	Gülşehir »	36 500
	Yekûn	55 500	»	Hacıbektaş »	8 000
Malatya	Akçadağ Ortaokulu	10 000	»	Ürgüp »	91 000
»	Doğanşehir »	22 500	»	Derinkuyu (N)	5 000
»	Hekimhan »	71 000	»	Kozaklı »	7 500
»	Pütürge »	9 000		Yekûn	160 500
	Yekûn	112 500	Niğde	Aksaray Ortaokulu	29 000
Manisa	Alaşehir Ortaokulu	10 000	»	Çamardı »	50 000
»	Demirci »	19 000	»	Ulukışla »	19 000
»	Gördes »	46 000	»	Altınhisar (N)	19 000
»	Kırkağaç »	51 500	»	Çiftlik (N)	9 000
»	Salihli »	31 500		Yekûn	126 000
»	Soma »	10 000	Ordu	Gölköy Ortaokulu	50 000
»	Selendi »	16 500	»	Mesudiye »	4 500
	Yekûn	184 500		Yekûn	54 500

Vilâyeti	Kazası	Verilen ödenek Lira	Vilâyeti	Kazası	Verilen ödenek Lira
Rize	Merkez Lise	106 000	Tekirdağ	Çorlu Ortaokulu	21 500
»	Ardeşen Ortaokulu	87 500	»	Malkara »	61 000
»	Çayeli »	61 000	»	Şarköy »	5 000
»	Fındıklı »	53 500	»	Muratlı »	35 000
»	İkizdere »	77 500			
»	Pazar »	10 000			
	Yekûn	395 500		Yekûn	123 000
Sakarya	Akyazı Ortaokulu	54 000	Tokad	Artova Ortaokulu	45 000
»	Geyve »	1 765	»	Almus »	15 000
»	Hendek »	10 000	»	Reşadiye Ortaokulu	17 000
»	Karasu »	24 000	»	Turhal »	28 500
»	Sapanca »	25 000	»	Zile »	42 500
»	Pamukova »	25 000			
	Yekûn	139 765		Yekûn	148 000
Samsun	Merkez Ortaokulu	86 000	Trabzon	Araklı Ortaokulu	50 000
»	Alaçam »	8 000	»	Çaykara »	5 000
»	Havsa »	21 650	»	Maçka »	11 000
»	Kavak »	54 000	»	Of »	28 500
»	Lâdik »	18 585	»	Sürmene «	49 000
»	Terme »	37 000	»	Vakfıkebir »	16 000
	Yekûn	225 235	»	Beşikdüzü »	10 000
Siird	Beşiri Ortaokulu	46 000		Yekûn	169 500
»	Şirnak »	5 000	Tunceli	Merkez	23 000
	Yekûn	51 000	»	Çemişkezek Ortaokulu	7 500
Sinob	Ayancık Ortaokulu	10 000	»	Pozat »	41 000
»	Boyabat »	23 500	»	Mazgirt »	20 000
»	Gerze »	45 000	»	Nâzimiye »	110 000
	Yekûn	78 500	»	Ovacık »	10 000
Sivas	Gemerek Ortaokulu	70 000	»	Pülümür »	35 000
»	Gürün »	62 500		Yekûn	246 500
»	Hafik »	48 500	Urfa	Birecik Ortaokulu	16 000
»	İmranlı »	53 500	»	Bozova »	5 000
»	Koyulhisar »	2 500	»	Siverek »	43 000
»	Suşehri »	19 500	»	Sürüş »	25 000
»	Şarkışla »	42 253		Yekûn	89 000
»	Yıldızeli »	58 500	Uşak	Merkez lise	16 000
»	Zara »	1 100	»	Eşme Ortaokulu	45 000
	Yekûn	358 353	»	Sivashı «	43 400
			»	Ulubey »	50 000
				Yekûn	154 000

Vilâyeti	Kazası	Verilen ödenek Lira
Van	Başkale Ortaokulu	73 000
»	Gevaş »	23 000
»	Muradiye »	16 000
»	Özalp Ortaokulu	143 000
	Yekûn	255 000
Yozgad	Akdağmadeni Orta- okulu	500
»	Boğazlıyan »	14 250
»	Çayıralan »	10 000
»	Çekerek »	5 000
»	Sorgun »	15 000
»	Yerköy »	43 000
»	Şefaati »	20 000
	Yekûn	107 750
Zonguldak	Merkez	7 000
»	Çaycuma Ortaokulu	2 500
»	Eflâni »	47 500
»	Safranbolu »	3 000
»	Ulus »	17 000
»	Kozlu »	25 000
»	Filyos »	35 000
»	Kilimli »	10 000
	Yekûn	147 000
	Umumi yekûn	12 150 000

8. — *Malatya Mebusu Tevfik Ünsalan'ın, Hekimhan Ortaokulu ikinci inşaatının ne zaman ikmal edileceğine dair sualine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın tahriri cevabı (7/55)*

27. I . 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sualimin Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygılarımla rica ederim.

Malatya Mebusu
Dr. Tevfik Ünsalan

Hekimhan Ortaokulunun ikinci inşaatı Başkanlıkça devrî teslim alınmış mıdır. Alınmış ise yarım kalan inşaatın ikmali ne zaman yapılacaktır?

T. C.

Maarif Vekâleti

14. III . 1958

Talim ve Terbiye Dairesi

Sayı : 311-6/641

Özet:

Malatya Mebusu Tevfik Ünsalan'ın tahriri sual takriri h.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Kanunlar Müdürlüğünden çıkan 30 Ocak 1958 tarih ve 631 - 2137 sayılı yazıları cevabıdır:

Malatya Mebusu Tevfik Ünsalan'ın, Hekimhan Ortaokulunun inşası mevzuu ile ilgili tahriri sual takririne ait cevabın ilâstirilerek sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Maarif Vekili
C. Yardımcı

Malatya Mebusu Tevfik Ünsalan'ın tahriri sual takririne ait cevap

Hekimhan kazası merkezinde mahallen yaptırılan binanın, 1958 bütçesine yapı ödeneği konulmaması dolayısıyla, Vekilligimizce ikmal ettirilmesine imkân görülememektedir.

Esasen bu binanın ikmali maksadiyle Müteşebbis Derneğe 1950 bütçe yılından 1957 bütçe yılına kadar (1957 bütçe yılı dâhil) 71 000 lira-lık yardım yapılmıştır.

Binanın ortaokulun ihtiyacının dışında kalan kısmının bir bölge yatılı okul için elverişli hale getirilmek üzere 1957 bütçesinden de ayrıca aynı Derneğe 30 000 lira yardım yapılmıştır.

Binanın gerek ortaokulca kullanılacak kısmının, gerek bölge yatılı okul olarak kullanılacak bölümünün ikmalleri için 1958 bütçesiyle alınacak yardım ödeneklerinin imkânları dâhilinde Müteşebbis Derneğe yardım ödeneği ayrılması hususu göz önünde bulundurulacaktır.

9. — *Malatya Mebusu Tevfik Ünsalan'ın, ortaokulların her birinde ne kadar talebe mevcudolduğuna (7/56) ve*

10. — *Malatya Mebusu Tevfik Ünsalan'ın, ortaokulların her birinde ne kadar öğretmen mevcudolduğuna dair sualine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın tahriri cevabı (7/57)*

27 . I . 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Aşağıdaki sualimin Millî Eğitim Bakanı ta-
rafından yazılı olarak cevaplandırılmasına de-
lâletinizi saygılarımla rica ederim.

Malatya Mebusu
Dr. Tevfik Ünsalan

Ortaokulların her birinde ne kadar talebe
vardır. Ayrı ayrı gösterilmesi

27 . I . 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Aşağıdaki sualimin Millî Eğitim Bakanı ta-
rafından yazılı olarak cevaplandırılmasına de-
lâletinizi saygılarımla rica ederim.

Malatya Mebusu
Dr. Tevfik Ünsalan

Ortaokulların her birinde ne kadar öğretmen
vardır. Ayrı ayrı gösterilmesi

T. C.

Talim ve Terbiye Dairesi 18 . III . 1958
Maarif Vekâleti
Sayı : 311-6/659

Özet : Malatya Mebusu Dr.
Tevfik Ünsalan'ın, tahrirî
sual takriri H.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek
Reisliğine

Kanunlar Müdürlüğünden çıkan 30 Ocak
1958 tarih ve 632-2138 sayılı yazıları cevabıdır :

Malatya Mebusu Tevfik Ünsalan'ın, orta-
okullarda mevcut öğretmen ve öğrenci sayısı
hakkındaki tahrirî sual takririne ait cevabın
ilâstirilerek sunulduğunu derin saygılarımla
arz ederim.

Maarif Vekili
C. Yardımcı

1957 - 1958 öğretim yılında müstakil okullarda çalışan öğretmen
sayısı ile, bu okullara devam eden öğrenci sayısını gösterir cetvel

Okulun adı			Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
Adana	İstiklâl	Ortaokulu	14	928
»	Tepebağ	»	21	1 157
»	Kız	»	12	520
»	Bahçe	»	2	163
»	Ceyhan	»	10	714
»	Kadirli	»	12	599
»	Karaisali	»	6	171
»	Kozan	»	14	743
»	Osmaniye	»	7	741
»	Pozantı	»	2	115
»	Saimbeyli	»	3	173
Adıyaman	Besni	»	3	179
»	Kâhta	»	2	93
Afyon K.	Bolvadin	»	5	331
»	Çay	»	3	216
»	Dinar	»	5	411
»	Emirdağ	»	6	386
»	Sandıklı	»	7	419
»	Şuhut	»	2	160
»	Daskırı	»	2	76
Amasya	Gümüşhacıköy	»	6	356
»	Merzifon	»	14	508
»	Taşova	»	4	172

	Okulun adı		Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
Ağrı	Doğubayazıt	Ortaokulu	2	103
»	Eleşkirt	»	3	87
»	Patnos	»	3	36
Ankara	Anafartalar Kız	»	15	338
»	Bahçelievler	»	26	647
»	Cebeci	»	74	2 902
»	Keçiören	»	10	338
»	Namıkkemal	»	28	573
»	Mimarkemal	»	27	804
»	Ulus Kız	»	21	681
»	Yıldırım Bayazıt	»	21	1 284
»	Ayaş	»	6	124
»	Balâ	»	3	106
»	Beypazarı	»	4	149
»	Çubuk	»	5	111
»	Elmadâğı	»	8	164
»	Güdül	»	2	106
»	Haymana	»	4	145
»	Kalecik	»	5	133
»	Keskin	»	4	164
»	Kızılcahamam	»	6	153
»	Nallıhan	»	5	181
»	Polatlı	»	9	551
»	Ş. Koğhisar	»	5	265
»	Gölbaşı	»	1	20
Antalya	Akseki	»	3	119
»	Alanya	»	6	236
»	Elmalı	»	6	167
»	Finike	»	4	137
»	Kaş	»	3	126
»	Korkuteli	»	3	145
»	Serik	»	3	170
»	Manavgat	»	1	136
Artvin	Ardanuç	»	5	263
»	Arhavi	»	3	176
»	Borçka	»	2	113
»	Hopa	»	3	193
»	Murgul	»	2	192
»	Şavşat	»	4	522
»	Yusufeli	»	2	101
Aydın	Atça	»	1	144
»	Bozdoğan	»	4	137
»	Çille	»	7	198
»	Karacasu	»	3	164
»	Koçarlı	»	5	130
»	Nazilli	»	19	689
»	Söke	»	9	360

Okulun adı			Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
Aydın	Değirmencik	Ortaokulu	2	129
»	Kuyucak	»	2	92
»	Yenipazar	»	2	45
Balıkesir	Ayvalık	»	9	387
»	Balya	»	7	174
»	Bigadiç	»	5	125
»	Burhaniye	»	8	180
»	Dursunbey	»	3	101
»	Erdek	»	9	149
»	Gönen	»	9	353
»	Hayran	»	4	144
»	Ivrindi	»	4	111
»	Kepsüt	»	5	99
»	Manyas	»	6	183
»	Savaştepe	»	3	140
»	Sındırgı	»	5	221
»	Susurluk	»	7	190
»	Edincik	»	2	19
Bilecik	Bozüyük	»	7	318
»	Gölpazarı	»	3	141
»	İnönü	»	3	121
»	Osmaneli	»	3	118
»	Pazaryeri	»	5	137
»	Söğüt	»	7	119
Bingöl	Kiğı	»	2	80
Bitlis	Adilcevaz	»	2	49
»	Ahlat	»	4	54
»	Tatvan	»	3	65
Bolu	Akçakoca	»	5	213
»	Düzce	»	15	1 041
»	Gerede	»	4	128
»	Göynük	»	5	77
»	Mudurnu	»	4	174
Burdur	Bucak	»	3	206
»	Göhlhisar	»	2	99
»	Tefenni	»	3	224
»	Yeşilova	»	4	305
»	Karamanlı	»	1	72
Bursa	Çelebimehmet	»	21	598
»	Osmangazi	»	26	895
»	Gemlik	»	12	381
»	İnegöl	»	12	471
»	İznik	»	5	182
»	Karacabey	»	9	277
»	Mudanya	»	7	194
»	M. Kemalpaşa	»	7	357

	Okulun adı		Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
Bursa	Orhaneli	Ortaokulu	3	141
»	Orhangazi	»	9	140
»	Yenişehir	»	5	237
»	Tirilye	»	2	50
»	Keles	»	2	30
Çanakkale	Ayvacık	»	4	110
»	Bayramiç	»	4	166
»	Biga	»	8	419
»	Çan	»	5	195
»	Eceabat	»	3	73
»	Ezine	»	4	146
»	Gelibolu	»	14	302
»	Lâpseki	»	7	164
»	Yenice	»	4	65
Çankırı	Atkaracalar	»	2	47
»	Çerkeş	»	7	129
»	Eskipazar	»	1	82
»	İlgaz	»	3	128
»	Kurşunlu	»	4	93
»	Şabanözü	»	3	83
Çorum	Alaca N. Tualtay	»	3	217
»	İskilip	»	6	265
»	Kargı	»	3	86
»	Mecitözü	»	5	234
»	Osmançık	»	4	129
»	Sungurlu	»	5	243
Denizli	Acıbayam	»	6	540
»	Buldan	»	4	229
»	Çal	»	6	385
»	Çivril	»	8	424
»	Sarayköy	»	5	300
»	Tavas	»	4	343
»	Güney	»	1	54
Diyarbakır	Bismil	»	2	95
»	Çermik	»	2	109
»	Ergani	»	4	122
»	Lice	»	3	61
»	Silvan	»	3	74
Edirne	Havsa	»	4	99
»	İpsala	»	4	81
»	Keşan	»	5	255
»	Uzunköprü	»	10	350
»	Meriç	»	1	30
Elâzığ	Ağın	»	2	205
»	Baskil	»	2	97
»	Maden	»	7	218
»	Palu	»	3	122

	Okulun adı		Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
Erzincan	Kemaliye	Ortaokulu	3	105
»	Kemah	»	3	95
»	Refahiye	»	2	80
»	Tercan	»	3	112
Erzurum	Kız	»	7	438
»	Aşkale	»	4	131
»	Hınıs	»	3	97
»	İpsir	»	2	76
»	Oltu	»	3	129
»	Pasinler	»	3	116
»	Şenkaya	»	2	170
»	Tortum	»	1	108
Eskişehir	Kız	»	19	706
»	Mehmetçik	»	14	784
»	Çifteler	»	3	226
»	Mahmudiye	»	3	145
»	Mihalıççık	»	3	179
»	Seyitgazi	»	6	133
»	Sivrihisar	»	8	343
»	Beylikahır	»	1	102
Gaziantep	Kız	»	9	427
»	İslâhiye	»	5	364
»	Kilis	»	11	451
»	Nizip Ali Altan	»	2	246
Giresun	Atuçra	»	3	49
»	Bulancak	»	3	237
»	Görece	»	8	359
»	Keşap	»	3	141
»	Şebinkarahisar	»	6	283
»	Tirebolu	»	5	261
Gümüşane	Bayburt	»	6	344
»	Kelkit	»	2	78
»	Torul	»	4	136
»	Şiran	»	3	93
Antakya	Dört Yol	»	7	419
»	Hassa	»	2	76
»	Kırıkhan	»	4	483
»	Samandağ	»	3	95
»	Reyhanlı	»	5	122
»	Yayladağ	»	3	108
İçel	Anamur	»	5	261
»	Gülnar	»	3	240
»	Mut	»	3	215
»	Silifke	»	11	432
»	Yenice	»	4	178

Okulun adı			Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
İsparta	Atabey	Ortaokulu	4	102
»	Eğridir	»	7	142
»	Keçiborlu	»	4	190
»	Semirkent	»	8	345
»	Sütçüler	»	3	76
»	Ş. Karağaç	»	5	253
»	Uluborlu	»	4	133
»	Yalvaç	»	8	433
»	Gelendost	»	1	51
»	Gönenköy	»	2	48
İstanbul	Bakırköy	»	29	801
»	Beşiktaş	»	20	442
»	Beykoz	»	11	568
»	Beyoğlu	»	14	511
»	Cibali Kız	»	16	636
»	Çemberlitaş	»	23	616
»	Davutpaşa	»	18	944
»	Ebussuut	»	5	377
»	Emirgân	»	10	323
»	Erenköy Kozyatağı	»	4	252
»	Fındıklı	»	14	472
»	Gazi Osmanpaşa	»	20	712
»	Gedikpaşa	»	26	669
»	Gelenbevi	»	17	703
»	Heybeliada	»	9	159
»	Kadıköy	»	33	935
»	Kemal Atatürk	»	25	962
»	Karagümrük	»	16	783
»	Kartal	»	17	442
»	Kasımpaşa	»	15	776
»	Nişantaşı	»	7	575
»	Pirireis	»	6	262
»	Pendik	»	16	460
»	Rami	»	10	668
»	Sarıyer	»	12	443
»	Şehremini	»	22	1 002
»	Şişli	»	18	522
»	Üsküdar	»	28	970
»	Bağlarbaşı	»	9	442
»	Yeşilköy	»	5	430
»	Yalova	»	10	259
»	Çatalca	»	8	192
»	Silivri	»	4	171
»	Şile	»	7	72
İzmir	Bornova	»	12	427
»	Buca	»	24	661

	Okulun adı		Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
İzmir	Kestelli Kız	Ortaokulu	22	608
»	Tepecik	»	17	921
»	Tilkilik	»	18	594
»	Karataş	»	28	1 057
»	Bayındır Ü. Onat	»	7	266
»	Bergama	»	11	342
»	Çeşme Ertan	»	5	156
»	Dikili	»	7	143
»	Foça	»	3	84
»	Kemalpaşa	»	7	237
»	Kınık	»	4	140
»	Kiraz	»	4	120
»	Menemen	»	11	433
»	Karaburun	»	3	104
»	Seferihisar	»	6	143
»	Torbali	»	5	455
»	Tire	»	9	375
»	Urla	»	8	208
Kars	Ardahan	»	5	480
»	Arpaçay	»	3	125
»	Çıldır	»	4	106
»	Göle	»	2	108
»	Iğdır	»	3	359
»	Kağızman	»	5	111
»	Posof	»	3	153
»	Sarıkanış	»	7	429
Kastamonu	Araç	»	3	163
»	Azdavay	»	2	92
»	Bozkurt	»	3	38
»	Çatalzeytin	»	2	54
»	Cide	»	3	66
»	Daday	»	4	158
»	Devrekâni	»	3	119
»	İnebolu	»	4	140
»	Küre	»	2	43
»	Taşköprü	»	6	176
»	Tosya	»	6	204
Kayseri	Kız	»	17	500
»	Bünyan	»	4	141
»	Gesi	»	3	113
»	İncesu	»	3	187
»	Pınarbaşı	»	3	223
»	Tomarza	»	2	193
»	Yeşilhisar	»	3	105
»		»	4	368
»	Yahyalı	»	1	31

	Okulun adı		Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
Kırklareli	Babaeski	Ortaokulu	10	301
»	Lüleburgaz	»	9	429
»	Pehlivan köyü	»	3	116
»	Pınarhisar	»	4	165
»	Vize	»	4	171
»	Alpullu	»	1	140
Kocaeli	Gebze	»	7	160
»	Gölcük	»	13	450
»	Hereke	»	7	180
»	Kandıra	»	6	166
»	Karamürsel	»	7	139
Konya	Karma	»	21	1 153
»	Akşehir	»	11	608
»	Akviran	»	2	90
»	Ayrancı	»	3	106
»	Beyşehir	»	5	255
»	Bozkır	»	4	224
»	Cihanbeyli	»	3	134
»	Çumra	»	4	203
»	Doğanbey	»	1	41
»	Doğanhisar	»	3	223
»	Ereğli	»	11	726
»	Ermenek	»	4	216
»	Hadım	»	2	136
»	İlgın	»	5	373
»	Kadınhanı	»	3	150
»	Karapınar	»	4	123
»	Kâzımkarabekir	»	2	114
»	Kulu	»	2	109
»	Seydişehir	»	5	214
»	Sarayönü	»	2	159
»	Taşkent	»	4	48
»	Üzümlü	»	1	20
»	Yunak	»	2	28
Kütahya	Emet	»	3	79
»	Gediz	»	4	166
»	Simav	»	5	225
»	Tavşanlı	»	7	251
Malatya	Akçadağ	»	3	189
»	Arapkir	»	4	169
»	Darende	»	2	146
»	Doğanşehir	»	2	165
»	Hekimhan	»	3	379
»	Pötürge	»	3	89
Manisa	Akhisar A. Şefik	»	13	542
»	Alaşehir	»	6	348

Okulun adı			Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
Manisa	Demirci	Ortaokulu	5	141
»	Gördes	»	4	105
»	Kırağaç	»	5	220
»	Kula	»	5	200
»	Salihli	»	11	509
»	Soma	»	6	313
»	Turgutlu	»	9	481
Maras	Afşin	»	5	269
»	Andırın	»	2	179
»	Elbistan	»	7	499
»	Göksün	»	4	218
»	Pazarcık	»	2	114
Mardin	Cizre	»	2	49
»	Derik	»	3	48
»	Kızıltepe	»	2	78
»	Midyat	»	4	108
»	Nusaybin	»	2	69
»	Savur	»	3	78
Muğla	Bodrum	»	3	258
»	Fethiye	»	6	394
»	Köycehiz N. Hüseyin	»	2	127
»	Marmaris	»	3	178
»	Milâs	»	11	462
»	Yanığan	»	3	160
Muş	Bulanık	»	2	79
»	Malazgirt Alpaslan	»	2	52
»	Varto	»	2	123
Nevşehir	Avanos	»	4	227
»	Gülşehir	»	4	148
»	Ürgüp	»	3	154
Niğde	Aksaray	»	11	634
»	Bor şehit Nuri Pamir	»	9	448
»	Ulukışla	»	5	242
Ordu	Fatsa	»	9	453
»	Gölköy	»	3	109
»	Mesudiye	»	2	212
»	Perşembe	»	5	448
»	Ünye	»	6	491
Rize	Ardeşen	»	5	224
»	Çayeli	»	3	170
»	Fındıklı	»	5	288
»	İkizdere	»	4	92
»	Pazar	»	5	259
Sakarya	Akyazı	»	5	188
»	Geyve	»	7	148
»	Hendek	»	6	246

	Okulun adı		Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
Sakarya	Karasu	Ortaokulu	3	152
»	Pamukova	»	3	138
»	Sapanca	»	8	147
Samsun	Mitatpaşa	»	26	1 148
»	Namıkkemal	»	10	453
»	Alaçam	»	3	155
»	Bafra	»	13	720
»	Çarşamba	»	5	278
»	Havza	»	4	177
»	Kavak	»	3	146
»	Lâdik	»	5	134
»	Terme	»	4	156
»	Vezirköprü	»	3	225
Siird	Batman	»	3	92
»	Beşiri	»	1	35
»	Kurtalan	»	4	54
»	Şirnak	»	3	38
Sinob	Ayancık	»	3	177
»	Boyabat	»	2	183
»	Gerze	»	5	209
Sivas	Erkek	»	18	1 022
»	Kız	»	11	506
»	Divriği N. Demirağ	»	8	257
»	Gemerek	»	3	237
»	Gürün	»	4	277
»	Hafik	»	3	77
»	Kangal	»	1	68
»	Koyulhisar	»	4	215
»	Suğehri	»	4	186
»	Şarkışla	»	3	239
»	Yıldızeli	»	2	111
»	Zara	»	2	169
Tekirdağ	Çorlu	»	9	416
»	Hayrabolu	»	4	128
»	Malkara	»	7	253
»	Muratlı	»	5	114
»	Saray	»	4	121
»	Şarköy	»	5	120
Tokad	Erbaa	»	5	299
»	Niksar	»	9	414
»	Reşadiye	»	3	131
»	Turhal	»	7	315
»	Zile	»	11	548
»	Artova	»	1	57

Okulun adı			Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
Trabzon	Kız	Ortaokulu	7	293
»	Akçaabat	»	6	279
»	Araklı	»	1	30
»	Beşikdüzü	»	6	356
»	Çaykara	»	3	239
»	Maçka	»	4	193
»	Of Şehit A. Türkkan	»	4	247
»	Sürmene	»	4	235
»	Vakfıkebir	»	5	252
»	Yomra	»	1	24
Tunceli	Çemişgezek	»	3	128
»	Hozat	»	2	87
»	Ovacık	»	2	59
»	Mazgirt	»	3	159
»	Nazimiye	»	3	107
»	Pertek	»	3	112
»	Pülümür	»	2	65
Urfa	Birecik	»	5	176
»	Siverek	»	3	193
»	Suruç	»	3	141
»	Viranşehir	»	2	46
»	Akçakale	»	1	40
»	Bozova	»	2	28
Uşak	Banaz	»	2	65
»	Eğme	»	4	213
»	Karahallı	»	6	209
»	Sivaslı	»	4	132
»	Ulubey	»	3	203
Van	Başkale	»	3	34
»	Erciş	»	3	127
»	Özalp	»	2	31
»	Gevaş	»	1	8
Yozgad	Akdağmadeni	»	3	171
»	Boğazlıyan	»	6	360
»	Çayıralan	»	5	242
»	Çekerek	»	3	74
»	Sorgun	»	4	169
»	Yerköy	»	6	266
Zonguldak	Bartın	»	6	230
»	Çaycuma	»	3	130
»	Devrek	»	5	178
»	Ereğli	»	6	172
»	Filyos	»	1	81
»	Kozlu	»	4	225
»	Safranbolu	»	4	197
»	Uludağ	»	4	61

Okulun adı			Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
Zonguldak	Zonguldak	Ortaokulu	3	531
»	Kilimli	»	2	45
Kırşehir	Hacıbektas	»	4	201
»	Mueur	»	5	263
»	Kaman	»	5	244
			2 995	126 002

Not :

1. — Öğrenci sayısını gösterir rakam geçicidir.
2. — Öğretmen miktarı 21 . II . 1958 tarihindeki duruma göre tespit edilmiştir.

11. — *Malatya Mebusu Tevfik Ünsalan'ın, liselerin her birinde ne kadar öğretmen olduğuna dair (7/58)*

12. — *Malatya Mebusu Tevfik Ünsalan'ın, liselerin her birinde ne kadar öğrenci olduğuna dair sualine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın, tahriri cevabı (7/59)*

27 . I . 1958

T. B. M. Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki سوالimin Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygılarımla rica ederim.

Malatya Mebusu
Dr. Tevfik Ünsalan

Liselerin her birinde ne kadar öğrenci vardır. Ayrı ayrı gösterilmesi.

27 . I . 1958

T. B. M. Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki سوالimin Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygılarımla rica ederim.

Malatya Mebusu
Dr. Tevfik Ünsalan

Liselerin her birinde ne kadar öğretmen vardır. Ayrı ayrı gösterilmesi.

T. C.

Maarif Vekâleti

18 . III . 1958

Talim ve Terbiye Dairesi

Sayı : 311 - 6/657

Özet : Malatya Mebusu Dr. Tevfik Ünsalan'ın tahriri سوال takriri h.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Kanunlar Müdürlüğünden çıkan 30 Ocak 1958 tarih ve 634, 635 - 2139 sayılı yazıları cevabıdır.

Malatya Mebusu Dr. Tevfik Ünsalan'ın, liselerde öğretmen ve öğrenci mevcudu hakkındaki tahriri سوال takririne ait cevabın iliştilerilerek sunulduğunu derin saygılarımla arz ederim.

Maarif Vekili
C. Yardımcı

1957 - 1958 öğretim yılında liselerde (Orta kısım dâhil) çalışan öğretmen sayısı ile bu okullara devam eden öğrenci sayısını gösterir cetveldir.

Okulun adı		Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
Adana	Erkek Lisesi	20	1 314
»	Kız »	24	952
Adıyaman	»	12	384
Afyon	»	29	1 180
Ağrı	Gazi Gökçe	12	338
Amasya	»	21	813
Ankara	Atatürk	92	2 363
»	Bahçelievler	28	677
»	Gazi	41	1 263
»	Kız	64	1 717
»	Kurtuluş	56	1 631
»	Yenimahalle	58	1 936
»	Kırıkkale	20	1 385
Antalya	»	45	1 475
Artvin	»	12	396
Aydın	»	45	1 606
Nazilli	»	4	129
Bahkesir	»	57	1 571
Bandırma	M. Gönenc	24	987
Edremit	»	15	481
Bilecik	E. Gazi	17	383
Bingöl	»	5	168
Bitlis	»	13	313
Bolu	»	29	785
Burdur	»	25	607
Bursa	Erkek »	31	686
»	Kız »	39	1 120
Çanakkale	»	27	735
Çankırı	»	21	720
Çorum	»	21	610
Denizli	»	36	1 731
Diyarbakır	Z. Gökalp	31	1 428
Edirne	»	39	933
Elâzığ	»	43	1 944
Erzincan	»	28	895
Erzurum	»	33	1 422
Eskişehir	»	60	2 120
Gaziantep	»	30	1 303
Giresun	»	21	724
Gümüşane	»	11	337
Hakkâri	»	3	87
Antakya	»	29	1 050

Okulun adı			Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
İskenderun		Lisesi	25	1 180
Mersin		»	42	2 052
Tarsus		»	28	1 344
İsparta		»	26	605
İstanbul	Atatürk	Erkek	»	28 615
»	»	Kız	»	56 1 121
»	Çamlıca	»	»	32 549
»	Erenköy	»	»	37 740
»	Eyüp	»	»	23 749
»		Erkek	»	58 1 294
»		Kız	»	65 1 800
»	Fatih	»	»	17 793
»	Galatasaray	»	»	36 1 009
»	Haydarpaşa	»	»	65 1 556
»	Kabataş	»	»	54 1 230
»	Kadıköy	Kız	»	9 145
»	Kandilli	»	»	28 534
»	Nişantaşı	»	»	28 702
»	Pertevniyal	»	»	37 1 070
»	Üsküdar	Kız	»	25 432
»	Vefa	»	»	55 1 482
İzmir	Atatürk	»	»	27 664
»	Karşıyaka	»	»	69 1 908
»		Kız	»	57 2 298
»	Namıkkemal	»	»	52 1 300
»	Ödemiş	»	»	21 764
Kars	Kars	»	»	24 1 445
Kastamonu		»	»	27 721
Kayseri		»	»	42 1 772
Kırklareli		»	»	26 697
Kocaeli - İzmit		»	»	49 1 708
Konya		»	»	37 1 073
Karaman		»	»	6 499
Kütahya		»	»	26 788
Malatya		»	»	34 2 119
Manisa		»	»	42 1 560
Maraş		»	»	29 1 028
Mardin		»	»	19 492
Muğla		»	»	19 582
Muş		»	»	10 312
Nevşehir		»	»	14 195
Kırşehir		»	»	17 911
Niğde		»	»	30 858
Ordu		»	»	23 1 354
Rize		»	»	17 635
Sakarya - Adapazarı		»	»	39 1 620

Okulun adı			Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
Samsun	Ondokuzmayıs	Lisesi	33	756
Siird		»	14	314
Sinob		»	14	393
Sivas		»	30	421
Tekirdağ	Namıkkemal	»	22	589
Tokad	Gaziosmanpaşa	»	31	1 114
Trabzon		»	35	1 628
Tunceli		»	7	242
Urfa		»	23	911
Uşak		»	23	993
Van		»	14	403
Yozgad		»	19	607
Zonguldak	Demir - Çelik	»	28	1 017
Diyarbakır		Koleji	3	78
Eskişehir		»	7	111
Konya		»	5	96
İstanbul	Kadıköy	»	10	209
İzmir		»	7	256
Samsun		»	4	118
Zonguldak	Karabük L.	»	26	988
Kayseri	Develi	Lisesi	7	353
			3 163	102 601

Not : 1. Öğrenci sayısını gösterir rakam geçicidir.

2. Öğretmen miktarı 21 . II . 1958 tarihindeki duruma göre tesbit edilmiştir.

13. — Ankara Mebusu Mustafa Yeşil'in, 6273 sayılı Kanunun tatbikatında hakları normal şekilde verilmeyen öğretmenler için kadro temini hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın tahrirî cevabı (7/63)

30. I . 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Sayın Maarif Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerini arz ve rica ederim.

Saygılarımla.

Ankara Milletvekili
Mustafa Yeşil

6273 sayılı Kanunun tatbikatında hakları normal şekilde verilmeyen öğretmenlere Şûrayı Devletten müspet karar aldıkları halde, mezkûr

kararların bugüne kadar tatbikı cihetine gidilmediği sebepleri ve bu öğretmenler için kadro temini hakkında vekâletçe ne düşünülmektedir?

T. C.

Maarif Vekâleti

13. III . 1958

Talim ve Terbiye Dairesi

Sayı : 311-6/607

Özet : Ankara Mebusu Mustafa Yeşil'in tahrirî sual tahriri hakkında

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Kanunlar Müdürlüğünden çıkan 5 Şubat 1958 tarih ve 661-2265 sayılı yazıları cevabıdır :

Ankara Mebusu Mustafa Yeşil'in, 6273 sayılı Kanunun tatbikatı hakkındaki tahrirî sual takri-

rine ait cevabın ilştirilerek sunulduğunu derin saygılarımla arz ederim.

Maarif Vekili
Celâl Yardımcı

6273 sayılı Kanunun birinci maddesinin (a) fıkrasında «1938 yılında ve daha önceki yıllarda mesleke girmiş olup da bu kanunun meriyete girdiği tarihte almakta bulundukları maaşları 50 liradan aşağı olan ilkokul öğretmenlerinin maaşları 50 liraya ve daha yüksek bir tahsil görerek orta veya yüksek öğretim öğretmenliği hakkını kazananlardan maaşları 60 liradan aşağı olanların maaşları 60 liraya çıkarılır.»

(b) fıkrasında ise «1938 yılında ve daha önce mesleke girmiş olup da (a) fıkrası gereğince maaşları yükseltilemler ile bu kanunun meriyete girdiği tarihte 50 lira veya daha fazla aylık almakta bulunanların 1938 yılında ve daha önceki yıllardaki hizmet müddetlerinin üçte ikisinin her üç yılı için (a) fıkrasında zikredilen 50 ve 60 lira üzerine birer derece ilâve edilerek aylıkları yükseltilir.»

(c) fıkrasında da (a) ve (b) fıkralarına göre yapılacak yükseltmeler bu kanunun meriyete girdiği tarihte alınan aylığın iki üst derecesini geçmeyeceği gibi kadro imkânsızlıkları halinde 4598 sayılı Kanuna göre verilecek iki üst derece farklarıyla dahi 90 liranın üstüne çıkamaz. 5242 sayılı Kanundan istifade etmiş olanların aylıkları bir dereceden fazla yükseltilemez» denilmektedir.

Kanunun (d) fıkrası «(a) ve (b) fıkralarına göre maaşları yükseltilemlerin bu kanunla derece yükseltilemesinde hesaba alınan 1938 yılından önceki hizmet müddetlerinin üçte ikisinin artan müddetleri bu kanunla kazanılan maaş derecesinde geçmiş sayılır. Ancak, bu suretle eklenecek müddetler iki seneyi geçemez» hükmünü tesbit etmiştir.

2 nci madde yapılacak maaş yükseltilemlerinde başarı esasını kabul etmekle beraber, infisallerin hizmet müddetinden indirilmesini de âmir bulunmaktadır.

Kanunun metninde ayarlamadan evvel alınan maaşta geçen müddetin müktesep hak olarak tanınacağına dair bir kayıt bulunmadığı gibi lâyihanın Büyük Millet Meclisi Heyeti

Umumiyesinde müzakeresi sırasında bu hususta yapılan teklifler de reddedilmiştir.

Bu itibarla maaş ayarlamalarında tatbikat kanunun ruhuna tamamen uygun ve aksaksız olarak yapılmıştır. Ancak, bir kısım öğretmenler tarafından eski maaşlardaki müktesep haklarının tanınması hakkında Devlet Şûrasına vâkı müracaatlara Şûraca müktesep hakların iptal edilemeyeceği mütalâasıyla müspet kararlar verilip tevhidî içtihat kararına da varılınca Vekâletimiz bütün öğretmenleri Devlet Şûrasına müracaate mecbur bırakmamak için bu kararın teşmilini kararlaştırmış ise de kanunun tatbiki için gerekli kadrolar yukarıda izah edilen esasa göre alınmış olduğundan ayarlamalarda yapılacak tashihlere bu kadrolar kâfi gelmemiştir. 1954 yılından kalan mahdud kadrolar Devlet Şûrasından şahsan karar alanlara tahsis olunabilmiş, teşmil kararından faydalanan öğretmenlere ise 1955 yılından kadro tahsis edilebilmiştir.

Bu vaziyet karşısında Devlet Şûrasından karar alanlardan bir kısmı hariç 750 sinin maaş ayarlamaları 1.III.1954 tarihinden itibaren düzeltilmiş ise de bunların 4598 sayılı Kanun gereğince mütâakıp normal terfileri kadrosuzluk yüzünden zamanında yapılamamış, tesbit edilen sıra cetveline göre kadrolar açıldıkça terfileri cihetine gidilmiştir.

6273 sayılı Kanunun ruhuna göre gerekli kadrolar bir ay zarfında alınmış ve hakları kanunun ruhu dâhilinde verilmiş bulunmaktadır. Kadroların kâfi gelmeyişi yukarıda da açıklandığı gibi Devlet Şûrasının müktesep hakların tanınmasına dair olan kararından ileri gelmiş bulunmaktadır.

4598 sayılı Kanun gereğince kadrosuzluk yüzünden normal terfileri yapılamayanlar için terfi hak kazandıkları tarih itibarıyla alındıkları sıraya göre inhilâl edecek kadrolar tahsis edilerek terfileri yapılmaktadır. Bunların 1 Mart 1958 den itibaren terfilerini sağlayarak kadroların alınması için bir kanun teklifi hazırlanmış ve Büyük Millet Meclisine sevk edilmiş bulunmaktadır.

Devlet Şûrası kararlarına göre 1954 yılından itibaren maaş ayarlamalarının düzeltilebil-

mesi için de gerekli tedbirler alınmak üzere Vekâletimizce hazırlık çalışmaları yapılmaktadır.

14. — *Gaziantep Mebusu Süleyman Kuranel'in, Ziraat Bankası hesabına Ankara Maarif Kolejinde okuyan öğrencilere dair sualine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın tahrirî cevabı (7/73)*

17. II. 1958

Yüksek Riyasete

Aşağıda yazılı sorunun Maarif Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Süleyman Kuranel
Gaziantep Mebusu

Ankara Maarif Kolejinde Ziraat Bankası hesabına okuyan öğrencilerin isim ve adreslerinin bildirilmesini rica ederim.

T. C.

Maarif Vekâleti

18. III. 1958

Talim ve Terbiye Dairesi

Sayı : 311.6/658

Özet : Gaziantep Mebusu Süleyman Kuranel'in, tahrirî sul takriri h.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine Kanunlar Müdürlüğünden çıkan 19 Şubat 1958 tarih ve 832 - 2812 sayılı yazıları cevabıdır:

Gaziantep Mebusu Süleyman Kuranel'in, Türk Maarif Cemiyetinin Ankara Kolejinde Ziraat Bankası hesabına okuyan öğrencilerin adlarının ve adreslerinin bildirilmesine dair olan tahrirî sul takririne ait cevabın ilştirilerek sunulduğunu derin saygılarımla arz ederim.

Maarif Vekili
C. Yardımcı

T. C. Ziraat Bankası tarafından okutulan öğrencilere ait baba adı ve iş adresleri aşağıya çıkarılmıştır

Sıra No.	Şube	No.	Adı ve soyadı	Babasının adı ve iş adresi
1	H. J.	2128	Tuncer Yazıcı	Mustafa Yazıcı Ank. Ziraat Bankası Havale Servisi şefi 15 278
2	»	2226	Mehmet Özaltınlı	Ferudun Özaltınlu Ank. Ziraat Bankası Merkez 2 nci Tevdiat Şefi 10500/255
3	»	2266	Uğur Özben	Cafer Özben: Ank. Ziraat Bank. Sağlık Yardım Sandığı memuru 10500/242
4	»	2298	Metin Obalı	İsmail Obalı: Ziraat Bank. Merkez 2 nci Muhasebe Eksperi Ank.
5	»	2382	Yalçın Saraçoğlu	Mehmet Saraçoğlu: Ziraat Bank. Kontrol Servisinde Memur Ank.
6	»	2490	Cüneyt Bâki	Cemal Bâki: Ziraat Bank. Merkez Başkontrolörü Ank. 11340
7	»	2676	Metin Güyer	Baba ölü, Annesi Müzehher Güyer: Ankara Radyoevi Ank.
8	»	2970	Öner Erdoğan	M. Bahattin Erdoğan: Ziraat Bank. Samanpazarı Şb. Veznedar 16463
9	»	2994	Müfüt Yıldırım	Cemal Yıldırım: Ziraat Bank. müstahdemlerinden Ank.
10	»	2976	Turgut Yıldız	Hasan Yıldız: Ank. Ziraat Bank. Merkez Zat İşleri Md. gü Memur.
11	»	2978	Ahmet Birsen	Emrullah Birsen: Ank. Ziraat Bank. Şef Muavini

Sıra No.	Şube	No.	Adı ve soyadı	Babasının adı ve iş adresi
12	H. K.	2492	Hasan Pir	Mehmet Sait Pir: Hamidiye Mah. İstiklâl Cad. No. 78 Gemlik (Marang.)
13	»	2498	İbrahim Atalay	Aziz Atalay: Suni İpek Fabrikası Kantin kısmı işçilerinden Gemlik
14	»	2634	Tanzu Gence	Vedat Gence: Ank. Ziraat Bank. Bank. Kambyo Servisi Tetkik Memuru
15	»	2674	İzzet Kösemen	Hasan Kösemen: Gemlik Sui İpek Fabrikası işçilerinden
16	»	2694	Pertev İlpars	Akif İlpars: Ank. Orman Umum Md. 12 nei Şb. Umum Md. Şefi
17	»	2764	Hüsnü Bezircioğlu	Celâlettin Bezircioğlu: Ank. Ziraat Bank. Um. Md. Haberleşme Şefi
18	»	2798	Adnan İnal	Süleyman İnal: Üreyil İstasyon Mah. No. 9 (Z. Bank. dan emekli)
19	»	2836	Şendoğan Tezyüksel	Kemal Tezyüksel: Eskişehir Ziraat Bank. Memur
20	»	2846	Yüksel Yamaner	Avni Yamaner: Zonguldak Z. Bank. Veznecisi
21	»	2910	Cengiz Özgür	Seyfettin Özgür: Edirne Taymıs meydanı Edirne - İst. bilet gişesinde
22	»	2912	Nuri İlter	Faik İlter: Marmaris Kemeraltı Mah. Uzunyahı Sok. No. 11. Z. B. emekli
23	»	2914	Çoşkun Tamer	Kadri Tamer: İzmir Z. B. Çadırlaraltı Bürosu Şefi
24	»	2916	Çetin Bedestenci	Cemal Bedestenci: Kavaklıdere Özdemir Cad. Bilir Sok. No. 2 Ank. (Ziraat Bank. emekli)
25	»	2918	Yahya Doğan	Mahmut Doğan: Sivas Koyulhisar Ziraat Bank. Md.
26	»	2920	Yusuf Ziya Onat	Abbas Onat: Alanya Ziraat Bank. Veznedarı
27	»	2922	Sadık Karamustafa	Adil Karamustafa: Amasya Ziraat Bank. Şefi
28	»	2924	Ali İlhan Bozcu	İsmail Hakkı Bozcu: Keban Ziraat Bank. Md. Muavini
29	»	2926	H. Cahit Gökalp	Hasan Gökalp: Ziraat Bankası Müdürü Bozantı
30	»	2928	Ali Caner	Hüseyin Caner: Bozdoğan (Aydın) Ziraat Bank. Müdürü
31	»	2930	Naci Sevinç	Galip Sevinç: Bozdoğan Ziraat Bank. Müdür (Aydın) Muavini
32	»	2932	Rasih İlkin	Zeki İlkin: Nazilli Ziraat Bankası Müdürü
33	»	2934	Muammer Uzer	Nurettin Uzer: Milâs Ziraat Bank. Muhasebecisi
34	»	2936	Niyazi Ata	Hayrullah Ata: Çubuk Ziraat Bank. Müdürü
35	»	2938	Abdurrahman Şişman	Nuri Şişman: Borçka Ziraat Bank. Müdür Muavini (Artvin)
36	»	2940	Nadir Seymen	Kadir Seymen: Sürmene (Trabzon Ziraat Bank. Veznedarı)
37	»	2942	Hâlûk Karaca	Hüseyin Karaca: Keles (Bursa) Ziraat Bankası Müdürü
38	»	2944	Arif Ünal	Tahsin Ünal: Cihanbey (Konya) Ziraat Bank. Müdürü
39	»	2946	Ferdi Özcan	Mehmet Özcan: Hozat (Tunceli) Ziraat Bank. Müdürü

Sıra No.	Şube	No.	Adı ve soyadı	Babasının adı ve iş adresi
40	H. K.	2948	Erkal Serim	Remzi Serim. Ank. Ziraat Bank. Merk. Md. Kontrolörü 10500/187
41	»	2950	Atillâ Türkeş	Şahabettin Türkeş: Kırşehir Ziraat Bank. Muhasebecisi
42	»	2952	Gürhan Özdoğan	Burhan Özdoğan: Polatlı Z. Bank. Muhasebecisi
43	»	2954	Yaşar Şen	M. Ali Şen: ölü annesi Ziraat Bank. sırada odacı (Mersin)
44	»	2956	Ülkü Zihni	Mustafa Zihni: Dinar (Afyon) Ziraat Bank. Md. Muavini
45	»	2958	Celâl Özcan	Osman Özcan: Muğla Ziraat Bank. Veznedarı
46	»	2960	Enver Tuvan	Bedri Tuvan: Kayseri Ziraat Bank. Havale Memuru
47	»	2962	Şerif Erdem	Hüseyin Erdem: Dört Yol (Antalya) Ziraat Bank. Müdürü
48	»	2964	Dursun Mutafoğlu	Abdulkadir Mutafoğlu: Erzincan Ziraat Bank. Muhasebecisi
49	»	2966	Cevdet Demir	Ahmet Demir: Mut (Mersin) Z. Bank. Memuru
50	»	2968	Müjdat Sungur	Lâtfi Sungur: Ank. Ziraat Bank. Merkez Tasar. Serv. Veznedarı
51	» H.	2412	Zeki Kurtay	Ahmet Kurtay: Karaisalı (Adana) Z. B. Müdürü
52	O.I.H.	782	Gürcan Yurdakul	Hasan Yurdakul: Tunceli Ziraat Bank. Müdürü
53	»	864	Hakkı Kitapçığıl	Halit Kitapçığıl: Mardin Z. Bank. Muhasebecisi
54	»	1072	Bülent Çubukçu	Rafet Çubukçu: Kars Ziraat Bank. Muhasebecisi
55	»	1118	Turan Gencer	Ziya Genç: Silifke Ziraat Bank. müstahdem
56	»	1270	Bülent Türkan	Cahit Türkan: Kaş (Antalya) Ziraat Bank. Md.
57	»	2414	Mustafa Deniz	Mehmet Deniz: Seben (Bolu) Ziraat Bank. Vez.
58	»	2416	Vedat Gökhan	Eevet Gökhan: Manyas Ziraat Bank. Muhasebecisi
59	»	2418	Muhsin Buruşuk	Rifat Buruşuk: Gülnar (Mersin) Ziraat Bank. Müdür Muavini
60	»	2420	Şakir Şenel	Mehmet Şenel: Adana Z. B. Saathane Bürosu Şefi
61	»	2422	Akın Köprücüoğlu	Fikri Köprücüoğlu: Kemaliye (Erzincan) Z. B. Müdürü
62	»	2424	İhsan Öge	Kemal Öge: Fatsa (Ordu) Z. B. Müdürü
63	»	2426	Adnan Şerbetçi	Hayri Şerbetçi: Yenişehir (Bursa) Z. B. Müdürü
64	»	2428	Uğur Keskin	Cemal Keskin: Mudurlu (Bolu) Z. B. Veznedarı
65	»	2430	Tamer Tetik	Aziz Tetik: Ank. Z. B. Merkez Kontrol Şefi
66	»	2432	Muhsin Biçer	Şaban Biçer: Gaziantep Z. B. Şef Muavini
67	»	2434	Nejat Aşkîner	Muzaffer Aşkîner: Ank. Sıhhiye İşçi Sigor. Müdür Muavini
68	»	2436	Davut Ahı	Sabir Ahı: Ordu Z. B. Muhasebecisi
69	»	2438	Argun Tekay	Nevzat Tekay: Bigadiç Z. B. Müdürü
70	»	2440	Polat Bilgili	Osman Bilgili: Tekirdağ Z. B. teknisiyeni
71	»	2442	Nurettin Demirdöğen	İsmail Demirdöğen: Göynük Z. B. Takip Memuru (Bolu)

Sıra No.	Şube	No.	Adı ve soyadı	Babasının adı ve iş adresi
72	O.I.H.	2444	Demirer Akçay	Tevfik Akçay : Ank. Z. B. Umum Md. Odaçısı
73	»	2446	Ünal Uğurel	Ahmet Uğurel : Muğla Z. B. Muhasebecisi
74	»	2448	Rıfki Selçuk	Kemil Selçuk : Ank. Z. B. Hesabi Cari Şefi
75	»	2450	Selâmi Sargut	Abdulnafi Sargut : Karaburun (İzmir) Z. B. Md.
76	»	2452	Talât Algan	Fethi Algan : Akseki Z. B. Müdürü
77	»	2454	Ersin Meydan	Ahmet Meydan : Mut (Mersin) Z. B. Odacı
78	»	2456	Hakan Doruk	Fahri Doruk : Ünye (Samsun) Z. B. Kooperatif Müfettişi
79	»	2458	Erol Adsız	Fevzi Adsız : Ank. Z. B. Merkez Zat İş. Şef
80	»	2460	Muhsin Kalay	Muhittin Kalay : Ank. Z. B. Müstahdem
81	»	2462	Ergun Alkan	Cerciş Alkan : Ank. Z. B. Levazım Şube Şefi
82	»	2464	Turan Erdim	Halil Erdim : Artvin Z. B. Müstahdem
83	»	2466	Alp Turunçoğlu	Abdulkadir Turunçoğlu : Ank. Z. B. Merkez Ko-operatif Amiri
84	»	2468	Akın Berkant	Asım Berkant : Ölü Ablası Ank. Z. B. Merkez Kayıt Servisinde Memur
85	»	2470	Ahmet Karaman	İbrahim Karaman : Ank. Z. B. Levazım Dairesinde Müstahdem
86	»	2472	Bekir Özbek	Ömer Özbek : Sungurlu (Çorum) Z. B. Veznedarı
87	»	2474	Remzi Şahin	Süleyman Şahin : Galata (İst.) Z. B. Müstahdem
88	»	2476	Seyfettin Şimşek	Esman Şimşek : Alucra (Giresun) Z. B. Takip Me.
89	»	2478	Selçuk Sevdî	M. Salih Sevdî : Diyarbakır Z. B. Müdürü
90	»	2480	Dinçer Şenyuva	Şakir Şenyuva : Divrik (Sivas) Z. B. Veznedarı
91	»	2488	Kâzım Çizmeci	Ölü Annesi Cemile Çizmeci : Tıp Fakültesi Hastanesinde Hemşire
92	O.I.G.	2398	Ersin Tugan	Bedri Tugan : Kayseri Z. B. Şefi
93	»	2400	Uğur Kayacan	Süleyman Kayacan : Ordu Z. B. Müdürü
94	»	2404	Erdem Baykara	Servet Baykara : Bozüyük Z. B. Müdürü
95	»	2406	Altan Karaadam	Süleyman Karaadam : Z. B. Müdürü Mersin
96	»	2408	İsa Çelik	Ali Çelik : Gülnar Z. B. Müdürü
97	»	2410	Atilâ Tüfekçi	Fethi Tüfekçi : Karabük Z. B. Müdürü
98	O.I.I.	404	Ömer Kobanbay	Necati Kobanbay : Ank. PTT Yapı İş. Emlâk Şefi Büyük Pos.
99	»	780	Ergun Berksoy	Şevki Berksoy : Ank. Z. B. Marşat Servisi
100	»	784	Güneş Zimerlay	İsmail Zimerlay : Ank. Z. B. Senedat Servisinde Şef Muavini
101	»	788	M. Tarık Özer	Orhaş Özer : Çumra (Konya) Z. B. Müdürü
102	»	800	Hıdır Toker	Selâhattin Toker : Ank. Anafartalar Cad. İşkur Han No. 1.
103	»	928	Kâmil Kandemir	Musa Kâzım Kandemir : Gülnar Z. B. Veznedarı
104	»	940	Murat Erkan Güngör	Hüsmen Kani Güngör : Niğde Z. B. Muhasebecisi
105	»	946	Fahrettin Eğemen	Muzaffer Eğemen : Konya Z. B. Büro Şefi
106	»	960	İzver Yıldız	Mehmet Yıldız : Mersin Z. B. Tevzi Memuru
107	»	968	M. Zeki Külâhlı	Mazhar Külâhlı : Daday (Kastamonu) Z. B. Vez.

Sıra No.	Şube	No.	Adı ve soyadı	Babasının adı ve iş adresi
108	O.II.I	972	Ural Birol	İhsan Birol: İskenderun Z. B. Memurlarından
109	»	980	Avni Terzi	Mustafa Terzi: İspir (Erzurum) Z. B. Md. Mua.
110	»	986	Necdet Güven	Ali Güven: T. C. Z. B. Emeklisi
111	»	988	Sakin Seymen	Kadir Seymen: Sürmene Z. B. Veznedarı
112	»	1044	Halit Karaağaç	Hasan Karaağaç: Şabanözü (Çankırı) Z. B. Vez.
113	»	1066	Ertan Bayraktar	Abdullah Bayraktar: Aluçra (Giresun) Z. B. Md.
114	»	1068	Tuncer Sezgin	Kemal Sezgin: Ağrı Z. B. Müdürü
115	»	1086	Oktay Aytuğ	Mustafa Aytuğ: Kiraz (İzmir) Z. B. Müdürü
116	»	1088	Çağlar Güner	Neşet Güner: Salihli (Manisa) Z. B. Müdürü
117	»	1106	Ömer Ünlü	Etem Ünlü: Bergama (İzmir) Z. B. Müdürü
118	»	1122	Ergun Tamer	Kadri Tamer: İzmir Z. B. şeflerinden
119	»	1144	Yücel Yamaner	Avni Yamaner: Zonguldak Z. B. Veznecisi
120	»	1148	Bülent Günel	Muzaffer Günel: Sivas Z. B. Büro Şefi
121	»	1190	Yücel Kıran	Hasan Kıran: Başkal Z. B. Müdürü
122	»	1198	Ömer Gündoğdu	Mustafa Gündoğdu: Ank. Z. B. Takip Memuru
123	»	1204	Atılâ Karahan	Mehmet Karahan: Aşkale (Erzurum) Z. B. Md.
124	»	1210	Taner Kaçar	Şerif Kaçar: Kozaklı (Nevşehir) Z. B. Müdürü
125	»	1226	Fikret Davuloğlu	Murat Davuloğlu: Giresun Z. B.
126	»	1288	Mehmet Alacathı	Şekket Alacathı: Refahiye Z. B. Takip Memuru
127	»	1388	Can Höyük	Faruk Höyük: Ank. Z. B. Şef
128	»	1870	Tamer Erkal	Kemal Erkal: Ank. Z. B. Muhasebe Şefi
129	O.1/K	2318	Mustafa Sokullu	Rahmetli Prf. M. Sokullu'nun çocukları
130	»	2320	Ali Sokullu	» » »
131	O.2/L	2254	Ahmet Sokullu	» » »

15. — *Malatya Mebusu Nurettin Akyurt'un, Malatya'nın Yeşilyurt kazasında İşçi Sigortaları tarafından bir hastane yapılmasının mümkün olup olmadığına dair sualine Çalışma Vekili Hayrettin Erkmen'in, tahriri cevabı (7/74)*

17. II. 1958

Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine

Aşağıdaki hususun Çalışma Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını saygı ile rica ederim.

Malatya Mebusu
Nurettin Akyurt

Malatya'nın Yeşilyurt kazasında imar plânında gösterilen hastane arsasının belediyece satınalınıp devredildiği takdirde işçinin çok kesif olduğu bu ilcede İşçi Sigortaları tarafından bir hastane yapılmasının mümkün olup olmadığı?

T. C.

Çalışma Vekâleti
İşçi Sağlığı Umum Md.
Sayı: 925 - 4 - 2/2334

22. III. 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Şehir

10. III. 1958 tarih ve 1849 sayılı yazımıza
ektir:

Yeşilyurt kasabasında İşçi Sigortaları Kurumu tarafından bir hastane yaptırılmasının mümkün olup olmadığı hakkında Malatya Mebusu Nurettin Akyurt tarafından verilen tahriri sual varakası üzerine hazırlanmış olan cevabın iki nüsha halinde raptten takdim kılındığını saygılarımla arz ederim.

Çalışma Vekili
H. Erkmen

İşçi Sağlığı Umum Md.
925 - 4 - 2/2334

22. III. 1958

Memleketimizin muhtelif yerlerindeki iş ve işçi durumu göz önünde bulundurularak, İşçi Sigortaları Kurumu tarafından 6 yıllık bir sağlık tesisleri faaliyet plânı hazırlanmış ve hangi vilâyetlerde ne büyüklükte hastaneler kurulacağı tesbit edilmiştir. Bahis mevzuu plâna göre Malatya ve civarındaki sigortalıların tedavilerini sağlamak üzere İş Kanununa tâbi iş yerlerinin ve sigortalıların mütemerkiz bulunduğu Malatya'da 150 yataklı bir hastane tesis edilecektir.

Malatya'ya 5 - 6 kilometre mesafede bulunan Yeşilyurt kasabasında her ne kadar bir kısım işçiler mukim ise de hastanenin burada inşası halinde sigortalıların büyük bir kısmının bundan istifade edemeyecekleri buna mukabil Yeşilyurt ile Malatya arasında muntazam otobüs seferleri bulunması hasebiyle buradaki sigortalıların Malatya'da inşa olunacak hastaneden kolayca istifade edebilecekleri tabiidir.

Bu bakımdan Yeşilyur'da bir hastane tesisi ne mahal görülmemektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Çalışma Vekili
H. Erkmen

16. — *Malatya Mebusu Nurettin Akyurt'un, Derme Hidro - Elektrik santralının tam randımanla çalışmasını temin için Derme suyunun takviyesinin düşünülüp düşünülmediğine dair sualine Sanayi Vekâleti Vekili Abdullah Aker'in, tahriri cevabı (7/75)*

17. II. 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine
Aşağıdaki hususun Sanayi Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyrulmasını saygı ile rica ederim.

Malatya Mebusu
Nurettin Akyurt

Sümerbank tarafından Malatya Mensucat Fabrikasının enerji ihtiyacını karşılamak üzere inşa edilip aynı zamanda Malatya - Yeşilyurt ve Gündüzbeyin elektrik ihtiyaçlarını da karşılayan Derme Hidro - Elektrik santralının tam randımanla çalışmasını temin için Derme suyu-

yunun Abdulharap gölü veya Bulam çayı ile takviyesinin düşünülüp düşünülmediği?

T. C.

Sanayi Vekâleti
Enerji Dairesi Reisliği
Şube plânlama
Sayı : 1299

11. III. 1958

Özü: Derme Hidro-Elektrik santralının takviyesi hakkında.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

19. II. 1958 tarih ve 836 - 2815 sayılı yazıları karşılığıdır :

Malatya Mebusu Nurettin Akyurt tarafından Derme Hidro - Elektrik santralının tam randımanla çalışmasını temin için Derme suyunun takviyesinin düşünülüp düşünülmediğine dair verilen tahriri sual taktirinin cevabı ekli olarak sunulmuştur.

Yüksek bilgilerine saygılarımla arz ederim.

Sanayi Vekâleti Vekili
Abdullah Aker

Malatya Mebusu Nurettin Akyurt'un, tahriri sual taktiri :

Sümerbank tarafından Malatya Mensucat Fabrikasının enerji ihtiyacını karşılamak üzere inşa edilip aynı zamanda Malatya - Yeşilyurt ve Gündüzbey'in elektrik ihtiyaçlarını da karşılayan Derme Hidro - elektrik santralının tam randımanla çalıştırılmasını temin için Derme suyunun Abdulharap gölü veya Bulam çayı ile takviyesinin düşünülüp düşünülmediği?

Cevap : Derme Santralı Sümerbank tarafından esas itibariyle Malatya Mensucat Fabrikasının elektrik enerjisi ihtiyacını sağlamak üzere inşa ve tesis edilmiştir.

Derme santralının kapasitesi 4 500 kilovattır. Bu takatın ancak suyun bol olduğu aylarda alınması kabildir. Suyun bol olmadığı zamanlarda bu santralin kapasitesi 2 200 ilâ 2 500 kilovata kadar düşmektedir.

Derme santralının Abdulharap gölü ile takviyesi için 16 kilometre ve Bulam suyu ile takviyesi için de 24 kilometre tünel açılması icabetmektedir ki, bu ekonomik bir hal tarzı değildir.

Malatya bölgesi ile Adıyaman'ı beslemek bakımından Bulam suyu 10 000 kilovatlık bir santral kurulmasına müsait bulunmakta ve halen bu su üzerinde Hidro - grafik etüdleri Elektrik Etüd İdaresince yapılmaktadır. Gerekli jeolojik ve topoğrafik etüdlere de keza adı geçen idare tarafından yapılacaktır.

17. — *Çankırı Mebusu Kâmil Tabak'ın, Çatalağzı'ndan elde edilen elektrik enerjisinden Eskipazar, Çerkeş, Atkaracalar, Kurşunlu ve Çankırı belediyelerinin de istifade etmeleri hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Sanayi Vekâleti Vekili Abdullah Aker'in tahriri cevabı (7/79)*

17. II. 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Aşağıdaki sorunun yazılı olarak Sayın Sanayi Vekili tarafından cevaplandırılmasına delâletinizi saygı ile rica ederim.

Çankırı Mebusu
Kâmil Tabak

Çatalağzı'ndan elde edilen elektrik enerjisinden güzergâhta bulunan Karabük - Kırıkkale - Ankara kasaba ve şehirleri istifade ettiği halde aynı hat üzerinde bulunan Eskipazar, Çerkeş, Atkaracalar, Kurşunlu ve Çankırı belediyelerinin istifade etmediği malûmdur.

Bunun sebebiyle adı geçen belediyelerin de elektrik enerjisinden bir an evvel faydalanmaları hususunda ne düşünüldüğü?

T. C.

Sanayi Vekâleti

Enerji Dairesi Reisliği

Şube : Plânlama

Sayı : 1301

11. III. 1958

Özü : Çankırı, Eskipazar, Çerkeş, Atkaracalar ve Kurşunlu kasabalarına cereyan verilmesi Hk.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

19. II. 1958 tarih ve 840 - 2819 sayılı yazıları karşılığıdır :

Çankırı Mebusu Kâmil Tabak tarafından Çatalağzı santralinden elde edilen elektrik enerjisinden Eskipazar, Çerkeş, Atkaracalar,

Kurşunlu ve Çankırı belediyelerinin de istifade etmeleri hususunda ne düşünüldüğüne dair verilen tahriri sual takririnin cevabı ekli olarak sunulmuştur.

Yüksek bilgilerine saygılarımla arz ederim.

Sanayi Vekâleti Vekili

A. Aker

Çankırı Mebusu Kâmil Tabak'ın tahriri sual takririni :

Çatalağzı'ndan elde edilen elektrik enerjisinden güzergâhta bulunan Karabük - Kırıkkale - Ankara kasaba ve şehirleri istifade ettiği halde aynı hat üzerinde bulunan Eskipazar, Çerkeş, Atkaracalar, Kurşunlu ve Çankırı belediyelerinin istifade etmediği malûmdur.

Bunun sebebiyle adı geçen belediyelerin de elektrik enerjisinden bir an evvel faydalanmaları hususunda ne düşünüldüğü?

Cevap :

Etibank tarafından ele alınmış işler meyânında Çankırı'da bir trafo merkezinin kurulması da bulunmaktadır. Bu merkez Çankırı'nın enerji ihtiyacını temin edeceği gibi 154 Kv. lık Çankırı - Tosya ve 66 Kv. lık Tosya - Kastamonu - Taşköprü enerji nakil hatlarının da Kuzey - Batı Anadolu ringiyle iltisak noktasını teşkil edecektir.

Eskipazar, Çerkeş, Kurşunlu ve Atkaracalar'ın 154 Kv. lık ana şebekeden bu mevkiilerde tesis edilecek indirici trafo istasyonlarından beslenmeleri iktisadi olmadığından, Çankırı'da veya başka bir yerde kurulacak indirici trafo merkezlerinden çekilecek, tâli derecede enerji nakil hatlarıyla beslenmeleri iktiza etmektedir.

Mezkûr belediyelere enterkonnekte şebekeden elektrik verilmesi konusu İller Bankasına tetkik edilmektedir.

18. — *Malatya Mebusu Ahmet Fırat'ın, tahsis ve tevzie tâbi ihtiyaç maddelerinin cins ve nevilerine ve bu maddelerden Malatya vilâyetine ne miktar ayrıldığına dair sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahriri cevabı (7/83)*

19. II 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyasetine

Aşağıdaki hususun İçtüzük hükümlerine göre Sayın Ticaret Vekili tarafından yazılı olarak ce-

vaplandırılmasına delâletlerini rica ederim.
Saygılarımla.

Malatya Milletvekili
Ahmet Fırat

1. Hâlen tahsis ve tevzie tâbi ihtiyaç maddelerinin cins ve nevileri nelerdir,

2. 1957 yılı zarfında bu maddelerden cins ve nevilerine göre her birinden ne miktarı Malatya vilâyetine tahsis edilmiştir ve bu tevziat mahallinde ne suretle ve hangi kıstasa göre yapılmıştır.

3. Bu ihtiyaç maddelerinin vilâyete getirilmesi hususunda kimler mutemet tâyin edilmişlerdir, mutemetlerin sanatları ile iştigal mevzuları nelerdir ve bunların tâyin ve tesbitinde ne gibi şartlar aranmaktadır,

4. Malatya vilâyetinde bir sene zarfında tevzi edilen iç ve dış lâstiklerin miktarıyla bu lâstiklerin ne suretle ve kimlere tevzi edildiğinin liste halinde verilmesi.

T. C.

İktisat ve Ticaret Vekâleti 12. III. 1958
Hususi Kalem Müdürlüğü

Özel : 1/245

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Umumi Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü ifadelî ve 24. II. 1958 tarihli, 868 - 2903 sayılı yazıları cevabıdır :

Tahsis ve tevzie tâbi ihtiyaç maddeleriyle bu maddelerden vilâyetine ne miktar ayrıldığına dair Malatya Mebusu Ahmet Fırat tarafından verilen tahrirî sual takririne ait cevabın ilişkide takdim kılındığını saygı ile arz ederim.

Ticaret Vekili
A. Aker.

1. Halen tahsis ve tevzie tâbi ihtiyaç maddelerinin isimlerini havi 1 No.lu liste ilişiktir.

2. 1957 yılı zarfında Malatya vilâyetine tahsis olunan tevzie tâbi maddelerin isim ve miktarlarını gösterir 2 No.lu liste eklidir.

Tevziat, K/982 sayılı Karara müsteniden 17.VII.1956 tarihli 9360 sayılı Resmî Gazetede neşredilen 21 sayılı sirküler hükümlerine göre ve mezkûr sirkülerin 5 nci maddesini tadil eden 25 sayılı sirküler ahkâmına tevffikan kurulmuş bulunan vilâyet tevzi heyetlerince yapılmaktadır.

3. Yukarda bahsi geçen 21 sayılı sirkülerin

6 nci maddesinde : (Mutemetler, mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından bu sirküler esasları dâhilinde intihâbedilecek şahıslardır. Mutemetlerin şayanı itimat, muteber ve malî kudreti müsait, tevzi mevzuu olan malın öteden beri sanat veya ticaretiyle iştigal etmekte bulunan kimselerden seçilmeleri şarttır. Lüzumu halinde mutemetliğe, hükmi şahıslar da seçilebilir... ilâhir) denilmektedir.

Bu maddeden de anlaşılacağı üzere mutemetler mahallî mülkiye âmirleri tarafından seçilmektedir.

4. Malatya vilâyetine bir sene zarfında tahsis olunan iç ve dış lâstik miktarları 2 No.lu listede de görüleceği üzere 961 adet iç ve 1136 adet dış lâstik tahsis edilmiştir.

İç ve dış lâstiklerin ve diğer maddelerin ihtiyaç sahiplerine vilâyet tevzi komisyonlarıca ne suretle tevzi edileceği 21 sayılı sirkülerde açıkça gösterilmiştir.

Vilâyetlerde teşkil edilen tevzi komisyonları ihtiyaç mahâl ve miktarlarını tesbit etmek ve her tevziat sonunda tanzim ettikleri kararları dosyalarında muhafaza eylemektedirler.

Malatya vilâyeti dâhilinde kimlere ve ne suretle lâstik tevzi edildiğinin mezkûr dosyalardan istihraçı mümkündür.

21 sayılı Sirkülere ekli listede yeralan ve mütaakip Sirkülerlerle tevzie tâbi tutulup 21 sayılı Sirkülere ithal edilen maddelerin isimlerini gösterir liste

Kahve

Âdi sud kostik

Kauçuk

Ham

Hamur

Rejenere

Lâstik (İç, dış)

Suni ipek

Tops

Kanaveçe

Çuval

Demir ve çelikler

Çiviler

Nal mihni

İnşaat

Kundura

Ambalâj

Döşeme

Kalay
Levha teneke
Hassas kâğıt ve kartlar
Motorlu kara nakil vasıtaları
Demir ve çelikten çemberler
Boş sinema filmi

Cam
Nişadır
Karpit
Havagazı otomatları
Radyo pilleri
Fotoğraf filimleri

1957 yılında Malatya vilâyetine tahsis olunan tevzie tâbi maddelerin isim ve miktarlarını gösterir liste

Maddenin cinsi	Miktarı
Vasıta	3 aded
Jeep 1	
Kamyon 2	
Lâstik 961 iç.	1 136 dış (aded)
Demir	295 000 Kg.
Çember	350 »
Çiviler	132 751 »
Nalmıhı 6 106	
İnşaat 120 705	
Kundura 1 440	
Ambalâj 4 500	
Çuval	12 000 Aded
Kalay	3 100 Kg.
Kanaveçe	5 486 Metre
Kançuk	10 265 Kg.
Ham 7 207	
Hamur 650	
Rejenere 2 408	
Sudkostik (1)	—
Sunî ipek ipliği	3 000 Kg.
Teneke	1 450 »
Hassas kâğıt	887 Aded
Kahve	7 Ton
Cam	1 190 M ²
	890 Sandık
Karpit	6 500 Kg.
Nişadır	400 »
Pil	3 165 Aded
Batarya 895	
Katot 2 270	
Deri (2)	1 048 Aded
Bikromat	250 Kg.
Zırnık	670 »

(1) Sudkostik talebinde bulunulmamıştır.

(2) Odalar Birliği marifetiyle tevzi edilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümetiyle Mısır Cumhuriyeti Hükümeti arasında münakit 15 Ağustos 1953 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasına ek olarak 18 Temmuz 1957 tarihinde Kahire'de teati edilen mektupların tasdikı hakkındaki Kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi : 610
Rey verenler : 310
Kabul edenler : 308
Reddedenler :
Müstenkifler : 2
Reye iştirak etmeyenler : 292
Münhal mebusluklar : 8

[Kabul edenler]

ADANA Suphi Baykam Hamza Eroğlu Kasım Gülek Kemal Satır	ANTALYA Attilâ Konuk Burhanettin Onat ARTVİN Mecit Bumin Hilmi Çeltikçioğlu Eyüp Doğan Yaşar Gümüşel AYDIN Namık Gedik Nihat İyriboz Etem Menderes Cevat Ülkü BALIKESİR Esat Budakoğlu Halil İmre Ahmet Kocabıykoğlu Faik Ocak Sıtkı Yırcalı BİLECİK Yümnü Üresin BİNGÖL Sait Göker Mustafa Nuri Okcuoğlu Ekrem Yıldız BİTLİS Nusrettin Barut Rifat Bingöl Selâhattin İnan BOLU Reşat Akşemsettinioğlu Mithat Dayıoğlu İhsan Gülez BURDUR Âlim Sipahi	BURSA Agâh Erozan Sadettin Karacabey Recep Kırım Hulâsi Köymen Halûk Şaman Nurullah İhsan Tolon ÇANAKKALE Nureddin Fuad Alpkartal Emin Kalafat Servet Sezgin Nahit Ural Fatin Rüştü Zorlu ÇANKIRI A. Kemal Barlas Naşit Fırat Kâmil Tabak ÇORUM Sedat Baran Hamdi Bulgurlu Ali Dedekargınoğlu Kemal Erdem Fevzi Hacirecepoglu Hüseyin Ortakçioğlu Kemâl Terzioğlu DENİZLİ Turan Bahadır Ali Çobanoğlu İsmail Hadımlioğlu Ali Rıza Karaca Osman Ongan DIYARBAKIR Fikri Arıç Tahsin Cahit Çubukçu	Hâmid Zülfü Tigrel Halil Turgut Hüseyin Ülkü Mehmed Hüsrev Ünal EDİRNE Rasih Gürkan Nurettin Manyas Rükneddin Nasuhioğlu Sabahattin Parsoy ELAZIĞ Mustafa Altınoğan Hürrem Müftügil Nâzım Öztürk ERZİNCAN Rauf Bayındır Cemal Işık Âdil Sağıroğlu Hüseyin Şahin Naci Yıldırım ERZURUM Rıfki Salim Burçak Sabri Erduman Fethullah Taşkesenlioğlu ESKİŞEHİR Muhtar Başkurt Hasan Polatkan Abidin Potuoğlu GAZİANTEP Ekrem Cenani İhsan Dağ Ali Ocak Nedim Ökmen GİRESUN Hamdi Bozbağ
--	--	--	--

Hayrettin Erkmén
Doğán Köymén
Mazhar Şener
GÜMÜŞANE

Necati Alp
Necmettin Coşar
HAKKÂRİ
Übeydullah Seven

HATAY
İhsan Ada
Ahsen Aral
Ali Şelhum Devrim
Hasan İkiz
Ömer Fevzi Reşâ

İÇEL
Mehmet Dölek
Yakup Karabulut
Niyazi Soydan

İSPARTA
Said Bilgiç
Ali Lâtifaoğlu
Tevfik Tıgılı

İSTANBUL
Nazmi Ataç
Ali Fuad Cebesoy
M. Faruk Gürtünca
Ali Harputlu
Hâdi Hüsmân
Mucip Kemalyeri
Lûtfi Kırdar
Nizamettin Kırşan
Adnan Menderes
Nazlı Tılabar

İZMİR
Danyal Akbel
Abdullah Aker
Perihan Arıburun
Necdet İnçekara
Nuriye Pınar
İlhan Sipahioğlu
Fevzi Uçaner

KARS
Fevzi Aktaş
Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Rasim İlker
Behram Öcal
Osman Yeltekin
Ali Yeniaras

KASTAMONU
Basri Aktaş
Nâzım Batur
Süleyman Çağlar
Hilmi Dura
Şükrü Esen
Ali Gözlük
Münif İslâmoğlu

KAYSERİ
Fikri Apaydın
Ömer Başoğmez
Kâmil Gündes
Osman Kavuncu
İbrahim Kirazoğlu
Ali Rıza Kılıçkale
Hakkı Kurmel
Durdu Turan

KIRKLARELİ
Şefik Bakay
Mehmet Ali Ceylân

KIRŞEHİR
Osman Bölükbaşı
Osman Canatan
Hayri Çopuroğlu

KOCAELİ
Ömer Cebeci
Dursun Erol
Cemal Tüzün
Nüzhet Unat
Sadettin Yalım

KONYA
A. Fahri Ağaoğlu
İshak Avni Akdağ
Hamdi Ragıp Atademir
Mustafa Bağrıaçık
Osman Bibioğlu
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Reyhan Gökmenoğlu
Ali Saim Kaymak
Hulki Âmil Keymen

Sıtkı Koraltan
Ahmet Koyuncu
Tarık Kozbek
Himmet Ölçmen
Halil Özyörük
Mustafa Runyun
Ömer Şeker
Nafiz Tahralı

KÜTAHYA
Mehmet Diler
İbrahim Germeyanoğlu
Ahmet İhsan Gürsoy
İrfan Haznedar
S. Sururi Nasuhoğlu
Muhittin Özkefeli

MALATYA
Nurettin Akyurt
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Kâmil Sürenkök

MANİSA
Samet Ağaoğlu
Âtîf Akın
Selim Akış
Hikmet Bayur
Nafiz Körez
Muzaffer Kurbanoglu
Orhan Ocakoğlu
İhsan Yalkın

MARAŞ
Kemali Bayazıt
Nusret Durakbaşı
Halil Gürün

MARDİN
Vahap Dizdaroglu
Halim Kermooğlu
Aziz Uras

MUĞLA
Turhan Akarca
Dilâver Argun
Nuri Özsan

MUŞ
Şemsi Ağaoğlu
Şefik Çağlayan
Giyasettin Emre

NEVŞEHİR
Necmeddin Önder
Hasan Hayati Ülkün
Zihni Üner

NİĞDE
Medeni Berk
Rifat Gürsoy
Ali Gürün
Vedat Mengi
Şefik Refik Soyer

ORDU
Eşref Ayhan
Ferda Güley

Şevket Köksal
Zeki Kumrulu
Arif Hikmet Onat
Atıf Topaloğlu
RİZE
Osman Kavrakoglu
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil
Muzaffer Önal
SAKARYA
Nüzhet Akın
Selâmi Dinger
Nusret Kirişcioğlu

SAMSUN
Ekrem Anıt
Salim Çonoğlu
Necmettin Doğuyıldızı
Abdullah Eker
Tevfik İleri
Abdullah Keleşoglu
Asaf Saraçoğlu
Hamdi Tekay
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay
Nüzhet Ulusoy

SİİRT
Baki Erden
Veysi Oran
Mehmet Daim Süalp
Fikri Şendur

SİNOB
Nusret Kuruoglu
Ömer Özen
Hamdi Özkan

SİVAS
Rahmi Çelteki
Nüzhet Çubukçu
Hasan Değer
Necati İler
Kâmil Kırıkoğlu
Yalçın Kocabay

TEKİRDAĞ
Nurettin Aknoz
Ali Çakır
Hasan Gürkan

TOKAD
Sıtkı Eken
Rıza Ulusoy
Dâniş Yurdakul

TRABZON

Sabri Dilek
Mahmut Goloğlu
Fikri Karanis
O. Nuri Lermioğlu
Salih Zeki Ramoğlu
Pertev Sanaç
İsmail Şener
M. Reşit Tarakçıoğlu
Osman Turan

TUNCELI

Hızır Aydın
Fethi Ülkü
URFA
İ. Etem Karakapıcı
UŞAK
Ali Rıza Akbıyıkoglu
VAN
Abdülvahap Altınkay-
nak

Ferid Melen

YOZGAD

Talât Alpay
Mahmut Ataman
Âtîf Benderlioğlu
Sefer Eronat
Ö. Lûtfi Erzurumluoğlu
Numan Kurban
Fuad Nizamoglu
Nazım Tanıl

İ. Hakkı Tunaboylu

ZONGULDAK

Abdullah Akın
Sebati Ataman
Suat Başol
Necati Diken
Ali Kaya
Necati Tanyolaç
Hulûsi Timur
Hüseyin Ulus
Avni Yurdabayrak

*[Müstenkifler]***ANKARA**

İbrahim İmirzalıoğlu

KARS

Şemsettin Ataman

*[Reye iştirak etmiyenler]***ADANA**

Nevzat Arman
Kâzım Bozdoğan
Mehmet Geçioğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Saim Karaömerlioğlu
Melih Kemal Küçükte-
pepınar
Ali Menteşoğlu
M. Yılmaz Mete
Hamdi Öner
Kemal Sarıbrahimoğlu
Rıza Tekeli
Turgut Yeğenağa

ADİYAMAN

Sait Açar (İ.)
Gani Gürsoy
Şefik San
Sırrı Turanlı
Ali Yaşar

AFYON KARAHİSAR

Arif Demirer
Orhan Kökten
Mustafa Öztürk
Osman Talu
Necati Topcuoğlu

AĞRI

Kasım Küfrevi
Şeref Saraçoğlu
Selim Yatağan

AMASYA

Faruk Çöl
Hâmit Koray
ANKARA
Hüseyin Balık
Hıfzı Oğuz Bekata
Fuat Börekçi
Recep Dengin
Avni Doğan
İbrahim Saffet Omay
Selim Soley

ANTALYA

Mehmet Ak
Kenan Akmanlar
Sadık Erdem
Adnan Selekler
İbrahim Subaşı
Ahmet Tokuş
Yaşar Yazıcı

ARTVİN

Kemal Balta
AYDIN
Fethi Batur
Hüsamettin Coşkun
Necati Çelim
Nail Geveci
Piraye Levent
Ekrem Torunlu

BALIKESİR

Vacid Asena
Muzafer Emiroğlu

Mekki Said Esen
Ali İleri
Mücteba İştin
Arif Kalıpsızoglu
Fuat Onat
M. Halûk Timurtas
Muharrem Tunçay
Sırrı Yırcalı

BİLECİK

Ertuğrul Çolak
Mehmet Erdem
Şevki Hasırcı

BOLU

Servet Bilir
Zuhuri Danışman
Mahmut Güçbilmez
Kadir Kocaali
Nezih Tütüncüoğlu

BURDUR

Fethi Çelikbaş
Osman Eroğlu
Behçet Kayaalp

BURSA

Needet Azak
Hüseyin Bayrı
Müfit Erkuyumeu
Salâhaddin Karacagil
Mazlum Kayalar
Yekta Teksel
Hilâl Ülman
Kenan Yılmaz

ÇANAKKALE

Halim Alyot
Ahmet Hamdi Sezen
Nuri Togay
ÇANKIRI
Dursun Akçaoğlu
Ferhan Arkan
Ethem Yalçınalp

ÇORUM

Mustafa Kemal Biber-
oğlu
Yakup Gürsel
Cevat Köstekçi

DENİZLİ

Baha Akşit
Mehmet Karasan
A. Hamdi Sancar
Refet Tavashioğlu

DIYARBAKIR

Sezai Demiray
Nuri Onur
Kâmil Tayşı

EDİRNE

Kadrettin Oğuzalıcı
Mükerrrem Sarol

ELÂZİĞ

Celâl Dora
Fahri Karakaya
İsmail Hakkı Talay
ERZİNCAN
Nusret Safa Coşkun

ERZURUM

Osman Alihocagil
Şevki Erker
Abdülkadir Eryurt
Mehmet Eyüboğlu
Melik Fırat
Sait Kantarel
Hasan Numanoglu
Münip Özer
Rıza Topcuoglu
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Halil Akkurt
Mustafa Çürük
Hamit Dedelek
Hicri Sezen
Kemal Zeytinoglu

GAZİANTEP

Bahadır Dülger
Samih İnal
Süleyman Kuranel
Cevdet San
Ali Şahin
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Sadık Altıncan
Ali Naci Duyduk
Mustafa Hemiş
Tahsin İnanc

GÜMÜŞANE

Sabahattin Kadirbeyoglu

Avni Karaman
Hüsrev Polat
Nihat Sarginalp

HATAY

Rifat Bahadır
İzzettin Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoglu
İnayet Mursaloglu

İÇEL

Rüştü Çetin
Hüseyin Fırat
Sami Gökner
İbrahim Gürgen
Refik Koraltan (Reis)
Hidayet Sinanoğlu

İSPARTA

Kemal Demiralay
Hamdi Ongun

İSTANBUL

İsak Altahev
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Arslan Nihad Bekdik
Faruk Nafiz Çamlıbel
Sedat Çetintaş
Muhlis Erdener
Selim Erengil
Hüsamettin Giray
Ayşe Günel
Rüştü Güneri
Mehmet Gürpınar
Aleksandros Hacıpulos
Enver Kaya
Numan Menemencioğlu
Nihat Halûk Pepeyi
Mithat Perin
Celâl Ramazanoğlu
Yusuf Salman
Nizamettin Âli Sav
İbrahim Sevel
Mıgırdıç Şellefyan
Zakar Tarver
Neclâ Tekinel
Fahrettin Ulaş
Nuri Yamut (İ.)
Tahsin Yazıcı
Hristaki Yoannidis
Necmi Nuri Yücel
Mahmut Yüksel

İZMİR

Sebati Acun
Selâhattin Akçiçek
Enver Dünder Başar
Behzat Bilgin
Muammer Çavuşoglu
Necdet Davran
Selim Ragıp Emeç (İ.)
Sadık Giz

Osman Kapanı
Ekmel Kavur
Rauf Onursal
Kemal Serdaroğlu
Vamık Tayşi
Behçet Uz
Ahmet Ünal

KARS

Sırrı Atalay
Turgut Göle

Mehmet Hazer
İbrahim Us

KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Zeki Cemal Bakiçelebi-
oğlu
Hadi Tan

KAYSERİ

Ebubekir Develioğlu
Servet Hacıpaşaoğlu
Fahri Köşkeroğlu

KIRKLARELİ

Sıtkı Pekkip
Avni Sakman
Dünder Tekand
Hüsnü Yaman

KIRŞEHİR

Fazıl Yalçın

KONYA

Muhittin Güzelkılınc
Sabahattin Sayın
Sami Soylu

KÜTAHYA

Kemal Özer
Emin Topaler

MALATYA

Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat
Mehmet Zeki Tulunay
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin

MANİSA

Sezai Akdağ
Nebil Sadi Altuğ
Şemi Ergin
Sudi Mihçioğlu
Cevdet Özgirgin
Cemil Şener

MARAŞ

Kemal Aksüyek
Hasan Fehmi Evliya
Hilmi Soydan
Emin Soysal
Mehmet Şişman
Abdullah Yaycıoğlu

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Mehmet Kâmil Boran
Şevket Dursun

Hasan Reşit Tankut
Selim Telliagaoglu

MUĞLA

Burhan Belge
Zeyyat Mandalinci
Sadi Pekin
Turgut Topaloğlu

MUŞ

Zeki Dede

NEVŞEHİR

Münib Hayri Ürgüblü

NİĞDE

Asım Eren
İsmail Güven

ORDU

Münir Ekşi
Kahraman Sağra
Muammer Tekin
Hüsrev Yürür

RİZE

Hüseyin Agun
İzzet Akçal (İ.)

SAKARYA

Tacettin Barış
Hamdi Başak
Hamza Osman Erkan
Baha Hun
Rifat Kadızade

SAMSUN

Naci Berkman
Ömer Güriş
Fikri Şen

SİİRT

Suat Bedük

SİNOB

Mahmut Pınar
Server Somuncuoğlu
Muharrem Tansel

SİVAS

Halim Ateşalp
Turhan Feyzioğlu
Edip İmer
Ahmet Kangal
Şinasi Moran
Cemil Özcan
Süleyman Özsever
Nazmi Yaraş
Ahmet Yılmaz

TEKİRDAĞ

Zeki Erataman
İsmail Özdoğuran
Ahmet Paker

TOKAD

Faruk Ayanoglu
Keramettin Gençler
Ahmet İspirli
Şahap Kitapçı
Mustafa Lâtifoğlu

Reşit Önder
Bekir Şeyhoğlu
TRABZON
Halûk Çulha
Selâhattin Karayavuz
Hasan Polat

TUNCELİ

Arslan Bora

URFA

Osman Ağan

Atalay Akan
M. Yaşar Alhas
Aziz Gökkan
E. Mahmut Karakurt
Abdullah Köksel
Abdurrahman Odabaşı
Ömer Yüksel

UŞAK

Adnan Çalikoğlu (İ.)
Rıza Salıcı

Avni Ural

VAN

Abdülhakim Arvas
Tevfik Doğuşiker
Sait Erdiñ

ZONGULDAK

Cemal Zühtü Aysan
Tahir Öktem
Mustafa Saraç

[Münhal mebusluklar]

Ankara	5	Kocaeli	1
Aydın	1		—
Bursa	1		8

Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ödeme Anlaşmasının 30 Haziran 1957 tarihinden itibaren bir sene müddetle uzatılmasına mütedair teati edilen mektupların tasdikı hakkındaki Kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi	: 610
Rey verenler	: 309
Kabul edenler	: 309
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmiyenler	: 293
Münhal mebusluklar	: 8

[Kabul edenler]

ADANA

Suphi Baykam
Hamza Eroğlu
Kasım Gülek
Kemal Satır
AFYON KARAHİSAR

Rıza Çerçel
Arif Demirer
Kemal Özçoban
Osman Talu
Orhan Uygun
Murad Âli Ülgen
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI

Celâl Yardımcı
AMASYA

Kemal Eren
Nazifi Şerif Nabel
İsmet Olgaç
Hüseyin Özbay

ANTALYA

Muammer Akpınar
İsmail Rüştü Aksal
Osman Alışiroğlu
Faik Ahmed Barutçu
Mehmet Ali Ceritoğlu
Nuri Ciritioğlu
Bülent Ecevit
Übeyde Elli
Halil Sezai Erkut
İbrahim İmirzalıoğlu
İsmail İnan
İlyas Seçkin
Hasan Tez
Ahmet Üstün

Mustafa Yeşil

ANTALYA

Attilâ Konuk
Burhanettin Onat
Adnan Selekler
İbrahim Subaşı

ARTVİN

Mecit Bumin
Hilmi Çeltikçioğlu
Eyüp Doğan
Yaşar Gümüşel

AYDIN

Namık Gedik
Nihat İyriboz
Etem Menderes
Cevat Ülkü

BALIKESİR

Vacit Asena
Esat Budakoğlu
Halil İmre
Ahmet Kocabıyıkioğlu
Faik Ocak
Sırrı Yırcalı
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

Yümnü Üresin

BİNGÖL

Sait Göker
Mustafa Nuri Okeuoğlu
Ekrem Yıldız

BİTLİS

Nusrettin Barut
Rifat Bingöl

BOLU

Reşat Akşemsettinioğlu
Mithat Dayıoğlu
İhsan Gülez

BURDUR

Âlim Sipahi

BURSA

Agâh Erozan
Sadettin Karacabey
Recep Kırım
Hulûsi Köymen
Halûk Şaman
Nurullah İhsan Tolon
Kenan Yılmaz

ÇANAKKALE

N. Fuad Alpkartal
Emin Kalafat
Servet Sezgin
Nahit Ural
Fatin Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

A. Kemal Barlas
Naşit Fırat
Kâmil Tabak

ÇORUM

Sedat Baran
Hamdi Bulgurlu
Ali Dedekargınoğlu
Kemal Erdem
Fevzi Hacırecepoglu
Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Turan Bahadır
Ali Çobanoğlu

İsmail Hadımlioğlu

Ali Rıza Karaca
Osman Ongan

DIYARBAKIR

Fikri Arıç
Tahsin Cahit Çubukçu
Hâmid Zülfü Tigrel
Halil Turgut
Hüseyin Ülkü
Mehmed Hüsrev Ünal

EDİRNE

Rasih Gürkan
Nurettin Manyas
Rükneddin Nasuhioğlu
Sabahattin Parsoy

ELAZIĞ

Mustafa Altınoğan
Hürrem Müftügil
Nâzım Öztürk

ERZİNCAN

Rauf Bayındır
Âdil Sağiroğlu
Hüseyin Şahin
Naci Yıldırım

ERZURUM

Rıfki Salim Burçak
Sabri Erduman
Fethullah Taşkesenli-
oğlu

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu

GAZİANTEP

Nedim Ökmen

GİRESUN

Hamdi Bozbağ

Hayrettin Erkmen

Doğan Köymen

Mazhar Şener

GÜMÜŞANE

Necati Alp

Necmettin Coşar

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven

HATAY

İhsan Ada

Ahsen Aral

Ali Şelhum Devrim

Hasan İkiz

Ömer Fevzi Reşa

İÇEL

Hüseyin Fırat

Yakup Karabulut

Hidayet Sinanoğlu

Niyazi Soydan

İSPARTA

Ali Lâtifaoglu

Tevfik Tıgılı

İSTANBUL

Nazmi Ataç

Ali Fuad Cebesoy

M. Faruk Gürtunca

Ali Harputlu

Hâdi Hüsman

Mucip Kemalyeri

Lûtfi Kırdar

Nizamettin Kırşan

Adnan Menderes

Nazlı Tılabar

İZMİR

Danyal Akbel

Abdullah Aker

Perihan Arıburun

Necdet İncekara

İlhan Sipahioğlu

Fevzi Uçaner

KARS

Fevzi Aktaş

Sırrı Atalay

Şemseddin Ataman

Hasan Erdoğan

Kemal Güven

Rasim İlker

Behram Öcal

Osman Yeltekin

Ali Yeniaras

KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı

Basri Aktaş

Zeki Cemal Bakiçelebi-
oğlu

Nâzım Batur

Süleyman Çağlar

Hilmi Dura

Şükrü Esen

Ali Gözlük

Münif İslâmoğlu

KAYSERİ

Fikri Apaydın

Ömer Bağımez

Kâmil Gündes

Osman Kavuncu

İbrahim Kirazoglu

Ali Rıza Kılıçkale

Hakkı Kurmel

Durdu Turan

KIRKLARELİ

Şefik Bakay

Mehmet Ali Ceylân

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı

Osman Canatan

Hayri Çopuroğlu

KOCAELİ

Ömer Cebeci

Dursun Erol

Cemal Tüzün

Nüzhet Unat

Sadettin Yalım

KONYA

A. Fahri Ağaoğlu

İshak Avni Akdağ

Hamdi Ragıp Atademir

Mustafa Bağrıaçık

Osman Bibioğlu

Remzi Birand

Sıtkı Salim Burçak

Reyhan Gökmenoğlu

Ali Saim Kaymak

Hulki Âmil Keymen

Sıtkı Koraltan

Ahmet Koyuncu

Tarık Kozbek

Himmet Ölçmen

Halil Özyörük

Mustafa Runyun

Ömer Şeker

Nafiz Tahralı

KÜTAHYA

Mehmet Diler

İbrahim Germeyanoğlu

Ahmet İhsan Gürsoy

İrfan Haznedar

Muhittin Özkefeli

MALATYA

Nurettin Akyurt

İşmet İnönü

Kâmil Sürenkök

MANİSA

Âtîf Akın

Selim Akiş

Hikmet Bayur

Nafiz Körez

Muzaffer Kurbanoglu

Orhan Ocakoglu

Cemil Şener

İhsan Yalkın

MARAŞ

Kemali Bayazıt

Nusret Durakbaşa

Halil Gürün

MARDİN

Vahap Dizdaroglu

Halim Kermooğlu

Aziz Uras

MUĞLA

Turhan Akarca

Dilâver Argun

Nuri Özsan

MUŞ

Şefik Çağlayan

Şemsi Ağaoğlu

Giyasettin Emre

NEVŞEHİR

Necmeddin Önder

Zihni Üner

Münib Hayri Ürgüblü

NİĞDE

Medeni Berk

Rifat Gürsoy

Ali Gürün

İsmail Güven

Vedat Mengi

Şefik Refik Soyer

ORDU

Eşref Ayhan

Ferda Güley

Şevket Köksal

Zeki Kumrulu

Arif Hikmet Onat

Atıf Topaloğlu

RİZE

Osman Kavrakoglu

Mehmet Fahri Mete

Ahmet Morgil

SAKARYA

Nüzhet Akın

Selâmi Dincer

SAMSUN

Ekrem Anıt

Salim Çonoğlu

Necmettin Doğuyıldızı

Abdullah Eker

Tevfik İleri

Abdullah Keleşoglu

Asaf Saraçoglu

Hamdi Tekay

Ferid Tüzel

Şükrü Uluçay

Nüzhet Ulusoy

SİİRT

Baki Erden

Veysi Oran

Mehmet Daim Süalp

Fikri Şendur

SİNOB

Nusret Kuruoglu

Ömer Özen

Hamdi Özkan

SIVAS

Rahmi Çelteki

Nüzhet Çubukçu

Hasan Değer

Necati İter

Kâmil Kırıkoğlu

Yalçın Kocabay

TEKİRDAĞ

Nurettin Aknoz

Zeki Erataman

Hasan Gürkan

TOKAD

Sıtkı Eken
Ahmet İspirli
Dâniş Yurdakul

TRABZON

Sabri Dilek
Mahmut Goloğlu
Fikri Karanis
O. Nuri Lermioğlu
Salih Zeki Ramoğlu
Pertev Sanaç

Ismail Şener
M. Reşit Tarakçıoğlu
Osman Turan

TUNCELİ

Hızır Aydın
Fethi Ülkü

URFA

İ. Etem Karakapıcı

UŞAK

Ali Rıza Akbıykoğlu

VAN

Abdülvahap Altıncay-
nak
Ferid Melen

YOZGAD

Talât Alpay
Mahmut Ataman
Âtîf Benderlioğlu
Sefer Eronat
Ö. Lâtfi Erzurumluoğlu
Numan Kurban
Nazım Tanıl

İ. Hakkı Tunaboylu

ZONGULDAK

Abdullah Akın
Sebati Ataman
Suat Başol
Necati Diken
Ali Kaya
Mustafa Saraç
Necati Tanyolaç
Hulûsi Timur
Hüseyin Ulus
Avni Yurdabayrak

[Reye iştirak etmiyenler]

ADANA

Nevzat Arman
Kâzım Bozdoğan
Mehmet Geçioğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Saim Karaömerlioğlu
Melih Kemal Küçük-
tepepınar
Ali Menteşoğlu
M. Yılmaz Mete
Hamdi Öner
Kemal Sarıbrahimoğlu
Rıza Tekeli
Turgut Yeğenağa

ADİYAMAN

Sait Açar (İ.)
Gani Gürsoy
Şefik San
Sırrı Turanlı
Ali Yaşar

AFYON KARAHİSAR

Orhan Kökten
Mustafa Öztürk
Necati Topcuoğlu

AĞRI

Kasım Küfrevi
Halis Öztürk
Şeref Saraçoğlu
Selim Yatağan

AMASYA

Faruk Çöl
Hâmit Koray

ANKARA

Hüseyin Balık
Hızır Oğuz Bekata

Fuat Börekçi
Recep Dengin
Avni Doğan
İbrahim Saffet Omay
Selim Soley

ANTALYA

Mehmet Ak
Kenan Akmanlar
Sadık Erdem
Ahmet Tokuş
Yaşar Yazıcı

ARTVİN

Kemal Balta

AYDIN

Fethi Batur
Hüsamettin Coşkun
Necati Çelim
Nail Geveci
Piraye Levent
Ekrem Torunlu

BALIKESİR

Muzaffer Emiroğlu
Mekki Said Esen
Ali İleri

Müteba İştin
Arif Kalpsızoğlu
Fuat Onat
M. Halûk Timurtaş
Muharrem Tunçay

BİLECİK

Ertuğrul Çolak
Mehmet Erdem
Şevki Hasırcı

BİTLİS

Selâhattin İnan

BOLU

Servet Bilir
Zuhuri Danışman
Mahmut Güçbilmez
Kadir Kocaali
Nezih Tütüncüoğlu

BURDUR

Fethi Çelikbaş
Osman Eroğlu
Behçet Kayaalp

BURSA

Necdet Azak
Hüseyin Bayrı
Müfit Erkuyumcu
Salâhaddin Karacagil
Mazlum Kayalar
Yekta Teksel
Hilâl Ülman

ÇANAKKALE

Halim Alyot
Ahmet Hamdi Sezen
Nuri Togay

ÇANKIRI

Dursun Akçaoğlu
Ferhan Arkan
Ethem Yalçınalp

ÇORUM

M. Kemal Biberioğlu
Yakup Gürsel
Cevat Köstekçi
Hüseyin Ortakcioğlu

DENİZLİ

Baha Akşit
Mehmet Karasan

A. Hamdi Sancar
Refet Tavashioğlu

DIYARBAKIR

Sezai Demiray
Nuri Onur
Kâmil Tayşi

EDİRNE

Kadrettin Oğuzalıcı
Mükerrrem Sarol

ELAZIĞ

Celâl Dora
Fahri Karakaya
İsmail Hakkı Talay

ERZİNCAN

Nusret Safa Coşkun
Cemal Işık

ERZURUM

Osman Alihocagil
Şevki Erker
Abdülkadir Eryurt
Mehmet Eyüboğlu
Melik Fırat
Sait Kantarel
Hasan Numanoglu
Münip Özer
Rıza Topcuoğlu
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Halil Akkurt
Mustafa Çürük
Hamit Dedelek
Hicri Sezen
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
İhsan Daî
Bahadır Dülger
Samih İnal
Süleyman Kuranel
Ali Ocak
Cevdet San
Ali Şahin
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Sadık Altınca
Ali Naci Duyduk
Mustafa Hemiş
Tahsin İnanç

GÜMÜŞANE

Sabahattin Kadirbeyoğlu

Avni Karaman
Hüsrev Polat
Nihat Sargınalp

HATAY

Rifat Bahadır
İzzettin Cilli (İ.)
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
İnayet Mursaloğlu

İÇEL

Rüştü Çetin
Mehmet Dölek
Sami Gökner
İbrahim Gürgen
Refik Koraltan (Reis)

İSPARTA

Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Hamdi Ongun

İSTANBUL

İsak Altabev
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Arslan Nihad Bekdik
Faruk Nafiz Çamlıbel
Sedat Çetintaş
Muhlis Erdener
Selim Erengil
Hüsamettin Giray
Ayşe Günel
Rüştü Güneri
Mehmet Gürpınar
Aleksandros Hacıpulos
Enver Kaya

Numan Menemencioğlu
Nihat Halûk Pepeyi
Mithat Perin
Celâl Ramazanoğlu
Yusuf Salman
Nizamettin Âli Sav
İbrahim Sevel
Mıgırdıç Şellefyan
Zakar Tarver
Neclâ Tekinel
Fahrettin Ulaş
Nuri Yamut (İ.)
Tahsin Yazıcı
Hristaki Yoannidis
Necmi Nuri Yücel
Mahmut Yüksel

İZMİR

Sebati Acun
Selâhattin Akçiçek
Enver Dünder Başar
Behzat Bilgin
Muammer Çavuşoğlu
Needet Davran
Selim Ragıp Eme; (İ.)
Sadık Giz
Osman Kapani
Ekmel Kavur
Rauf Onursal
Nuriye Pınar
Kemal Serdaroğlu
Vamık Tayşi
Behçet Uz
Ahmet Ünal

KARS

Turgut Göle
Mehmet Hazer
İbrahim Us

KASTAMONU

Hadi Tan

KAYSERİ

Ebubekir Develioğlu
Servet Hacıpaşaoğlu
Fahri Köşkerioğlu

KIRKLARELİ

Sıtkı Pekkip
Avni Sakman
Dünder Tekand
Hüsnü Yaman

KIRŞEHİR

Fazıl Yalçın

KONYA

Muhittin Güzelkılıncı
Sabahattin Sayın
Sami Soylu

KÜTAHYA

S. Sururi Nasuhoğlu
Kemal Özer
Emin Topaler

MALATYA

Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat
Mehmet Kartal
Mehmet Zeki Tulunay
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin

MANİSA

Samet Ağaoğlu (V.)
Sezai Akdağ
Nebil Sadi Altuğ
Şemi Ergin
Sudi Mihçioğlu
Cevdet Özgirgin

MARAŞ

Kemal Aksüyek
Hasan Fehmi Evliya
Hilmi Soydan
Emin Soysal
Mehmet Şişman
Abdullah Yaycıoğlu

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Mehmet Kâmil Boran
Şevket Dursun
Hasan Reşit Tankut
Selim Telliğaoğlu

MUĞLA

Burhan Belge
Zeyyat Mandalinci
Sadi Pekin
Turgut Topaloğlu

MUŞ

Zeki Dede

NEVŞEHİR

Hasan Hayati Ülkün

NİĞDE

Asım Eren

ORDU

Münir Ekşi
Kahraman Sağra
Muammer Tekin

Hüsrev Yürür

RİZE

Hüseyin Agun
İzzet Akçal (İ.)
Muzaffer Önal

SAKARYA

Tacettin Barış
Hamdi Başak
Hamza Osman Erkan
Baha Hun
Rifat Kadızade
Nusret Kirişcioğlu

SAMSUN

Naci Berkman
Ömer Güriş
Fikri Şen

SİİRT

Suat Bedük

SİNOB

Mahmut Pınar
Server Somuncuoğlu
Muharrem Tansel

SİVAS

Halim Ateşalp
Turhan Feyzioğlu
Edip İmer
Ahmet Kangal
Şinasi Moran
Cemil Özcan
Süleyman Özsever
Nazmi Yaraş
Ahmet Yılmaz

TEKİRDAĞ

Ali Çakır
İsmail Özdoğuran
Ahmet Paker

TOKAT

Faruk Ayanoglu
Keramettin Gençler
Şahap Kitapçı
Mustafa Lâtifoğlu
Reşit Önder
Bekir Şeyhoğlu
Rıza Ulusoy

TRABZON

Halûk Çulha
Selâhattin Karayavuz
Hasan Polat

TUNCELİ

Arslan Bora

URFA

Osman Ağan
Atalay Akan
M. Yaşar Alhas
Aziz Gökkan
E. Mahmud Karakurt

Abdullah Köksel
Abdurrahman Odabaşı
Ömer Yüksel
UŞAK
Adnan Çalıkoğlu (I.)
Rıza Salıcı

Avni Ural
VAN
Abdülhakim Arvas
Tevfik Doğuşiker
Sait Erdiñ

YOZGAD

Fuad Nizamoğlu

ZONGULDAK

Cemal Zühtü Aysan
Tahir Öktem

[Münhal Mebusluklar]

Ankara	5	Kocaeli	1
Aydın	1		—
Bursa	1		8

«Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki 15 Nisan 1955 tarihli Ticaret ve Ödeme Protokolü» ne zeylen 20 Haziran 1957 tarihinde imzalanan Lâhika ve ilişkilerinin tasdikı hakkındaki Kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi	: 610
Rey verenler	: 311
Kabul edenler	: 311
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmiyenler	: 291
Münhal mebusluklar	: 8

[Kabul edenler]

ADANA
Hamza Eroğlu
Kasım Gülek
AFYON KARAHİSAR

Rıza Çerçel
Kemal Özçoban
Orhan Uygün
Murad Âli Ülgen
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI
Halis Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren
Hâmit Koray
Nazîfî Şerif Nabel
İsmet Olgaç
Hüseyin Özbay

ANKARA
Muammer Akpınar
Osman Alişiroğlu
Faik Ahmed Barutçu
Mehmet Ali Ceritoğlu
Nuri Ciritioğlu
Bülent Ecevit
Halil Sezai Erkut
İbrahim İmirzalıoğlu
İsmail İnan
İlyas Seçkin
Hasan Tez
Ahmet Üstün
Mustafa Yeşil

ANTALYA
Kenan Akmanlar
Attilâ Konuk

Burhanettin Onat
İbrahim Subaşı

ARTVİN

Mecit Bumin
Hilmi Çeltikçioğlu
Eyüp Doğan
Yaşar Gümüşel

AYDIN

Namık Gedik
Nail Geveci
Nihat İyriboz
Etem Menderes
Cevat Ülkü

BALIKESİR

Esat Budakoğlu
Halil İmre
Mücteba İştin
Ahmet Kocabıyıkçıoğlu
Faik Ocak
M. Halûk Timurtaş

Sırrı Yırcalı
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

Şevki Hasırcı
Yümnü Üresin

BİNGÖL

Sait Göker
Mustafa Nuri Okcuoğlu
Ekrem Yıldız

BİTLİS

Nusrettin Barut
Rifat Bingöl
Selâhattin İnan

BOLU

Mithat Dayıoğlu

Mahmut Güçbilmez
İhsan Gülez

BURDUR

Âlim Sipahi

BURSA

Müfit Erkuyumcu
Agâh Erozan
Sadettin Karacabey
Recep Kırım
Hulûsi Köymen
Halûk Şaman
Nurullah İhsan Tolon
Kenan Yılmaz

ÇANAKKALE

N. Fuad Alpkartal
Emin Kalafat
Servet Sezgin
Nahit Ural
Fatin Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

A. Kemal Barlas
Naşit Fırat
Kâmil Tabak

ÇORUM

Sedat Baran
Hamdi Bulgurlu
Ali Dedekargınoğlu
Kemal Erdem
Fevzi Hacirecepoğlu
Cevat Köstekçi
Hüseyin Ortakçioğlu
Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Baha Akşit
Turan Bahadır

Ali Çobanoğlu
İsmail Hadımlıoğlu
Ali Rıza Karaca
Osman Oğan
Refet Tavaslıoğlu

DIYARBAKIR

Fikri Arıç
Tahsin Cahit Çubukçu
Hâmid Zülfü Tigrel
Halil Turgut
Hüseyin Ülkü
Mehmed Hüseyin Ünal

EDİRNE

Rasih Gürkan
Nurettin Manyas
Rûkneddin Nasuhioğlu
Sabahattin Parsoy
Mükerrem Sarol

ELAZIĞ

Mustafa Altınoğan
Hürrem Müftigil
Nâzım Öztürk

ERZİNCAN

Rauf Bayındır
Cemal Işık
Âdil Sağıroğlu
Hüseyin Şahin
Naci Yıldırım

ERZURUM

Rıfkı Salim Burçak
Sabri Erduman
Şevki Erker
Sait Kantarel

Fethullah Taşkesenli-
oğlu

Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt

Hasan Polatkan

Abidin Potuoğlu

Hicri Sezen

GAZİANTEP

Ekrem Cenani

Süleyman Kuranel

Ali Ocak

Nedim Ökmen

GİRESUN

Hamdi Bozbağ

Ali Naci Duyduk

Hayrettin Erkmen

Tahsin İnanc

Doğan Köymen

Mazhar Şener

GÜMÜŞANE

Necati Alp

Necmettin Coşar

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven

HATAY

İhsan Ada

Ahsen Aral

Ali Şelhum Devrim

Hasan İkiz

Ömer Fevzi Reşa

İÇEL

Mehmet Dölek

Hüseyin Fırat

Yakup Karabulut

Niyazi Soydan

İSPARTA

Said Bilgiç

Kemal Demiralay

Ali Lâtifaoğlu

Tevfik Tıgılı

İSTANBUL

Nazmi Ataç

Ali Fuad Cebesoy

Muhlis Erdener

M. Faruk Gürtunca

Ali Harputlu

Hâdi Hüsman

Mucip Kemalyeri

Lâtîfi Kırdar

Nizamettin Kırşan

Adnan Menderes

İZMİR

Danyal Akbel

Abdullah Aker

Perihan Arıburun

Muammer Çavuşoğlu

Sadık Giz

Necdet İncekara

İlhan Sipahioğlu

Fevzi Uçaner

Behçet Uz

KARS

Fevzi Aktaş

Kemal Güven

Rasim İlker

Osman Yeltekin

KASTAMONU

Basri Aktaş

Nâzım Batur

Süleyman Çağlar

Hilmi Dura

Şükrü Esen

Ali Gözlük

Münif İslâmoğlu

KAYSERİ

Fikri Apaydın

Ömer Başçılmaz

Ebubekir Develioğlu

Kâmil Gündes

Osman Kavuncu

İbrahim Kirazoğlu

Ali Rıza Kılıçkale

Fahri Köşkerioğlu

Hakkı Kurmel

Durdu Turan

KIRKLARELİ

Şefik Bakay

Mehmet Ali Ceylân

Hüsni Yaman

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı

Osman Canatan

Hayri Çopuroğlu

Fazıl Yalçın

KOCAELİ

Ömer Cebeci

Dursun Erol

Cemal Tüzün

Nüzhet Unat

KONYA

A. Fahri Ağaoğlu

İshak Avni Akdağ

Hamdi Ragıp Atademir

Osman Bibioğlu

Remzi Birand

Sıtkı Salim Burçak

Hulki Âmil Keymen

Sıtkı Koraltan

Ahmet Koyuncu

Tarık Kozbek

Halil Özyörük

Mustafa Runyun

Ömer Şeker

Nafiz Tahralı

KÜTAHYA

Mehmet Diler

İbrahim Germeyanoğlu

Ahmet İhsan Gürsoy

İrfan Haznedar

S. Sururi Nasuhoğlu

Muhittin Özkefeli

MALATYA

Nurettin Akyurt

İsmet İnönü

Kâmil Sürenkök

MANİSA

Âtîf Akın

Selim Akış

Hikmet Bayur

Nafiz Körez

Muzaffer Kurbanoglu

Orhan Ocakoğlu

İhsan Yalkın

MARAŞ

Kemali Bayazıt

Nusret Durakbaşı

Halil Gürün

MARDİN

Vahap Dizdaroglu

Halim Kermooğlu

Aziz Uras

MUĞLA

Turhan Akarca

Dilâver Argun

Nuri Özsan

MUŞ

Şemsi Ağaoğlu

Şefik Çağlayan

NEVŞEHİR

Necmeddin Önder

Hasan Hayati Ülkün

Zihni Üner

NİĞDE

Rifat Gürsoy

Ali Gürün

İsmail Güven

Vedat Mengi

ORDU

Ferda Güley

Şevket Köksal

Zeki Kumrulu

Arif Hikmet Onat

Atıf Topaloğlu

RİZE

Osman Kavrakoglu

Mehmet Fahri Mete

Ahmet Morgil

SAKARYA

Selâmi Dinçer

SAMSUN

Ekrem Anıt

Salim Çonoğlu

Necmettin Doğuyıldızı

Abdullah Eker

Tevfik İleri

Abdullah Keleşoğlu

Asaf Saraçoğlu

Hamdi Tekay

Ferid Tüzel

Şükrü Uluçay

Nüzhet Ulusoy

SİİRT

Baki Erden

Veysi Oran

Fikri Şendur

SİNOB

Nusret Kuruoğlu

Ömer Özen

Hamdi Özkan

SİVAS

Hasan Değer

Necati İlder

Yalçın Kocabay

TEKİRDAĞ

Nurettin Aknoz

Ali Çakır

Zeki Erataman

Hasan Gürkan

TOKAD

Sıtkı Eken
Rıza Ulusoy
Dâniş Yurdakul
TRABZON
Sabri Dilek
Mahmut Goloğlu
Fikri Karanis
O. Nuri Lermioğlu
Salih Zeki Ramoğlu
Pertev Sanaç

Ismail Şener
M. Reşit Tarakçıoğlu

TUNCELİ

Hızır Aydın
Fethi Ülkü

URFA

İ. Etem Karakapıcı

UŞAK

Ali Rıza Akbiyıköğlu

VAN

Abdülvahap Altıncay-
nak
Ferid Melen
YOZGAD
Talât Alpay
Mahmut Ataman
Âtîf Benderlioğlu
Sefer Eronat
Ö. Lûtfi Erzurumluoğlu
Nazım Tanıl

İ. Hakkı Tunaboylu

ZONGULDAK

Abdullah Akın
Sebati Ataman
Suat Başol
Necati Diken
Ali Kaya
Necati Tanyolaç
Hulûsi Timur
Hüseyin Ulus
Avni Yurdabayrak

[Reye iştirak etmiyenler]

ADANA

Nevzat Arman
Suphi Baykam
Kâzım Bozdoğan
Mehmet Geçioğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Saim Karaömerlioğlu
Melih Kemal Küçük-
peşinar
Ali Menteşoğlu
M. Yılmaz Mete
Hamdi Oner
Kemal Sarıbrahimoğlu
Kemal Satır
Rıza Tekeli
Turgut Yeğenağa

ADİYAMAN

Sait Açar (İ.)
Gani Gürsoy
Şefik San
Sırrı Turanlı
Ali Yaşar
AFYON KAHİSAR
Arif Demirel
Orhan Kökten
Mustafa Öztürk
Osman Talu
Necati Topcuoğlu

AĞRI

Kasım Küfrevi
Şeref Saraçoğlu
Selim Yatağan

AMASYA

Faruk Çöl
ANKARA
İsmail Rüştü Aksal

Hüseyin Balık
Hıfzı Oğuz Bekata
Fuat Börekçi
Recep Dengin
Avni Doğan
Übeyde Elli
İbrahim Saffet Omay
Selim Soley

ANTALYA

Mehmet Ak
Sadık Erdem
Adnan Selekler
Ahmet Tokuş
Yaşar Yazıcı

ARTVIN

Kemal Balta

AYDIN

Fethi Batur
Hüsamettin Coşkun
Necati Çelim
Piraye Levent
Ekrem Torunlu

BALIKESİR

Vacit Asena
Muzaffer Emiroğlu
Mekki Said Esen
Ali İleri
Arif Kalıpsızoğlu
Fuat Onat
Muharrem Tunçay

BİLECİK

Ertuğrul Çolak
Mehmet Erdem

BOLU

Reşat Akşemsettinioğlu
Servet Bilir

Zuhuri Danışman
Kadir Kocaali
Nezih Tütüncüoğlu

BURDUR

Fethi Çelikbaş
Osman Eroğlu
Behçet Kayaalp

BURSA

Needet Azak
Hüseyin Bayrı
Salâhaddin Karacagil
Mazlum Kayalar
Yekta Teksel
Hilâl Ülman

ÇANAKKALE

Halim Alyot
Ahmet Hamdi Sezen
Nuri Togay

ÇANKIRI

Dursun Akçaoğlu
Ferhan Arkan
Ethem Yalçınalp

ÇORUM

M. Kemal Biberoğlu
Yakup Gürsel

DENİZLİ

Mehmet Karasan
A. Hamdi Sancar

DİYARBAKIR

Sezai Demiray
Nuri Onur
Kâmil Tayşi

EDİRNE

Kadrettin Oğuzalıcı

ELAZIG

Celâl Dora
Fahri Karakaya
İsmail Hakkı Talay

ERZİNCAN

Nusret Safa Coşkun

ERZURUM

Osman Alihocagil
Abdülkadir Eryurt
Mehmet Eyüboğlu
Melik Fırat
Hasan Numanoğlu
Münip Özer
Rıza Topcuoğlu

ESKİŞEHİR

Halil Akkurt
Mustafa Çürük
Hamit Dedelek
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

İhsan Dağ
Bahadır Dülger
Samih İnal
Cevdet San
Ali Şahin
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Sadık Altıncan
Mustafa Hemiş

GÜMÜŞANE

Sabahattin Kadirbeyoğlu
Avni Karaman
Hüsrev Polat
Nihat Sargınalp

HATAY

Rifat Bahadır
İzzettin Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoglu
İnayet Mursaloğlu

İÇEL

Rüştü Çetin
Sami Gökner
İbrahim Gürgen
Refik Koraltan (Reis)
Hidayet Sinanoğlu

İSPARTA

Hamdi Ongun

İSTANBUL

İsak Altav
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Arslan Nihad Bekdik
Faruk Nafiz Çamlıbel
Sedat Çetintaş
Selim Erengil
Hüsametdin Giray
Ayşe Günel
Rüştü Güneri
Mehmet Gürpınar
Aleksandros Hacıpulos
Enver Kaya
Numan Menemencioğlu
Nihat Halûk Pepeyi
Mithat Perin
Celâl Ramazanoğlu
Yusuf Salman
Nizamettin Âli Sav
İbrahim Sevel
Mıgırdıç Şellefyan
Zakar Tarver
Neclâ Tekinel
Nazlı Tıabar
Fahrettin Ulaş
Nuri Yamut (İ.)
Tahsin Yazıcı
Hristaki Yoannidis
Necmi Nuri Yücel
Mahmut Yüksel
İZMİR
Sebati Acun
Selâhattin Akçiçek
Enver Dünder Başar
Behzat Bilgin
Necdet Davran

Selim Ragıp Emeç (İ.)
Osman Kapani
Ekmel Kavur
Rauf Onursal
Nuriye Pınar
Kemal Serdaroğlu
Vamık Tayşi
Ahmet Ünal

KARS

Sırrı Atalay
Şemsettin Ataman
Hasan Erdoğan
Turgut Göle
Mehmet Hazer
Behram Öcal
İbrahim Uş
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Zeki Cemal Bakıçelebi-
oğlu
Hadi Tan

KAYSERİ

Servet Hacıpaşaoğlu

KIRKLARELİ

Sıtkı Pekkip
Avni Sakman
Dünder Tekand

KOCAELİ

Sadettin Yalım

KONYA

Mustafa Bağrıaçık
Reyhan Gökmenoğlu (İ.
Â.)
Muhittin Güzelkılınç
Ali Saim Kaymak
Himmet Ölçmen
Sabahattin Sayın
Sami Soylu

KÜTAHYA

Kemal Özer
Emin Topaler

MALATYA

Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat
Mehmet Kartal
Mehmet Zeki Tulunay
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin

MANİSA

Samet Ağaoğlu (V.)
Sezai Akdağ
Nebil Sadi Altuğ
Şemi Ergin
Sudi Mihçioğlu
Cevdet Özgirgin
Cemil Şener

MARAS

Kemal Aksüyek
Hasan Fehmi Evliya
Hilmi Soydan
Emin Soysal
Mehmet Şişman
Abdullah Yayıoğlu

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Mehmet Kâmil Boran
Şevket Dursun
Hasan Reşit Tankut
Selim Telliğaoğlu

MUĞLA

Burhan Belge
Zeyyat Mandalinci
Sadi Pekin
Turgut Topaloğlu

MUŞ

Zeki Dede
Giyasettin Emre

NEVŞEHİR

Münib Hayri Ürgüblü

NİĞDE

Medeni Berk (V.)
Asım Eren
Şefik Refik Soyer

ORDU

Eşref Ayhan
Münir Ekşi
Kahraman Sağra
Muammer Tekin
Hüsrev Yürür

RİZE

Hüseyin Agun
İzzet Akçal (İ.)
Muzaffer Önal

SAKARYA

Nüzhet Akın (İ. Â.)
Tacettin Barış
Hamdi Başak

Hamza Osman Erkan
Baha Hun
Rifat Kadızade
Nusret Kirişcioğlu

SAMSUN

Naci Berkman
Ömer Güriş
Fikri Şen

SİİRT

Suat Bedük
Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Mahmut Pınar
Server Somuncuoğlu
Muharrem Tansel

SIVAS

Halim Ateşalp
Rahmi Çeltekli
Nüzhet Çubukçu
Turhan Feyzioğlu
Edip İmer
Ahmet Kangal
Kâmil Kırıkoğlu
Şinasi Moran
Cemil Özcan
Süleyman Özsever
Nazmi Yaraş
Ahmet Yılmaz

TEKİRDAĞ

İsmail Özdoğuran
Ahmet Paker

TOKAT

Faruk Ayanoğlu
Keremettin Gençler
Ahmet İspirli
Şahap Kitapçı
Mustafa Lâtifoğlu
Reşit Önder
Bekir Şeyhoğlu

TRABZON

Halûk Çulha
Selâhattin Karayavuz
Hasan Polat
Osman Turan

TUNCELİ

Arslan Bora

URFA

Osman Ağan

Atalay Akan
M. Yaşar Alhas
Aziz Gökkan
E. Mahmut Karakurt
Abdullah Köksel
Abdurrahman Odabaşı

Ömer Yüksel
UŞAK
Adnan Çalıkoğlu (İ.)
Rıza Salıcı
Avni Ural

VAN
Abdülhakim Arvas
Tevfik Doğuşıker
Sait Erdinç
YOZGAD
Numan Kurban

Fuad Nizamoğlu
ZONGULDAK
Cemal Zühtü Aysan
Tahir Öktem
Mustafa Saraç

[Münhal mebusluklar]

Ankara	5	Kocaeli	1
Aydın	1		—
Bursa	1		8

